

เอกสารวิชาการ

เรื่อง

คู่มือการวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์สำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

โดย

วราภรณ์ ไตรส

กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เลขทะเบียนวิชาการ 67(2)-0211-030

คำนำ

การจัดทำคู่มือการวิเคราะห์เศรษฐกิจการปศุสัตว์สำหรับนักส่งเสริมฉบับนี้ ผู้เขียนกำหนดเป้าหมายไว้เพื่อสร้างการรับรู้ในองค์ความรู้การวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์ในระดับมหภาค และ ระดับจุลภาคให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่เป็นบุคลากรในภูมิภาคที่ใกล้ชิดหน่วยเศรษฐกิจพื้นฐานสำคัญ คือ หน่วยครัวเรือน ในฐานะเจ้าของปัจจัยการผลิต(ที่ดิน ทน แรงงาน และผู้ประกอบการ) สัมผัสปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจในพื้นที่ หากมีองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์เศรษฐกิจ สามารถใช้องค์ความรู้ดังกล่าวร่วมกับองค์ความรู้หลักตามสายงานที่รับผิดชอบ ช่วยแนะนำและแก้ไขปัญหาพื้นฐานด้านเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ บรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกร ซึ่งเป็นหน่วยครัวเรือนขั้นต้นของระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์

เนื้อหาในคู่มือฉบับนี้ จากประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ ตลอด 20 ปีที่ผ่านมา อ้างอิงหลักวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตำราด้านเศรษฐศาสตร์ทั้งมหภาค และ เศรษฐศาสตร์จุลภาค จากมหาวิทยาลัย และ ความรู้ในระบบออนไลน์ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติที่ผู้เขียนหาคำตอบมาตลอดเวลาที่เริ่มปฏิบัติราชการในกรมปศุสัตว์ และจะดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยทำงานร่วมกับนักวิชาการส่งเสริมในพื้นที่ หรือ ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในระบบเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับสินค้าปศุสัตว์ เพื่อใช้ประโยชน์จากทฤษฎีในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสร้างกระบวนการพัฒนาบุคลากรของกรมปศุสัตว์ ตามเป้าหมายแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ที่กำหนดไว้

วราภรณ์ ไตรส

ตุลาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ	๒
สารบัญตาราง.....	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์.....	1
กรอบแนวคิด.....	2
นิยามศัพท์.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี การวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์ในระดับพื้นที่.....	4
แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ด้านบุคลากร.....	4
แนวคิดการวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์ในระดับพื้นที่.....	4
การวิเคราะห์เศรษฐกิจในบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม.....	6
วงจรบริหารงานคุณภาพ	10
บทที่ 3 การวิเคราะห์เศรษฐกิจในระดับมหภาค.....	12
ระบบเศรษฐกิจ.....	12
ตัวแปรเศรษฐกิจศาสตร์มหภาคที่สำคัญ.....	16
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ(Gross Domestic Product).....	18
ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด(Gross Regional and Provincial Product).....	22
นโยบายการเงินและการคลัง.....	25
แผนแม่บทประเด็นเกษตรภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ.....	30
แหล่งข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาค	33
บทที่ 4 การวิเคราะห์เศรษฐกิจในระดับจุลภาค.....	34
การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานสินค้าปศุสัตว์ในระดับพื้นที่.....	34
การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสินค้าปศุสัตว์.....	45
การวิเคราะห์โครงสร้างตลาดสินค้าปศุสัตว์.....	54
แหล่งข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจจุลภาค.....	57

สารบัญ(ต่อ)

บทที่ 5	แนวทางการวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์ในระดับพื้นที่.....	59
	การประยุกต์ใช้วงจรบริหารงานคุณภาพ.....	59
	การเก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจ.....	60
	การวิเคราะห์ค่าข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจ.....	60
	การอธิบายผลการวิเคราะห์.....	61
	การจัดทำรายงานบทวิเคราะห์.....	62
บทที่ 6	การนำคู่มือไปใช้ประโยชน์.....	63
บรรณานุกรม.....		64

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product) ณ ราคาตลาด จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2564-2565	21
2	ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศจำแนกตามรายจ่าย ณ ราคาตลาด พ.ศ. 2564-2565	22
3	ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศจำแนกตามรายได้	23
4	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาตลาด แยกตามภาค พ.ศ. 2564 (GDP at current market prices classified by regions in 2021)	25
5	ตัวอย่างผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตน้ำมันโคเคิลี พ.ศ. 2564-2565	38
6	ตัวอย่างผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสุกรเฉลี่ย พ.ศ. 2564-2565	40
7	ตัวอย่างผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตไก่ไข่เฉลี่ย พ.ศ. 2564-2565	41
8	ปริมาณอุปสงค์สุกรของโลกและสหภาพยุโรป พ.ศ. 2555-2565	42

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	วงจรบริหารงานคุณภาพกับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	11
2	ระบบเศรษฐกิจแบบปิด กรณีมีรัฐบาล	16
3	สัดส่วนรายได้จากภาษีที่จัดเก็บประเภทต่าง ๆ	17
4	การทำงานของลูกโป่ง 3 สูบ ตามทฤษฎีลูกโป่ง 3 สูบ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์	29
5	การแบ่งกลุ่มจังหวัด ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ	31
6	โครงสร้างงบประมาณประจำปี 2566	80
7	การเข้าถึงข้อมูลอุปสงค์อุปทานสินค้าเกษตร ผ่านเว็บไซต์กระทรวงเกษตร สหรัฐอเมริกา	57
8	ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าโคเนื้อของไทย	60
9	ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าโคนมของไทย	63
10	ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าสุกรของไทย	65
11	ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าไก่เนื้อของไทย	67
12	ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าไข่ไก่ของไทย	69

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญ

แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566-2570 กำหนดวิสัยทัศน์เป็นองค์กรพัฒนาการปศุสัตว์ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพิ่มมูลค่าสินค้าสู่ตลาดโลกและเติบโตอย่างยั่งยืน พันธกิจในประเด็นทรัพยากรมนุษย์ด้านการปศุสัตว์กำหนดให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญมีองค์ความรู้ที่ทันสมัยและมีศักยภาพพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง กำหนดเป้าประสงค์บุคลากรด้านการปศุสัตว์เป็น Smart Officer, Smart Researcher, Smart Farmer โดยมีแนวทางการพัฒนาให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสายงานเป็นลำดับแรก (กองแผนงาน กรมปศุสัตว์) ในส่วนบุคลากรด้านการส่งเสริมของกรมปศุสัตว์ กำหนดบทบาทภาระกิจตามแบบบรรยายลักษณะงาน (Job Description) โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือนักวิชาการสัตวบาลระดับชำนาญการพิเศษในส่วนส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์เขต 1 – 9 ที่กระจายในทุกภูมิภาค มีหน้าที่ความรับผิดชอบหลักด้านการปฏิบัติการ โดยศึกษาวิเคราะห์ วิจัย ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาด้านการผลิตปศุสัตว์ที่เหมาะสม พัฒนาองค์ความรู้และวางแผนด้านเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ มีประสิทธิภาพตามยุทธศาสตร์ประเทศและแผนงานที่กำหนด ศึกษาวิเคราะห์ ศักยภาพพื้นที่ ศักยภาพการผลิตปศุสัตว์ ปัญหาของเกษตรกรและกำหนดเขตเศรษฐกิจสำหรับสินค้าปศุสัตว์ที่สำคัญ การผลิตสินค้าปศุสัตว์ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ สอดคล้องเหมาะสมกับพื้นที่และปริมาณความต้องการ ด้านการวางแผน โดยวางแผนหรือร่วมดำเนินการวางแผนงาน กำหนดเขตเศรษฐกิจสำหรับสินค้าปศุสัตว์ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ด้านการบริการ ให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะให้ความเห็น บริการข้อมูลวิชาการด้านการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจการปศุสัตว์แก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร ประชาชนทั่วไป และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการปศุสัตว์และเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพด้านการปศุสัตว์ให้มีคุณภาพ ถูกสุขอนามัยและการตลาด (กองการเจ้าหน้าที่ กรมปศุสัตว์)

การจัดทำคู่มือการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจปศุสัตว์สำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม เพื่อให้มีองค์ความรู้ทางเศรษฐกิจครอบคลุมทั้งระดับมหภาคและจุลภาค นำองค์ความรู้ดังกล่าวไปใช้ปฏิบัติงานตามลักษณะงานที่กำหนด ให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรและภาคเอกชนเป็นประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรให้มีความคุ้มค่าในระดับพื้นที่และขยายวงกว้างในระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ของกรมปศุสัตว์มีคู่มือประกอบการวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจปศุสัตว์ในระดับพื้นที่สำหรับการวางแผนการส่งเสริมการประกอบอาชีพด้านปศุสัตว์ให้แก่เกษตรกรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

กรอบแนวคิด

การดำเนินงานด้านการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ตามภาระกิจหลักและภาระกิจที่ได้รับมอบหมาย ควรมีแนวคิดในด้านการวิเคราะห์เศรษฐกิจในระดับมหภาคและระดับจุลภาค เพื่อให้เกิดความคุ้มค่ากับทรัพยากร ปัจจัยการผลิตที่มีอย่างจำกัด ร่วมกับองค์ความรู้ด้านวิชาการสัตวบาล เป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ประกอบกับระบบการผลิตการตลาดสินค้าปศุสัตว์ในปัจจุบันเป็นระบบเปิดมากขึ้น มีการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น สินค้าสามารถเคลื่อนย้ายจากพื้นที่ที่มีการผลิตมาก ต้นทุนการผลิตต่ำ มายังพื้นที่ที่มีต้นทุนการผลิตสูงกว่า และกระทบกับราคาจำหน่ายสินค้าในพื้นที่ นอกจากนั้น ปริมาณการผลิตสินค้าที่ไม่สมดุลกับความต้องการ ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกรเนื่องจากราคาที่เคยจำหน่ายได้มีราคาถูกลง และกระทบต่อความมั่นคงในอาชีพการเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้ภาคการผลิตปศุสัตว์ในระดับพื้นที่มีการพัฒนาเติบโตอย่างยั่งยืน จำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยเฉพาะนักส่งเสริมในระดับพื้นที่ควรมีองค์ความรู้ในด้านการวิเคราะห์เศรษฐกิจทั้งในระดับมหภาคและจุลภาคดังนี้

๑. แนวคิดด้านการวิเคราะห์เศรษฐกิจระดับมหภาค เริ่มจากระบบเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความเข้าใจกลไกการหมุนเวียนการแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยเศรษฐกิจ ผลที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจที่หมุนเวียนผ่านข้อมูลทางบัญชีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ผลิตภัณฑ์จังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) นอกจากนั้นยังมีนโยบายการเงิน การคลัง และ นโยบายการค้าเสรี ที่ส่งผลกระทบต่อกระแสหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ กระทบกับหน่วยเศรษฐกิจโดยเกษตรกรเป็นหน่วยเศรษฐกิจพื้นฐานที่สำคัญ ประกอบกับปัจจุบันการกำหนดตัวชี้วัดด้านงบประมาณของภาครัฐ ใช้ GDP เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของงบประมาณของภาครัฐ เจ้าหน้าที่ภาครัฐจึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจในด้านเศรษฐกิจมหภาค

๒. แนวคิดด้านการวิเคราะห์เศรษฐกิจระดับจุลภาค เป็นการวิเคราะห์ในระดับสินค้า (Commodity) ซึ่งปัจจุบันการบริหารจัดการสินค้าในระดับนโยบาย มีคณะกรรมการกำกับดูแลเป็นรายสินค้า เพื่อกำหนดนโยบาย ทิศทาง การผลิตสินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์ พร้อมทั้งมีแผนปฏิบัติการรายชนิดสัตว์ ดังนั้นในระดับพื้นที่ควรมีแนวทางการวิเคราะห์เศรษฐกิจในระดับจุลภาค เริ่มจากการวิเคราะห์ปริมาณการผลิตสินค้าปศุสัตว์ และการตลาดสินค้าปศุสัตว์ โดยอาศัยตัวแปร จำนวนประชากรสัตว์ ปริมาณการเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ ราคาจำหน่ายสินค้าปศุสัตว์ในระดับพื้นที่ การเข้าถึงปัจจัยการผลิตทั้งพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ การบริการด้านสัตวบาล และการบริการด้านสัตวแพทย์ เป็นต้น

การทำคู่มือการวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์สำหรับนักส่งเสริม เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ ประกอบกับประสบการณ์ในการทำงานที่ได้นำทฤษฎีเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน สร้างการรับรู้ ความเข้าใจในแนวคิดการวิเคราะห์เศรษฐกิจระดับมหภาคและจุลภาค เพื่อให้ นักส่งเสริมนำองค์ความรู้ดังกล่าวประกอบองค์ความรู้ด้านสัตวบาล ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าปศุสัตว์ในระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ สร้างการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สร้างกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างนักส่งเสริมในส่วนภูมิภาคและเจ้าหน้าที่กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ในระดับกรมปศุสัตว์

นิยามศัพท์

การวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์ เป็นนำข้อมูลที่เป็นตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจมหภาค ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ผลิตภัณฑ์จังหวัด รวมทั้งนโยบายการเงินการคลัง และ นโยบายการค้าเสรี เพื่ออธิบายสภาพแวดล้อมภายนอก ร่วมกับการรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวชี้วัดในระดับจุลภาคซึ่งเป็นการอธิบายสภาพแวดล้อมภายในที่เกิดขึ้นในวงจรการผลิต การตลาด สินค้าปศุสัตว์สำคัญ ประกอบด้วย สุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ โคเนื้อ และ โคนม ในระดับพื้นที่ โดยใช้ตัวชี้วัดจากจำนวนประชากรสัตว์ การเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ ราคาสินค้าปศุสัตว์ที่เกษตรกรจำหน่าย ราคาปัจจัยการผลิต ได้แก่ พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ เป็นต้น เป้าหมายการวิเคราะห์ในระดับจุลภาคเพื่อทราบสถานการณ์ผลิตรายการค้าปลีกสินค้าปศุสัตว์ในพื้นที่ ว่ามีปริมาณผลผลิตเพียงพอกับความต้องการบริโภค

เจ้าหน้าที่ส่งเสริม หมายถึง นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ ในสำนักงานปศุสัตว์เขตที่ 1 ถึง 9 ซึ่งในแบบบรรยายลักษณะงานได้กำหนดภาระกิจให้มีการนำองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์เศรษฐกิจมาร่วมกับความรู้หลักด้านวิชาการสัตวบาล ในการวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตในพื้นที่ให้เหมาะสมกับความต้องการบริการแก่เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจปศุสัตว์ในระดับพื้นที่
- 2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมในระดับพื้นที่กำหนดแนวทางหรือมาตรการการบริหารจัดการสินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ให้มีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- 3) เกษตรกร ผู้ประกอบการ สามารถใช้แนวทางหรือมาตรการบริหารจัดการสินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์เป็นแนวทางการประกอบอาชีพ อย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี การวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์ในระดับพื้นที่

แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ด้านบุคลากร

ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566-2570 กำหนดวิสัยทัศน์ เป็นองค์กรพัฒนาการปศุสัตว์ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพิ่มมูลค่าสินค้าสู่ตลาดโลกและเติบโตอย่างยั่งยืน มีประเด็นหลักที่เกี่ยวข้อง 6 ประเด็น ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ด้านการปศุสัตว์ การผลิตสินค้าปศุสัตว์ วิจัย นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการปศุสัตว์ การตลาดสินค้าปศุสัตว์ ความร่วมมือระหว่างองค์กรทั้งในและต่างประเทศ และการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ โดยประเด็นทรัพยากรมนุษย์ด้านการปศุสัตว์ กำหนดพันธกิจในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาคการปศุสัตว์ (บุคลากรกรมปศุสัตว์ เกษตรกร อาสาปศุสัตว์ ผู้ประกอบการ) ให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีองค์ความรู้ที่ทันสมัย และมีศักยภาพพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 การยกระดับความสามารถบุคลากรด้านการปศุสัตว์สู่ความเป็นมืออาชีพ กำหนดเป้าประสงค์ที่ 1 บุคลากรด้านการปศุสัตว์เป็น Smart Officers , Smart Researcher , Smart Farmer ตัวชี้วัดเป็นร้อยละของบุคลากรด้านการปศุสัตว์ที่ได้รับการพัฒนาและที่เป็น Smart Officers ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ในปี พ.ศ. 2566 และเพิ่มขึ้นปีละ 10 เปอร์เซ็นต์ จนกระทั่งเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ในปี พ.ศ. 2570 กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรกรมปศุสัตว์ให้เป็นมืออาชีพ (Smart Officers , Smart Researchers) มาตรการหรือแนวทางประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณลักษณะการเป็น Smart Officer (มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสายงาน ภาวะผู้นำ คุณธรรม จริยธรรม ระเบียบกฎหมาย จิตอาสา มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เก่งคิด เก่งปฏิบัติ ทำงานเป็นทีม ประยุกต์สู่การปฏิบัติได้) ปลูกฝังกรอบแนวคิดในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สร้างระบบที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง พัฒนาชุดทักษะแห่งอนาคตที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน พัฒนาแนวทาง วิธีการในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพ

แนวคิดการวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์ในระดับพื้นที่

การวิเคราะห์เศรษฐกิจในระดับพื้นที่ ควรมีองค์ความรู้ในด้านเศรษฐศาสตร์ระดับมหภาคซึ่งเป็นสภาพแวดล้อม หรือ บริบทที่สำคัญที่ต้องทราบสถานะทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างหน่วยเศรษฐกิจซึ่งเป็นเศรษฐกิจในระดับจุลภาค

1. องค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจมหภาค

ประพันธ์ เศรษฐนันท์(๒๕๔๑) กล่าวถึงความหมายของเศรษฐศาสตร์ที่เป็นการศึกษาการใช้ทรัพยากรที่ขาดแคลน ให้สามารถสนองความต้องการที่ไม่จำกัดของมนุษย์ ดังนั้นความขาดแคลนจึงเป็นจุดเริ่มต้นของเศรษฐศาสตร์ ที่ทำให้ผู้บริโภคต้องจัดลำดับความสำคัญในการบริโภคสินค้า ซึ่งในระบบเศรษฐกิจแบบเสรี การแก้ปัญหาความขาดแคลน ประกอบด้วย การจัดสรรทรัพยากรให้ประชาชนได้รับความพอใจสูงสุด ใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตอย่างเต็มที่ เต็มความสามารถ และหาทางเพิ่มทรัพยากรการผลิตในระยะยาว ทั้งนี้ทรัพยากรคือปัจจัยที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่ประกอบด้วย ที่ดิน ทุน แรงงาน และการประกอบการ ปัญหาเศรษฐกิจพื้นฐานของทุกประเทศในโลก คือ ปัญหาความขาดแคลนสินค้าและบริการในประเทศไม่พอให้ประชาชนอุปโภคบริโภค โดยสินค้ามาจาก 2 แหล่ง คือ ผลิตเองและนำเข้า การจัดสรรทรัพยากรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ รัฐบาลกำหนดประเภทสินค้าและบริการที่คิดว่ามีความจำเป็นมาก

ที่สุด (ประเทศสังคมนิยม) และ ทรัพยากรการผลิตได้รับการจัดสรรโดยใช้กลไกราคา เป็นเครื่องมือตัดสินว่าสินค้าและบริการใดที่สมควรได้รับการผลิต ปริมาณการผลิตเป็นเท่าไร สินค้าที่มีความต้องการมาก ราคาย่อมสูงขึ้น ส่วนสินค้าใดที่ราคาลดต่ำลงย่อมไม่จูงใจให้มีการผลิต และทำให้สินค้านั้นหายไปจากตลาด ในที่สุด มีสินค้าอื่นมาทดแทน การเคลื่อนไหวของราคาทำให้มีสินค้าและบริการที่ประชาชนต้องการออกสู่ตลาด และยับยั้งไม่ให้ความต้องการของผู้บริโภคสูงเกินไป (ประเทศเสรีประชาธิปไตย) อย่างไรก็ตาม บทบาทของกลไกราคาในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจพื้นฐานที่ประกอบด้วย จะผลิตอะไร จะผลิตอย่างไร และจะผลิตเพื่อใคร ไม่สามารถตอบปัญหาดังกล่าวได้เพียงพออย่างเดียวต้องใช้บทบาทของภาครัฐเข้ามาแทรกแซงเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ด้อยโอกาสในทางเศรษฐกิจ เช่นการกำหนดนโยบายพุงราคา การประกันราคา การกำหนดราคาขั้นต่ำ หรือการกำหนดค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ หรือสินค้าที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ รัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินการเองเป็นรัฐวิสาหกิจ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจระบุว่า การให้นิยามรัฐวิสาหกิจแตกต่างตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้ พระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2562 ,พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561, พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4 รัฐวิสาหกิจ,พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2561

จากปัญหาเศรษฐกิจโลกตกต่ำในปี ค.ศ. 1929 ถึง ค.ศ. 1935 ทุกประเทศมีปัญหาเศรษฐกิจเหมือนกัน เช่น อัตราการว่างงานสูงมาก การผลิตสินค้าต่ำกว่ากำลังการผลิตมาก รัฐบาลเก็บภาษีได้น้อยลง ธนาคารพาณิชย์ปิดตัว ส่งผลให้แนวคิดเศรษฐกิจมหภาคเข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญ เนื่องจากกลไกราคาไม่สามารถแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาทั้งระบบ ได้แก่ ปัญหาการจ้างงานไม่เต็มที่ ภาวะเศรษฐกิจถดถอย อุปสงค์รวมภายในประเทศตกต่ำ การลงทุนของเอกชนลดลง ปัญหาเงินเฟ้อ เป็นต้น โดยเศรษฐศาสตร์มหภาคเกี่ยวข้องกับตัวแปรรวมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ตัวแปรที่แสดงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจโดยรวมของประชาชนทั่วไป เช่น การอุปโภคบริโภครวม การลงทุนรวม การส่งสินค้าและนำเข้าสินค้ารวม ผลิตภัณฑ์ประชาชาติรวม และราคาเฉลี่ยของสินค้าและบริการรวม ตัวแปรเศรษฐศาสตร์มหภาคที่สำคัญ ประกอบด้วย ระดับผลิตภัณฑ์มวลรวมและรายได้ประชาชาติ การจ้างงาน ภาวะเงินเฟ้อและระดับราคาสินค้า อัตราดอกเบี้ย เศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยหน่วยงานภาครัฐหลักที่เก็บข้อมูลและรายงานข้อมูลตัวแปรเศรษฐศาสตร์มหภาคหรือบัญชีประชาชาติ (National Account) คือ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบองค์ประกอบของรายได้ประชาชาติ และ การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวม นักวิชาการในระดับพื้นที่สามารถใช้ประโยชน์จากรายงานข้อมูลผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด เพื่อทราบการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ นอกจากนั้นควรมีองค์ความรู้ในด้านนโยบายการเงิน นโยบายการคลัง และนโยบายด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ที่เป็นแนวทางการบริหารงานด้านเศรษฐกิจในระดับประเทศที่ส่งผลในระดับพื้นที่เช่นกัน

2. องค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจจุลภาค

สังวร ปัญญาดี และคณะ (๒๕๓๙) กล่าวว่าเศรษฐศาสตร์จุลภาคเป็นการศึกษาเฉพาะปัญหาของผู้บริโภคแต่ละบุคคล ธุรกิจและอุตสาหกรรมแต่ละแห่งรวมถึงศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์ อุปทาน การแสวงหากำไรสูงสุดและการแข่งขัน ปัจจุบันมีการใช้แนวคิดเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เศรษฐกิจโดยเน้นการใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคร่วมกับความรู้ในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วิชาการบัญชี

การเงิน การตลาด การผลิต การบุคลากรและเศรษฐศาสตร์แขนงต่างๆ นอกจากการแสวงหากำไรสูงสุด ต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ร่วมด้วย ทั้งศีลธรรม กฎหมาย ประชาชน และข้อตกลงต่าง ๆ บทบาทของนักเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มีหน้าที่ให้คำปรึกษา โดยศึกษา และวิเคราะห์ในประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย การวิเคราะห์กำไร การกำหนดต้นทุน การทำแผนภูมิการผลิต การตั้งราคา การวิเคราะห์อุปสงค์ การศึกษาวิธีการเจาะตลาด การพยากรณ์เศรษฐกิจ การพยากรณ์ค่าขาย การวิเคราะห์หน่วยสุดท้าย การวิเคราะห์จุดเสมอตัว การศึกษาถึงตลาดที่มีการแข่งขัน การออกกฎการควบคุมบริษัทการเงิน เพื่อลดการแข่งขัน การศึกษาการวางแผนโรงงาน การรวมบริษัท การศึกษาต้นทุนแรงงาน ปัญหาการจัดการสินค้าคงคลัง การวิเคราะห์เงินลงทุน การประมาณเงินลงทุน ต้นทุนของเงินทุน กฎบังคับของรัฐบาล ทั้งนี้การวิเคราะห์ที่ดีควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วย ดังนั้น กระบวนการวิเคราะห์ ประกอบด้วย การกำหนดสาเหตุและปัญหา การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดทางเลือก และการเสนอแนะทางแก้ปัญหา เศรษฐศาสตร์ธุรกิจมีความสำคัญต่อบุคคลทั่วไป ไม่เฉพาะนักเศรษฐศาสตร์เท่านั้น

วรรณสินธุ์ สัตยานุวัตร(2562) กล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เป็นจุดเริ่มต้นของเศรษฐศาสตร์ ดังนี้ การตัดสินใจของคนในสังคมต้องเผชิญกับผลเสียจากการแลกเปลี่ยน ระหว่างทางเลือกต่าง ๆ ต้นทุนของการเลือกคือค่าเสียโอกาสของสิ่งอื่นที่สละไป คนที่มีเหตุผลตัดสินใจด้วยการเปรียบเทียบต้นทุนหน่วยท้ายสุดและประโยชน์หน่วยท้ายสุดและเปลี่ยนพฤติกรรมต่อแรงจูงใจที่เผชิญ การค้าแลกเปลี่ยนทำให้ทุกคนได้สิ่งที่ดีขึ้นโดยตลาดเป็นช่องทางที่ดีเสมอสำหรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและบางครั้งรัฐบาลยกระดับผลลัพธ์ของตลาดได้ หลักการทำงานของระบบเศรษฐกิจโดยรวมคือผลิตภาพซึ่งเป็นเหตุไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ปริมาณเงินเพิ่มขึ้นสาเหตุของอัตราเงินเฟ้อ และในระยะสั้นไม่สามารถกำหนดเป้าหมายเงินเฟ้อและการว่างงานพร้อมกันได้ กระบวนการพัฒนาทฤษฎี หลักการและแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์เป็นระเบียบวิธีแบบวิทยาศาสตร์ ภายใต้การกำหนดข้อสมมติ แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์สองประเภทแรกในการศึกษาเศรษฐศาสตร์คือแบบจำลองแผนภาพการหมุนเวียน และ แบบจำลองขอบเขตการผลิต เศรษฐศาสตร์แบ่งเป็น 2 สาขา ได้แก่ เศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาค โดยเศรษฐศาสตร์จุลภาคศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจของครัวเรือนและหน่วยผลิตและการปฏิสัมพันธ์ในตลาดระหว่างครัวเรือนและหน่วยผลิต เศรษฐศาสตร์มหภาคศึกษาภาพรวมของเศรษฐกิจของประเทศ ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับรายปัจเจกและระดับสังคมโดยรวม ได้แก่ สังคมเผชิญกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรและการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต

การวิเคราะห์เศรษฐกิจในบทบาทเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ในฐานะที่เป็นบุคลากรของกรมปศุสัตว์ เป็นตัวแทนของหน่วยงานราชการซึ่งมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจ ควรทราบบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ เอลิมพงศ์ มีสมนัย (2564) กล่าวถึง หน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ ไว้ดังนี้

1. การจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสังคม (allocation function) เนื่องจากทรัพยากรของสังคม (เช่น ที่ดิน, แรงงาน, ทุน, เทคนิค และวิทยาการต่าง ๆ) มีอยู่อย่างจำกัดการใช้ทรัพยากรจะต้องประหยัด เกิดประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล เมื่อดำเนินการผลิตสินค้าและบริการ แต่ความต้องการในการบริโภคสินค้าและบริการของคนในสังคมมีไม่จำกัด ดังนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาของประชาชนเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม รัฐบาลจึงต้องเข้ามาจัดสรร วางระบบ และกำหนดวิธีการใช้ทรัพยากรของสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย และต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือสมาชิกในสังคมให้ได้มากที่สุด และต้องมีความยุติธรรมและเท่าเทียมกัน

สินค้าและบริการที่ประชาชนต้องการประกอบด้วย 1. สินค้าเอกชน (private goods) ที่องค์กรธุรกิจผลิตขึ้นเพื่อจำหน่ายแจกไปยังผู้บริโภค ดังนั้นองค์กรธุรกิจจะใช้ทรัพยากรอะไร ผลิตอะไร อย่างไร ในปริมาณมากน้อยแค่ไหน แก่บุคคลกลุ่มใดนั้น จะเป็นไปตามความต้องการบริโภคของประชาชน หากธุรกิจทราบความต้องการประเภทและปริมาณของสินค้าและบริการของประชาชนก็จะใช้ทรัพยากรเพื่อผลิตสินค้าและบริการได้พอดีและตรงกับความต้องการที่แท้จริง ไม่มีสินค้าและบริการเกินความต้องการของประชาชน แล้วการจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสังคมเพื่อผลิตสินค้าและบริการเอกชนจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2. สินค้าสาธารณะ (public goods) ได้แก่บริการต่าง ๆ เพื่อส่วนรวม เช่น การป้องกันประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ฯลฯ นั้นเกิดจากการที่ผู้คนในสังคมมีความต้องการตรงกัน มีความต้องการเหมือนกัน ประชาชนจึงต้องการให้องค์กรการผลิตสินค้าสาธารณะและแจกจ่ายให้แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่าที่สามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน องค์กรที่ทำหน้าที่ผลิตสินค้าสาธารณะได้แก่องค์กรภาครัฐที่ประกอบด้วยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชนโดยรัฐบาลจะนำเอาปัญหาและความต้องการของมหาชนมากำหนดเป็นนโยบายของรัฐบาลโดยมีองค์กรภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรับเป็นผู้นำนโยบายไปดำเนินการ หากรัฐบาลสามารถนำเอาปัญหาและความต้องการมากำหนดเป็นนโยบายได้อย่างเหมาะสมและสามารถจัดสรรทรัพยากรของสังคมเช่นงบประมาณ กำลังคน ได้อย่างถูกต้อง องค์กรภาครัฐโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการผลิตสินค้าและบริการสาธารณะได้ตรงกับความต้องการของมหาชน ไม่มีการผลิตสินค้าสาธารณะใดๆ ที่ขาด หรือเกินความต้องการของประชาชนแล้วการจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสังคมเพื่อผลิตสินค้าและบริการสาธารณะจะเกิดประสิทธิภาพ เป็นการใช้ทรัพยากรของสังคมอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

การจัดสรรทรัพยากรของสังคม รัฐบาลจะกำหนดเป็นนโยบายทางการคลังที่ประกอบด้วย การจัดหารายได้(การจัดเก็บภาษี การจัดหารายได้จากรัฐพาณิชย์ การขายสิ่งของและบริการ และรายได้อื่น) การใช้จ่าย(การจัดทำงบประมาณแผ่นดิน)และการก่อหนี้สาธารณะ(ในกรณีที่รัฐบาลใช้นโยบายขาดดุลงบประมาณ)

2. การกระจายรายได้และความมั่งคั่งทางสังคม (distribution function) เป็นหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาและตัดสินใจในด้านรูปแบบการแจกสินค้าและบริการ จำนวนที่เหมาะสม ช่วงเวลาที่เหมาะสม ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด ผ่านนโยบายการจัดหารายได้และการใช้จ่ายของรัฐบาล การสร้างงานให้ประชาชนเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสร้างกระจายรายได้และความมั่งคั่ง แต่ระดับรายได้ที่ต่างกันทำให้ความสามารถในการซื้อสินค้าเอกชนไม่เท่าเทียมกัน และส่งผลให้การดำเนินชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลในระบบเศรษฐกิจแตกต่างกัน หากมีรายได้น้อย จะเข้าถึงสินค้าเอกชนได้น้อย และส่งผลให้สภาพความเป็นอยู่ไม่ดี การครองชีพฝืดเคือง ต่างจากบุคคลที่มีรายได้สูงที่สามารถเข้าถึงสินค้าเอกชนได้มากกว่ามีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีกว่า จึงเกิดช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนและทำให้ปัญหาสังคมเกิดขึ้นตาม ดังนั้น รัฐบาลจึงมีหน้าที่ดูแลไม่ให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนด้วยการใช้นโยบายการคลัง เช่น การใช้ภาษีเป็นเครื่องมือในการแบ่งรายได้ ส่วนหนึ่งจากผู้รายได้ไปช่วยเหลือคนยากจนหรือจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของรัฐ ในขณะเดียวกันก็อาจยกเว้นภาษีให้แก่คนยากจน พร้อมกันนั้นก็ให้บริการสาธารณะพิเศษแก่กลุ่มคนที่มีรายได้น้อย เช่น เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ(เช่น เบี้ยยังชีพ) หรือการบริการทางด้านการสาธารณสุข ฯลฯ วิธีการต่างๆ ดังกล่าวนี้นี้เป็นการกระจายรายได้และความมั่งคั่งทางสังคมไปยังกลุ่มคนต่างๆในสังคม หากรัฐบาลทำหน้าที่ด้านนี้ได้ถูกต้องและเหมาะสมแล้วจะส่งผลให้

ช่องว่างระหว่างผู้คนในสังคมแคบลง ประชาชนมีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ใกล้เคียงกัน ประชาชนมีสุขภาพ (well being) เกิดความสงบสุขในสังคม เป็นสังคมสมานฉันท์ เกิดความร่มเย็นเป็นสุขในสังคม

3. การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ นอกจากการให้บริการสาธารณะแล้ว รัฐยังมีหน้าที่แก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม การแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้นี้เป็นเรื่องที่รัฐบาลต้องใช้เวลาและสิ้นเปลืองทรัพยากรมาก รัฐบาลจึงเห็นว่าควรจะต้องมีมาตรการในการป้องกันมิให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม มาตรการหนึ่งในการป้องกันปัญหาเศรษฐกิจและสังคมได้ดีก็คือการใช้มาตรการเชิงรุกโดยการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นภายในประเทศ เกิดจากปัจจัยหลัก 2 ประการคือ (1) ระดับการมีงานทำอยู่ในอัตราสูง (full employment) และ (2) ระดับราคาสินค้า หรือ ค่าของเงินตราที่มีเสถียรภาพปราศจากการผันผวน โดยรัฐบาลจะต้องยึดถือหลักการทางด้านเศรษฐกิจภายใต้สถานการณ์ที่แตกต่างกันดังนี้

3.1 กรณีที่เกิดการว่างงาน (unemployment) รัฐบาลมีหน้าที่ทำให้อัตราการว่างงานลดลง มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น อาจใช้นโยบายทางด้านคลั่งอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างประกอบกัน เช่น การเพิ่มค่าใช้จ่ายและการลงทุนของภาครัฐโดยการจัดทำงบประมาณขาดดุล การจัดสวัสดิการสังคมต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน การกระตุ้นให้เอกชนเพิ่มการใช้จ่ายและลงทุนเพิ่มโดยการลดอัตราภาษี การให้เงินช่วยเหลือ/เงินสนับสนุน หรือ การส่งเสริมการลงทุน เป็นต้น สิ่งนี้จะทำให้เอกชนลงทุนและการจ้างงานเกิดขึ้น การที่รัฐบาลลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) เช่น การลงทุนทางการคมนาคม การโทรคมนาคม การสร้างความมั่นคงของชาติในด้านต่าง ๆ ฯลฯ เมื่อภาครัฐจัดซื้อจัดจ้างจากภาคเอกชน ภาคเอกชนจะลงทุนเพื่อผลิตสินค้าและบริการให้ภาครัฐตามสัญญาการจัดซื้อจัดจ้างและจ้างแรงงานส่งผลให้คนมีงานทำ คนมีรายได้

3.2 กรณีการเกิดภาวะเงินเฟ้อ (inflation) หมายถึง การที่ระดับราคาสินค้าและบริการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาขณะหนึ่ง ซึ่งแสดงว่าค่าของเงินตราในขณะนั้นตกต่ำลงเมื่อเทียบกับช่วงก่อน และปริมาณสินค้าและบริการต่าง ๆ มีจำนวนจำกัด การผลิตลดน้อยลง หากปล่อยไว้จะสร้างความเดือดร้อนในทางเศรษฐกิจแก่ประชาชน การแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อนั้นรัฐบาลมีหน้าที่ลดระดับการใช้จ่ายรวมของประเทศลงให้ได้สัดส่วนกับการผลิตสินค้าและบริการด้วยการใช้นโยบายทางการเงินการคลัง เช่น การตัดทอนการใช้จ่ายของรัฐบาลโดยเฉพาะการจัดทำงบประมาณแบบเกินดุล การลดการใช้จ่ายเงินในมือของประชาชนโดยการใช้นโยบายภาษีทางตรง การใช้มาตรการควบคุมราคาสินค้า และปันส่วนสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ ฯลฯ นโยบายทางการเงินการคลังดังกล่าวนี้ถ้ารัฐบาลเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมแล้ว จะช่วยให้ระดับราคาของสินค้าและบริการลดลง ค่าของเงินตราจะมีเสถียรภาพเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลอาจใช้นโยบายทางการเงินซึ่งเป็นนโยบายที่ธนาคารกลางใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุม ปริมาณเงิน (Money supply) อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange rate) และต้นทุนของเงิน (อัตราดอกเบี้ย หรือ Interest rate) ทำโดยการปรับลด-เพิ่มปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจที่จะมีผลต่อการกำหนดทิศทางของอัตราแลกเปลี่ยนให้แข็งค่าหรืออ่อนค่า และการปรับลด-เพิ่มของอัตราดอกเบี้ยซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐบาลกลางหรือธนาคารแห่งประเทศไทยในการกำหนดทิศทางของการดำเนินนโยบายทางการเงิน นโยบายทางการเงินนี้หากดำเนินการได้อย่างเหมาะสมและทันกาลจะส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อลดลง หากสินค้าและบริการที่จำเป็นต่อการครองชีพของประชาชนขาดแคลน มีปริมาณและจำนวนน้อยไม่พอต่อความต้องการของประชาชน รัฐบาลอาจเลือกใช้มาตรการอื่น ๆ เช่น การสั่งซื้อสินค้านั้น ๆ จากต่างประเทศ หรือใช้วิธีการส่งเสริมการลงทุน เพื่อให้มีการผลิตสินค้าชนิดหรือประเภทนั้น ๆ เพิ่มมากขึ้น

3.3 กรณีที่ระดับการมีงานทำหรือการจ้างงานมีอัตราสูง (full employment) หรือระดับราคาสินค้า/ค่าของเงินตรามีเสถียรภาพ รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องทำให้สถานการณ์เช่นนี้คงอยู่นานเท่าที่นาน มาตรการที่รัฐบาลนำมาใช้ได้แก่ นโยบายทางด้านการคลัง เช่น การทำให้ระดับการใช้จ่ายรวมและการผลิตรวมของประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราที่ได้สัดส่วนกัน ในขณะเดียวกันก็ต้องส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตและความสามารถในการผลิตสูงขึ้นตลอดเวลาด้วย โดยรัฐบาลอาจใช้นโยบายสมดุลงบประมาณ

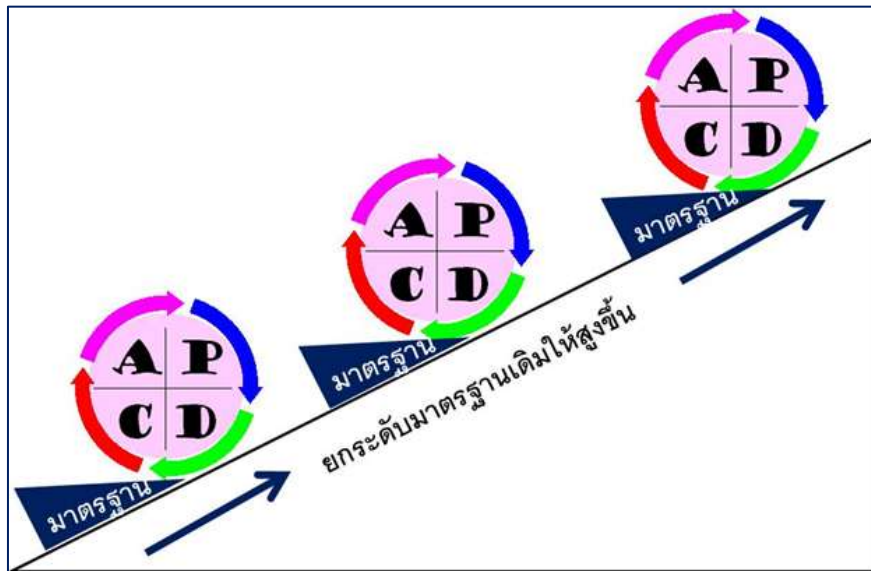
4. การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รัฐบาลมีหน้าที่ที่จะต้องจูงใจให้ประชาชนมีความต้องการในการออม (saving) โดยรัฐบาลอาจใช้มาตรการทางด้านการเงินโดยการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงิน ทั้งนี้ การออมจะทำให้ระบบเศรษฐกิจมีทรัพยากรในการผลิตเพิ่มมากขึ้น และมีการลงทุนในระดับที่เหมาะสม (จะทำให้รายได้ของประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้น) ซึ่งทั้งการออมและการลงทุนจะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มและเกิดการจ้างงานใหม่ ๆ ประชาชนมีงานทำและมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น ผลจากการที่รัฐดำเนินการดังกล่าวทำให้ช่องว่างระหว่างรายได้ของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมลดลง ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำทางสังคมลดลงตามไปด้วย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะมีผลทำให้ปัญหาสังคมบรรเทาเบาบางลงไปด้วย การจะทำหน้าที่ในการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ครบถ้วนสมบูรณ์นั้น รัฐบาลอาจเลือกใช้นโยบายทางด้านการคลังอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างประกอบกันก็ได้ เช่น การใช้มาตรการทางด้านภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) หรือภาษีอื่น ๆ โดยการบังคับเก็บจากประชาชนแล้วนำมาลงทุน (ยกเว้นภาษีเพื่อส่งเสริมการออม การลงทุน และการส่งออก) อย่างไรก็ตามการใช้มาตรการทางด้านกำแพงภาษีเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศดังเช่นที่เคยปฏิบัติมาในอดีตนั้นอาจมีข้อจำกัดหลายประการและยากในทางปฏิบัติ การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในทางปฏิบัตินั้นรัฐบาลอาจเร่งสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) เช่น ระบบขนส่ง การสื่อสาร การชลประทาน การโทรคมนาคม และการคมนาคม เป็นต้น การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานนี้จะส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น และเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโต

5. หน้าที่อื่นทางเศรษฐกิจ การทำหน้าที่ทางด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลนั้น นักเศรษฐศาสตร์แต่ละสำนักก็จะมีมุมมองที่ต่างกัน หากเป็นนักเศรษฐศาสตร์สำนักทุนนิยม จะเน้นให้รัฐบาลมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจแบบประนีประนอมภายในกรอบของทุนนิยม (capitalism) อันเป็นระบบเศรษฐกิจซึ่งเจ้าของเอกชนเป็นผู้ควบคุมการค้า อุตสาหกรรม และวิธีการผลิต โดยมีเป้าหมายเพื่อทำกำไรในเศรษฐกิจแบบตลาด คุณลักษณะสำคัญของทุนนิยม ได้แก่ การสะสมทุน ตลาดแข่งขัน และค่าจ้างแรงงาน

โดยสรุปการทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจของรัฐบาลนั้น รัฐจะใช้นโยบายการคลังเป็นเครื่องมือ นโยบายการคลังจะระบุถึงมาตรการทางด้านการคลังสำหรับการทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจ ตามปกติรัฐบาลจะใช้งบประมาณแผ่นดินเป็นเครื่องมือสำคัญของนโยบายการคลังในการทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจของรัฐบาล นักวิชาการสัถวาบาลชำนาญการพิเศษ ในระดับเขตปศุสัตว์ เป็นนักส่งเสริมในระดับพื้นที่ ควรทราบบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ เพื่อให้ปฏิบัติราชการตรงตามบทบรรยายลักษณะงาน (Job description) โดยบูรณาการองค์ความรู้ด้านสัถวาบาลและด้านเศรษฐศาสตร์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจมหภาคและจุลภาค ขับเคลื่อนผ่านกลไกการบริหารงานเชิงคุณภาพ PDCA อ้างจาก HREX.Asia ที่เผยแพร่บทความของ Sahatorn Petvirojchai (2564) โดยกล่าวว่า PDCA คือวงจรบริหารงานคุณภาพประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน Plan-Do-Check-Act หรือ วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุง เป็นกระบวนการที่ใช้ปรับปรุงการทำงานขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาและเกิดการพัฒนาดังต่อไปนี้ เน้นการลงมือทำ ตรวจสอบ และปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบ

วงจรบริหารงานคุณภาพ(PDCA)

จากบทความของ สุชาสิณี โพธิ์จันทร์ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2558) ในหัวข้อ “PDCA หัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง” PDCA เป็นแนวคิดหนึ่ง ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญเพียงแค่การวางแผน แต่เน้นให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ โดยมีเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แนวคิด PDCA ได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกโดย Walter Shewhart ซึ่งถือเป็นผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรม และต่อมาวงจร PDCA ได้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย มากขึ้น เมื่อปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพ อย่าง W. Edwards Deming ได้นำมาเผยแพร่ ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการ วงจรนี้จึงมีอีกชื่อหนึ่งว่า “Deming Cycle” โครงสร้างของ PDCA ประกอบด้วย 1) Plan คือ การวางแผน 2) DO คือ การปฏิบัติตามแผน 3) Check คือ การตรวจสอบ 4) Act คือ การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม หรือ การจัดทำมาตรฐานใหม่ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการยกระดับคุณภาพ เมื่อการดำเนินงานตามวงจร PDCA หมุนครบรอบ จะเป็นแรงส่งสำหรับการดำเนินงานในรอบต่อไป และก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงใน ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 วงจรบริหารงานคุณภาพกับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ที่มา : สุชาสิณี โพธิ์จันทร์, 2558

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเชิงพื้นที่ เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2565 โดยนำเสนอประเด็น “หลักวงจรบริหารงานคุณภาพ(PDCA) กับการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย” กล่าวถึง การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักวงจรการบริหารงานคุณภาพ(PDCA) ที่ดำเนินการตามมติคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ซึ่งเห็นชอบใช้ PDCA ขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน(SDGs : Sustainable Development Goals) ที่มี 17 เป้าหมายหลัก 169 เป้าหมายย่อย ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่มี 23 แผนแม่บท และ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ที่มี 13 หมายเหตุ โดยการขับเคลื่อนตามแนวทาง PDCA เริ่มจากการนำแผนปฏิบัติราชการที่กำหนดไว้ มาลงมือดำเนินการ ซึ่งในการ

ดำเนินการต้องใช้ข้อมูลสนับสนุน เช่น การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า ข้อมูลสถิติ สถานการณ์ ต่าง ๆ เป็นต้น ในการลงมือดำเนินการมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่ หลังจากนั้นติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินการตามตัวชี้วัดที่กำหนด นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อดำเนินการ ปรับปรุงแผนงาน แนวทางการดำเนินงาน กระบวนการทำงาน ยกกระดับมาตรฐานการดำเนินงานให้ดีขึ้นเพื่อนำไปสู่การบรรลุ เป้าหมายตามที่กำหนด

แนวคิดการบริหารแบบวงจรคุณภาพกับการบริหารโดยใช้คำสอนทางพุทธศาสนา กล่าวโดย สุขสันต์ สุขสงคราม (2564) ในช่วงของการปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมในการบริหารงานเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จเรื่องหนึ่งที่มีการนำเสนอมาใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเป็นอย่างดีก็คือกระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) เนื่องจากวงจรคุณภาพเป็นทั้งปรัชญาวัตรกรรมและเป็นต้นธารภูมิปัญญา หรือเป็นศาสตร์ใหญ่ของ วงจรการบริหารในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะเครื่องมือการบริหาร ล้วนแต่มีแก่นร่วมที่สำคัญบนพื้นฐานเดียวกัน นั่นคือวงจรคุณภาพ (PDCA) และสรุปความสอดคล้องระหว่างแบบวงจรคุณภาพ กับ หลัก อิทธิบาท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา)ไว้ดังนี้

P-(Plan) คือ การวางแผนโดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนงาน/กระบวนการ/วิธีการระยะเวลา บุคลากรทรัพยากร / อุปกรณ์ / เครื่องมือ และงบประมาณ ทุกการวางแผนล้วนแต่ต้องเริ่มมา จาก ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น

D- (Do) คือ การปฏิบัติงานมีความเข้าใจ และทำตามแผนงานที่วางไว้ ลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง หรือ เรียกว่าต้องมีวิริยะ คือความพากเพียร

C- (Check) คือ การตรวจสอบมีการติดตามผลและความก้าวหน้าของงานเก็บสถิติเพื่อเป็นข้อมูล ในการประเมิน และเปรียบเทียบกับแผนงานที่วางไว้ หรือ จิตตะ อันหมายถึง ความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้นไปจากความรู้สึกของตัวเอง

A- (Act) คือ การดำเนินการนำผลของการปฏิบัติงาน พร้อมข้อมูลทางสถิติ มาประเมิน หรือ วิมังสา หมายถึง ความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ให้ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไป ตลอดเวลา นั่นเอง

บทที่ 3

การวิเคราะห์เศรษฐกิจในระดับมหภาค

การวิเคราะห์เศรษฐกิจในระดับมหภาค เริ่มจากการทำความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจ กระแสหมุนเวียนที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยเศรษฐกิจ หลังจากนั้นเป็นการทำความเข้าใจกับตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคที่สำคัญ นโยบายการเงินการคลัง แผนแม่บทประเด็นเกษตรภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแหล่งข้อมูลที่น่าส่งเสริมจะเข้าถึงข้อมูลด้านเศรษฐกิจมหภาค

ระบบเศรษฐกิจ

สันติยา เอกอัคร (2553) กล่าวถึงระบบเศรษฐกิจ โดยเริ่มจากปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจซึ่งประกอบด้วย ผลิตอะไร ผลิตอย่างไร ผลิตจำนวนเท่าใด และ ผลิตเพื่อใคร เนื่องจากทรัพยากรการผลิตมีจำกัด แต่ความต้องการในการบริโภคสินค้าและบริการมีไม่จำกัด ดังนั้นต้องผลิตสินค้าที่เป็นความต้องการของผู้บริโภค เลือกรูปแบบการผลิตที่มีความเหมาะสม ใช้ปัจจัยการผลิตอย่างคุ้มค่า ประหยัด ผลิตตามจำนวนที่ปัจจัยการผลิตมีและหากผลิตสินค้าชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้นจะทำให้เสียโอกาสในการผลิตสินค้าอีกชนิดหนึ่ง ต้องผลิตลดลง เนื่องจากใช้ทรัพยากรการผลิตร่วมกัน โดยปริมาณการผลิตขึ้นกับนโยบายของหน่วยธุรกิจ สภาพของอุปสงค์และอุปทานของสินค้าและบริการชนิดนั้น และเป็นการผลิตให้กับผู้บริโภคที่มีอำนาจซื้อ ส่วนระบบเศรษฐกิจได้กล่าวถึงความหมาย ประเภท และ ระบบเศรษฐกิจของไทย ดังนี้

ระบบเศรษฐกิจ เป็นเรื่องของกลุ่มมนุษยชาติที่ประกอบกิจกรรมการผลิต การแจกจ่าย การบริโภคสินค้าและบริการ โดยมีกลุ่มสถาบันทางเศรษฐกิจทำหน้าที่ดังกล่าวหน้าที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจคือ จัดหาสินค้าบริการ สนองความต้องการของสมาชิกในสังคม ด้วยกรรมวิธีการผลิต การแจกจ่าย ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด จัดให้สมาชิกในสังคมทำงานที่ตนถนัด เพื่อสร้างความสามารถในการผลิตที่สูง และกระจายรายได้ให้ส่วนต่าง ๆ ของสังคมอย่างดีที่สุด ดังนั้น ระบบเศรษฐกิจต้องจัดการวิธีการผลิตใหม่ ๆ ประดิษฐ์ คิดค้น สร้างสรรค์ วิธีการผลิตเพื่อให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น และมีประสิทธิภาพสูงอยู่เสมอ

ระบบเศรษฐกิจ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม และ ระบบเศรษฐกิจแบบผสม ทั้ง 3 ประเภท มีลักษณะสำคัญดังนี้

ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม มีลักษณะสำคัญคือ การเคารพในกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล อนุญาตให้เอกชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต (ที่ดินและทุน) มีเสรีภาพในการใช้ทรัพย์สินของตน มีอำนาจในการตัดสินใจทำการผลิตไม่ขึ้นกับรัฐหรือชุมชน สะสมทรัพย์สินและยกเป็นมรดกให้กับทายาทได้ กลไกราคาทำหน้าที่อย่างเต็มที่โดยมีผลกำไรเป็นแรงจูงใจ อุปสงค์และอุปทานในตลาดกำหนดราคาและปริมาณการผลิตสินค้า ผู้ผลิตต้องปรับปรุงวิธีการผลิตและคุณภาพผลิตในจำนวนที่ทำให้เกิดกำไรสูงสุด มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ในด้านการผลิตและการบริโภค มีผู้ผลิตและผู้ซื้อจำนวนมาก ผลิตและซื้อรายละเล็กน้อยเท่านั้น ผู้ซื้อผู้ขายต้องยอมรับราคาดตลาด ไม่มีอิทธิพลในการกำหนดราคา เคารพอธิปไตยของผู้บริโภค โดยผู้บริโภคเป็นผู้สั่งการให้ผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าและบริการตามความต้องการ ในระยะสั้น ผู้ผลิตอาจทำการโฆษณาจูงใจให้ผู้บริโภคทดลองใช้สินค้าได้ จูงใจผู้บริโภคในระยะแรก แต่ระยะยาวผู้บริโภคจะเป็นผู้กำหนดชนิดสินค้าและคุณภาพสินค้า การแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ไม่มีการวางแผนเศรษฐกิจโดยส่วนรวม ใช้

กลไกราคา เป็นเครื่องชี้ ระบบมีการแข่งขันกันเต็มที่ เอกชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต มีกำไรเป็นสิ่งกระตุ้นใจ สินค้าได้มีราคาดี ผู้ผลิตได้กำไรมา ธุรกิจจะลงทุนทำสิ่งนั้น

ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม มีลักษณะสำคัญคือ รัฐหรือชุมชนเท่านั้นที่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ปัจจัยการผลิตและสินค้าบริโภคเป็นของรัฐบาล การที่สังคมเป็นเจ้าของทรัพย์สินและปัจจัยการผลิต ทำให้เกิดการจัดสรรอย่างเป็นธรรม ความสุขสมบูรณ์จะเฉลี่ยกระจายกันออกไป ไม่รวมอยู่ที่คนจำนวนน้อย กลไกราคาไม่สามารถทำหน้าที่ได้ เพราะรัฐเป็นผู้กำหนดราคาสินค้า โดยไม่คำนึงถึงอุปสงค์และอุปทาน ไม่หวังผลกำไร ราคาสินค้าจะเท่ากับต้นทุนการผลิต ไม่มีการแข่งขันระหว่างผู้ผลิต เป็นการวางแผนจากส่วนกลางโดยรัฐบาลหรือชุมชน ไม่มีอธิปไตยของผู้บริโภค รัฐเป็นผู้วางแผนการผลิต ตามความต้องการของรัฐหรือชุมชน แก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ โดยองค์การวางแผนส่วนกลางรับผิดชอบในการวางแผน เศรษฐกิจแห่งชาติ การตัดสินใจปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ทำโดยการวางแผนจากส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ฝ่ายวางแผนเป็นผู้กำหนดความต้องการของชุมชน และส่วนรวม และหาวิธีการที่เหมาะสมเพื่อสนองตอบต่อความต้องการดังกล่าวให้ได้มากที่สุด และ เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด

ระบบเศรษฐกิจแบบผสม เป็นระบบเศรษฐกิจที่ผสมระหว่างทุนนิยมและสังคมนิยม บางประเทศก็หนักไปทางทุนนิยมมาก เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น บางประเทศก็หนักไปทางสังคมนิยมมาก เช่น คิวบา จีน เป็นต้น ประเทศอยู่ในทางกลาง กึ่งทุนนิยมและสังคมนิยม เรียกว่า ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมเสรี (Liberal Socialist Economy) เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส ซึ่งการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ใช้กลไกแห่งราคาในส่วนที่เอกชนประกอบการ และ เจ้าหน้าที่ฝ่ายวางแผนในส่วนที่รัฐประกอบการ เน้นการประสานประโยชน์ระหว่างเศรษฐกิจภาคเอกชนและภาครัฐเข้าด้วยกัน เพื่ออำนวยประโยชน์แก่ส่วนรวมมากที่สุด

ตัวอย่างประเทศที่ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบผสม ได้แก่ ระบบเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา เคารพในกรรมสิทธิ์ของเอกชน แต่การผลิตหลายอย่างเป็นของผู้ทำการผลิตรายใหญ่ไม่กี่ตระกูล การแข่งขัน กลไกแห่งราคา และอธิปไตยของผู้บริโภคมีเล็กน้อยแตกต่างกัน เรียกระบบเศรษฐกิจแบบนี้ว่า ระบบทุนนิยมผูกขาด ระบบเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นสังคมนิยมผสมผสานกับระบบตลาด ใช้ระบบตลาดเสรีในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones) เปิดเสรีทางเศรษฐกิจ แต่การเมืองยังผูกขาดโดยพรรคคอมมิวนิสต์เพียงพรรคเดียว เศรษฐกิจของจีนเติบโตอย่างก้าวกระโดด มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 10 ในช่วงปี พ.ศ. 2520 – 2541 ระบบเศรษฐกิจของอังกฤษ ในอดีตรัฐบาลเป็นเจ้าของอุตสาหกรรมและธุรกิจขนาดใหญ่ ปัจจุบันมีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจมากขึ้น เปิดให้เอกชนดำเนินกิจการต่าง ๆ ได้อย่างเสรี มีระบบประกันสังคม การเมืองเป็นประชาธิปไตย มีเสรีภาพทางการเมือง จัดเป็นระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมประชาธิปไตย เช่นเดียวกับ สวีเดน นอร์เวย์ เดนมาร์ก สำหรับประเทศไทยเป็นระบบเศรษฐกิจแบบผสมระหว่างทุนนิยมกับสังคมนิยม โดยความเป็นทุนนิยม ได้แก่ เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันโดยใช้กลไกราคา การเคารพในกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินเอกชน มีการแข่งขันและมีอธิปไตยของผู้บริโภค ส่วนลักษณะสังคมนิยมคือ มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ยังดำเนินงานโดยรัฐบาลเช่น การประกอบรัฐวิสาหกิจ การวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม การควบคุมราคา ปริมาณการผลิต การให้บริการด้านสาธารณสุข และ การศึกษา

องค์ประกอบสำคัญของระบบเศรษฐกิจคือ หน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่มีการดำเนินกิจกรรม เศรษฐกิจ แลกเปลี่ยนระหว่างกัน เกิดกระแสหมุนเวียน ทำให้ระบบเศรษฐกิจทำงาน จากหนังสือของธนาคารแห่งประเทศไทย “เศรษฐศาสตร์เล่มเดียวอยู่ ฉบับปรับปรุงใหม่” เขียนโดย ดร.ทรงธรรม ปิ่นโต

จรรยา เปรมศิลป์ และคณะ ได้กล่าวถึง การทำงานของระบบเศรษฐกิจที่เริ่มจากระบบเศรษฐกิจแบบปิด ที่มีเพียงภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจที่ผลิตสินค้าและค้าขายระหว่างกัน และมี ธนาคาร เป็นหน่วยธุรกิจที่รับเงินออมจากภาคครัวเรือนจำยคืบในรูปอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และ ปล่อยเงินกู้ให้ภาคธุรกิจซึ่งต้องจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ให้ธนาคาร บทบาทของภาคครัวเรือนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตที่ขายให้กับภาคธุรกิจซึ่งมีบทบาทในการผลิตสินค้าและบริการจำหน่ายให้กับภาคครัวเรือน กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นของภาคครัวเรือนเป็น “การบริโภค” และ “การออม” ซึ่งปริมาณการบริโภคขึ้นอยู่กับ ระดับรายได้ การคาดการณ์รายได้ ราคาและปริมาณสินค้าในอนาคต การเข้าถึงสินเชื่อและอัตราดอกเบี้ย รวมทั้งรสนิยมผู้บริโภค ในขณะที่ภาคธุรกิจทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เรียกว่า “การผลิต” และ “การลงทุน” ซึ่งการตัดสินใจลงทุนขึ้นอยู่กับกำไรที่ได้จากการลงทุน อัตราดอกเบี้ย ราคาปัจจัยการผลิต เทคโนโลยี ดังนั้นภาคการเงินและภาคการเศรษฐกิจจริง(การผลิตสินค้าและบริการ) จึงมีความเชื่อมโยงต่อกัน โดยการเงินเป็นตัวหล่อลื่นกิจกรรมในภาคเศรษฐกิจจริง การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยในภาคการเงินมีผลต่อการใช้จ่ายของภาคครัวเรือน และ การลงทุนของภาคธุรกิจ และ มีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

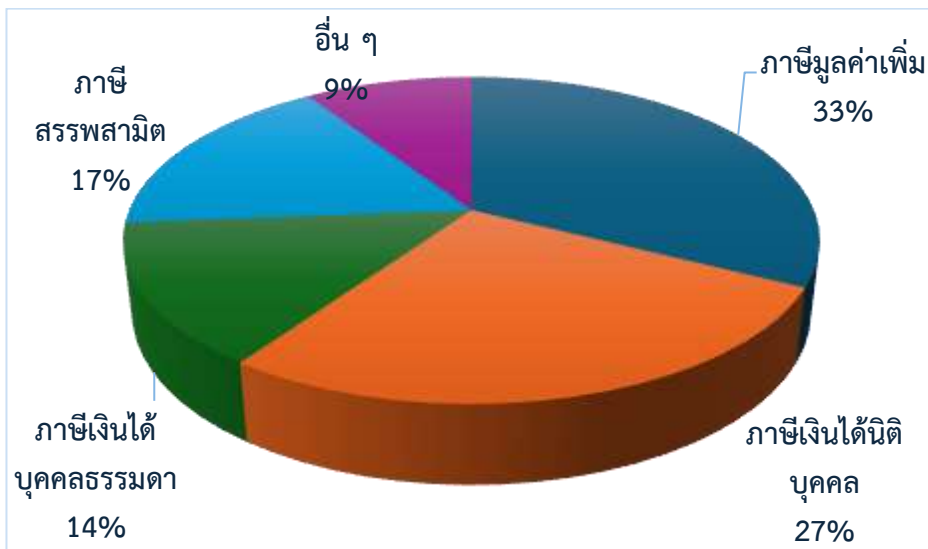
ด้วยกลไกราคาไม่สามารถแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ เช่น ผู้ผลิตไม่ผลิตสินค้า แม้ว่าจะ เป็นสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการ หรือสินค้าบางตัวผลิตแล้วสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เรียกว่า ความล้มเหลวของตลาด (Market Failures) ซึ่งเกิดขึ้นกับการผลิตสินค้าดังต่อไปนี้ 1. สินค้า สาธารณะ หรือ public goods เช่น การป้องกันประเทศ การดูแลความสงบเรียบร้อยของตำรวจ เป็นต้น 2. สินค้าที่มีผลกระทบภายนอก (externalities) ทั้งเป็นโทษและเป็นประโยชน์ เช่น การผลิตไฟฟ้า การผลิตวัคซีนป้องกันโรคคนหรือโรคสัตว์ ซึ่งหากเป็นโทษ ภาครัฐต้องเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม และหากเป็นประโยชน์ภาครัฐต้องให้เงินอุดหนุน ลดภาษี จัดหาแหล่งเงินทุน เป็นต้น 3. สินค้าผูกขาดโดยธรรมชาติ เพราะต้องใช้เงินลงทุนมาก ใช้เทคโนโลยีทันสมัย ใช้เวลาการคืนทุนนาน เช่น ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น 4. สินค้าที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีข้อมูลไม่เท่ากัน โดยผู้บริโภคมีข้อมูลไม่เพียงพอ เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารเสริม เป็นต้น ภาครัฐต้องจัดตั้งหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภค มีกฎหมายบังคับให้ผู้ผลิตเปิดเผยข้อมูล ข้อเท็จจริง ดังนั้นจากความล้มเหลวของตลาดที่เกิดขึ้น ภาครัฐบาลจึงต้องเข้ามามีบทบาทในระบบเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม การแทรกแซงของรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาความล้มเหลวของตลาด ต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสมหากมากเกินไปจะเกิดการบิดเบือนตลาด บทบาทของรัฐบาลในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยการผลิตสินค้าและบริการเอง จ่ายค่าตอบแทนปัจจัยการผลิตให้ครัวเรือนโดยการจ้างงานในรูปเงินเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในขณะที่เดียวกับ ภาครัฐบาลก็มีการบริโภคโดยการซื้อสินค้าและบริการจากภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ โดยภาครัฐบาลใช้เงินรายได้จากภาษีที่จัดเก็บจากประชาชนในภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ รายละเอียดตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ระบบเศรษฐกิจแบบปิด กรณีมีรัฐบาล

ที่มา : ทรงธรรม ปิ่นโต, จริยา เปรมศิลป์ และคณะ(2563)

ภาครัฐบาลได้รับรายได้จากภาษีต่าง ๆ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาซึ่งได้รับการยกเว้นหากเงินได้สุทธิไม่เกินปีละ 150,000 บาท และเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบขั้นบันไดในอัตราก้าวหน้าเริ่มจากร้อยละ 5 ถึง ร้อยละ 35 ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่เก็บจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนต่าง ๆ คิดจากกำไรสุทธิ อัตรา 0% - 20 % ภาษีมูลค่าเพิ่ม เก็บจากการบริโภคสินค้าในอัตรา 7% ภาษีสรรพสามิต เก็บจากการบริโภคสินค้าและบริการบางประเภทที่ก่อให้เกิดโทษต่อสังคม เช่น สุรา เบียร์ ยาสูบ เป็นต้น จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังพบว่า ในปีงบประมาณ 2566 รัฐบาลจัดเก็บรายได้ผ่านกรมสรรพากร กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากร รวม 2.815 ล้านล้านบาท เป็นภาษีมูลค่าเพิ่มมากที่สุดร้อยละ 33 รองลงมา เป็นภาษีเงินได้นิติบุคคล ร้อยละ 27 ภาษีสรรพสามิตร้อยละ 17 และ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ร้อยละ 14

ภาพที่ 3 สัดส่วนรายได้จากภาษีที่จัดเก็บประเภทต่าง ๆ

ที่มา : ข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง(รายงานสถานการณ์ด้านการคลังปีงบประมาณ 2566)

เนื่องจากแต่ละประเทศมีทรัพยากร เทคโนโลยี ความชำนาญในการผลิตแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดการค้าระหว่างกัน โดยเลือกผลิตสินค้าและบริการที่ถนัดและได้เปรียบมากที่สุด นำไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าและบริการที่ตนเองมีความถนัดหรือได้เปรียบน้อยกว่าประเทศอื่น มีอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อใช้อัตราที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างเงินสกุลของประเทศตนกับประเทศคู่ค้า ดังนั้นการค้าระหว่างประเทศทำให้ระบบเศรษฐกิจเดิมที่มี ภาครัฐวิเอรอน ภาครัฐกิจ และภาครัฐบาล ต้องมีภาคต่างประเทศ หรือเรียกว่าเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิด เริ่มจากมีกำแพงภาษีการค้าระหว่างกัน เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมการผลิตในประเทศ แต่ปัจจุบัน รูปแบบการค้าระหว่างประเทศมีความเสรีเพิ่มขึ้น ประเทศคู่ค้าพยายามเจรจาเพื่อลดกำแพงภาษีระหว่างกัน เพื่อเพิ่มปริมาณการค้าสินค้าที่ได้เปรียบ ในส่วนประเทศไทยมีข้อตกลงการค้ากับประเทศคู่ค้าทั้งในรูปแบบพหุภาคี และ ทวิภาคี เป็นรูปแบบการค้าแบบเสรี ลดกำแพงภาษีลง และไม่เก็บภาษีสินค้าภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรี(Free Trade Agreement) ภายหลังการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างกัน ผลของการค้าอาจขาดดุลการค้าถ้ามูลค่าการนำเข้ามากกว่าการส่งออก และ เกินดุลการค้า ถ้ามูลค่าการนำเข้าน้อยกว่าการส่งออก ดังนั้นเมื่อมีการค้าระหว่างประเทศ จะมีประเทศที่เกินดุลการค้า และประเทศที่ขาดดุลการค้า และเกิดการกีดกันระหว่างกัน โดยประเทศที่เกินดุลการค้าเป็นผู้ให้กีดกันส่วนประเทศที่ขาดดุลการค้าเป็นผู้ถูกกีดกัน นอกจากนี้ยังมีการลงทุนระหว่างประเทศ โดยนำเงินไปลงทุนในประเทศที่มีทรัพยากรมากกว่าหรือมีต้นทุนการผลิตถูกกว่า การค้าระหว่างประเทศจะมีการตกลงอัตราที่ใช้แลกเปลี่ยนสกุลเงินของประเทศคู่ค้า เรียกว่า อัตราแลกเปลี่ยน เพื่อทำการซื้อขายระหว่างกัน ค่าเงินสกุลหนึ่งๆ อาจแข็งค่าหรืออ่อนค่า เมื่อเทียบกับอีกสกุลหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง เพราะอัตราแลกเปลี่ยนหรือราคาเงินสกุลหนึ่งกับอีกสกุลจะถูกกำหนดจากกลไกตลาดเช่นเดียวกับราคาสินค้าทั่วไป ถ้าความต้องการซื้อมากกว่าที่เสนอขาย เงินสกุลนั้นก็จะแข็งค่าขึ้นหรือแพงขึ้น แต่ถ้าความต้องการซื้อน้อยกว่าที่เสนอขาย เงินสกุลนั้นก็จะอ่อนค่า หรือถูกลง กรณีค่าเงินบาท หากค่าเงินบาทอ่อนตัวลง (เดิมอัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์สหรัฐ เป็น 30 บาท กลายเป็น 32 บาท) จะเป็นผลดีกับผู้ส่งออก แรงงานไทยในต่างประเทศ และผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่รับเงินสกุลต่างประเทศ เพราะนำรายได้ที่เป็นสกุลเงินต่างประเทศมาแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทเพิ่มขึ้น แต่ ผู้นำเข้า ประชาชน ผู้ลงทุน และผู้ที่เป้นหนี้กับต่างประเทศ จะเสียประโยชน์ หากค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น (เดิมอัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์สหรัฐ เป็น 30 บาท กลายเป็น 28 บาท) ผู้นำเข้า ประชาชน ผู้ลงทุน และผู้ที่เป้นหนี้กับต่างประเทศ จะได้ประโยชน์จากต้นทุนการนำเข้าลดลง ราคาสินค้านำเข้าถูกลง ภาระหนี้ลดลง เนื่องจากใช้เงินบาทน้อยลงเพื่อแลกกับเงินสกุลต่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันผู้ส่งออก แรงงานไทยในต่างประเทศและผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่รับเงินสกุลต่างประเทศจะเสียประโยชน์จากเงินบาทที่แลกได้น้อยลง (ทรงธรรม ปิ่นโต, จริยา เปรมศิลป์ และคณะ,2563)

ตัวแปรเศรษฐศาสตร์มหภาคที่สำคัญ

ผลของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจของประเทศ สามารถวัดจากค่าตัวแปรสำคัญ ซึ่งประพันธ์ เศรษฐนันท์ (2541) กล่าวถึงตัวแปรเศรษฐศาสตร์มหภาคที่สำคัญ ประกอบด้วย

1. **ระดับผลิตภัณฑ์มวลรวมและรายได้ประชาชาติ** โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมแสดงมูลค่าของสินค้าและบริการทั้งหมดที่แต่ละประเทศผลิตได้ในรอบเวลา 1 ปี จึงแสดงศักยภาพด้านการผลิตของประเทศ เมื่อมีอัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศที่เพิ่มขึ้น แต่ถ้าเพิ่มในอัตราสูงมาก จะเป็นสัญญาณว่าเศรษฐกิจกำลังมีปัญหาเงินเฟ้อ ในทางตรงข้ามหากอัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงที่ลดลง แสดงว่า ภาวะเศรษฐกิจกำลังถดถอย สำหรับรายได้ประชาชาติเป็นผลตอบแทนของปัจจัยการผลิตได้แก่

ทุน ที่ดิน แรงงาน และการประกอบการ ด้วยรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นและหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ การผลิตสินค้าและบริการเกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิต ดังนั้น ผลิตภัณฑ์มวลรวมจึงมีค่าเท่ากับรายได้ประชาชาติ

2. **การจ้างงาน** ด้วยแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ เมื่อมีการจ้างงานแสดงให้เห็นว่ามีการผลิตสินค้าและบริการของภาคธุรกิจและภาคครัวเรือนมีรายได้สำหรับการใช้จ่ายบริโภคสินค้าและบริการ โดยการจ้างงานเป็นจำนวนแรงงานที่มีงานทำ ในตลาดแรงงานประกอบด้วยผู้มีงานทำและคนว่างงานซึ่งเป็นแรงงานที่อยู่ในตลาดแรงงานแต่ไม่มีงานทำ ปัญหาการว่างงานสูง เป็นปัญหาทางเศรษฐกิจที่สำคัญ การคิดอัตราว่างงาน เป็นการคิดสัดส่วนของจำนวนคนว่างงานต่อจำนวนแรงงานทั้งหมด

3. **ภาวะเงินเฟ้อและระดับราคา** ภาวะเงินเฟ้อเป็นสถานการณ์ที่ระดับราคาสินค้าทั่วไปในระบบเศรษฐกิจสูงขึ้น พิจารณาจาก ระดับราคาสินค้าที่เป็นค่าเฉลี่ยของราคาสินค้าทุกชนิด หรือคิดอัตราเงินเฟ้อโดยใช้ดัชนีราคาเป็นตัวแทนราคาสินค้า ดัชนีราคาเป็นค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก เนื่องจากสินค้าแต่ละชนิดมีความสำคัญต่อการดำรงชีพต่างกัน หากเป็นสินค้าจำเป็นมากจะมีค่าถ่วงน้ำหนักมาก สินค้าไม่จำเป็นจะถ่วงน้ำหนักน้อย

จากข้อมูลของกองดัชนีเศรษฐกิจการค้า สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นผู้จัดทำรายงานดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคและอัตราเงินเฟ้อ ปัจจุบันใช้ปี พ.ศ. 2562 เป็นปีฐาน การจัดทำดัชนีราคาแบ่งสินค้าเป็น 7 หมวด และให้น้ำหนักแตกต่างกัน ดังนี้ หมวดอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 40.35) หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า (ร้อยละ 2.23) หมวดเคหสถาน (ร้อยละ 23.17) หมวดการตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล (ร้อยละ 5.68) หมวดพาหนะ การขนส่ง และการสื่อสาร (ร้อยละ 22.67) หมวดการบันเทิง การอ่าน การศึกษา และการศาสนา (ร้อยละ 4.51) หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 1.39)

4. **อัตราดอกเบี้ย** เป็นราคาของเงินที่ให้อยู่ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ในทางปฏิบัติอัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีหลายอัตรา เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับภาคธุรกิจต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยแก่ผู้บริโภคทั่วไป หรือเงินกู้ที่มีระยะเวลายาวคืนาน มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าเงินกู้ที่มีระยะเวลายาวคืสั้นกว่า หรือลูกค้าที่กู้เงินจากธนาคารพาณิชย์เดียวกันแต่เสียอัตราดอกเบี้ยในกิจการเดียวกันไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับเครดิตของลูกค้า อัตราดอกเบี้ยที่ใช้วิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดี โดยปัจจุบัน ธนาคารได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยลูกค้าชั้นดีไว้ 3 กลุ่มได้แก่

อัตราดอกเบี้ยลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี ประเภทเงินกู้แบบมีระยะเวลา (Minimum Loan Rate : MLR)

อัตราดอกเบี้ยลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี ประเภทเงินเบิกเกินบัญชี (Minimum Overdraft Rate : MOR)

อัตราดอกเบี้ยลูกค้ารายย่อยชั้นดี (Minimum Retail Rate : MRR)

5. **เศรษฐกิจระหว่างประเทศ** การประเมินผลกิจกรรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศจากการนำเข้า การส่งออก การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ ใช้ข้อมูลบัญชีเดินสะพัด และ บัญชีทุน โดยบัญชีเดินสะพัด(Current Account) เป็นบันทึกรายได้จากการส่งสินค้าและบริการออกไปต่างประเทศและบันทึกการจ่ายจากการนำเข้าสินค้าและบริการจากต่างประเทศ ส่วนบัญชีทุน(capital account) เป็นบัญชีที่บันทึกการโอนเงินทุนที่ส่งออกจากประเทศไทยเพื่อซื้อสินทรัพย์ต่างประเทศ และบันทึกการรับเงินทุนที่ส่งมาจากนอกประเทศซึ่งเกิดจากการสินทรัพย์ให้แก่ต่างประเทศ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ(Gross Domestic Product หรือ GDP)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เป็นตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคที่แสดงภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีลักษณะสำคัญดังนี้ มูลค่าเปลี่ยนแปลงตามราคาสินค้าในแต่ละปี รายการสินค้าและบริการที่นำมาคำนวณในปีใด ต้องเป็นสินค้าและบริการที่ผลิตในปีนั้นเท่านั้น สินค้าและบริการที่นำมาคำนวณต้องเป็นสินค้าขั้นสุดท้ายซึ่งเป็นสินค้าที่จำหน่ายให้ผู้บริโภคโดยตรง เป็นสินค้าและบริการที่ผลิตในประเทศเท่านั้น สินค้าและบริการที่นำมาคำนวณเป็น GDP ต้องเป็นสินค้าและบริการที่ผ่านระบบตลาด ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นข้อมูลบัญชีประชาชาติที่เกิดขึ้นในอดีต และ คำนวณเป็นรอบปีปฏิทิน

บัญชีประชาชาติของไทย จัดเก็บข้อมูลโดยกองบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การคำนวณบัญชีประชาชาติ ประกอบด้วย 3 วิธี ได้แก่ การคำนวณด้านผลิตภัณฑ์ การคำนวณด้านรายจ่าย และ การคำนวณด้านรายได้ ซึ่งได้ค่าเท่ากัน รายละเอียดดังนี้

การคำนวณด้านผลิตภัณฑ์ เป็นการคำนวณมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายทั้งหมดที่ผลิตขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน จากข้อมูลบัญชีประชาชาติของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมพบว่า เป็นการคำนวณโดยแยกตามกิจกรรมการผลิต แบ่งเป็น สาขาเกษตร สาขาอ้อย เกษตร ป่าไม้และประมง และ สาขาที่ไม่ใช่เกษตรซึ่งแบ่งเป็นสาขาอุตสาหกรรมจำนวน 4 สาขาย่อย และ สาขาบริการอีกจำนวน 15 สาขาย่อย รายละเอียดตามข้อมูลในตารางที่ 1 ที่แสดงค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ(GDP) ณ ราคาตลาด ปี 2565 เป็น 17,378,017 ล้านบาท หัก รายได้สุทธิคนไทยไปทำงานต่างประเทศ เป็น ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ(GNP) และ หัก ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน เป็น รายได้ประชาชาติสุทธิ(NNI) เมื่อนำค่าดังกล่าวมาหารจำนวนประชากรของคนไทย ทำให้ทราบค่าเฉลี่ยของรายได้ประชาชาติต่อหัว (Per capita GNI) หรือเป็นรายได้เฉลี่ยของคนไทย จากข้อมูลพบว่า ปี 2565 คนไทยมีรายได้เฉลี่ยคนละ 241,632 บาท ในส่วนสินค้าเกษตรคิดเป็นมูลค่า 1,516,169 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 8.72 ของ GDP

การคำนวณด้านรายจ่ายประชาชาติ ประกอบด้วยผลรวมของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค การสะสมทุนภาครัฐบาลและเอกชน มูลค่าของสินค้าและบริการที่ส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ หักด้วยมูลค่าสินค้าและบริการที่นำเข้าจากต่างประเทศ เมื่อรวมกับค่าตลาดเคลื่อนทางสถิติ จะมีค่าเท่ากับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ(GDP) รายละเอียดตามข้อมูลในตารางที่ 2 ที่แสดงส่วนประกอบของ GDP ด้านรายจ่ายพบว่า ภาคต่างประเทศมีบทบาทสำคัญมากในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในประเทศ

การคำนวณในด้านรายได้ประชาชาติ เป็นการคำนวณผลตอบแทนปัจจัยการผลิต ได้แก่ ที่ดิน ทุน แรงงาน และการประกอบการ ซึ่งได้รับผลตอบแทนในรูป ค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ย และกำไร รายละเอียดตามข้อมูลในตารางที่ 3 ที่แสดงรายได้ประชาชาติจำแนกตามผลตอบแทนของปัจจัยการผลิตพบว่า ค่าจ้างและเงินเดือนเป็นแหล่งรายได้สำคัญที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

ตารางที่ 1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product) ณ ราคาตลาด จำแนกตาม
กิจกรรมทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2564-2565

หน่วย : ล้านบาท

Gross domestic product at current market prices by economic activities	2564r	2565p
Agriculture	1,407,097	1,516,169
Agriculture, forestry and fishing	1,407,097	1,516,169
Non-agriculture	14,781,514	15,861,848
Industrial	5,236,385	5,670,190
Mining and quarrying	357,577	388,511
Manufacturing	4,398,057	4,701,012
Electricity, gas, steam and air conditioning supply	408,030	504,309
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	72,721	76,358
Services	9,545,129	10,191,658
Construction	437,666	438,546
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	2,629,061	2,679,283
Transportation and storage	744,308	819,372
Accommodation and food service activities	515,304	740,733
Information and communication	458,391	489,304
Financial and insurance activities	1,347,409	1,456,437
Real estate activities	436,434	448,799
Professional, scientific and technical activities	274,215	293,214
Administrative and support service activities	201,703	218,710
Public administration and defence; compulsory social security	1,053,960	1,076,415
Education	705,971	735,599
Human health and social work activities	410,162	444,647
Arts, entertainment and recreation	108,489	112,659
Other service activities	193,492	207,798
Activities of households as employers	28,564	30,142
Gross Domestic Product, (GDP)	16,188,611	17,378,017
Plus : Net primary income from the rest of the world	-562,295	-499,795
Gross National Income, (GNI) ^{1/}	15,626,316	16,878,222
Less : Consumption of fixed capital	3,040,598	3,130,027

ตารางที่ 1 (ต่อ) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product) ณ ราคาตลาด จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2564-2565

Gross domestic product at current market prices by economic activities	2564r	2565p
Net National Income, (NNI)	12,585,718	13,748,195
Per capita GDP (Baht)	232,301	248,787
Per capita GNI (Baht)	224,233	241,632
Population (1,000 Heads)	69,688	69,851

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (data.go.th)

หมายเหตุ : Gross National Income (GNI) เท่ากับ Gross National Product

ตารางที่ 2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศจำแนกตามรายจ่าย ณ ราคาตลาด พ.ศ. 2564-2565

Expenditure on gross domestic product at current market price	2564r	2565p
Private final consumption expenditure	8,455,879	9,481,327
General government final consumption expenditure	2,951,397	3,079,832
Gross fixed capital formation	3,803,228	4,059,703
Change in inventories	830,848	776,447
Plus : Exports of goods and services	9,478,795	11,358,775
<i>Exports of goods (f.o.b)</i>	8,665,055	9,989,604
<i>Exports of services</i>	813,740	1,369,171
Less : Imports of goods and services	9,485,273	11,729,026
<i>Imports of goods (f.o.b)</i>	7,630,501	9,524,429
<i>Imports of services</i>	1,854,772	2,204,597
Expenditure on gross domestic product	16,034,874	17,027,058
Plus : Statistical discrepancy	153,737	350,959
Gross domestic product, (GDP)	16,188,611	17,378,017

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (data.go.th)

ตารางที่ 3 ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศจำแนกตามรายได้

National Income at Current market price	2564r	2565p
Compensation of employees	5,064,442	5,404,914
Wages and salaries	4,365,059	4,645,586
Employers' social contributions	699,383	759,328
<i>Employers' actual social contributions</i>	171,375	185,926
<i>Employers' imputed social contributions</i>	528,008	573,402
Households and NPISHs mixed income and operating surplus	2,976,431	3,356,259
Households and NPISHs property income receivable	1,121,482	1,198,614
Interest	209,249	218,828
Distributed income of corporations	607,303	664,790
Investment income disbursements	214,465	221,604
Rent	90,465	93,392
General government property income receivable	242,003	237,032
Interest	36,005	46,150
Distributed income of corporations	145,813	128,933
Investment income disbursements	47,724	48,552
Rent	12,461	13,397
Appropriated corporation profit	2,341,090	2,720,245
Savings of corporations	1,728,828	2,052,993
Corporate current taxes on income	671,222	801,896
Corporate transfer payments	-58,960	-134,644
<i>Received by general government</i>	40,288	37,634
<i>Received by households and NPISHs</i>	28,745	29,506
<i>Received by Row (net)</i>	-127,993	-201,784
Households and NPISHs property income payable	353,002	359,212
Interest	262,537	265,820
Rent	90,465	93,392
General government property income payable	244,188	245,740
Interest	196,461	197,186
Investment income disbursements	47,724	48,552
Rent	3	2
Taxes on production and imports less subsidies	1,437,460	1,436,083

ตารางที่ 3 (ต่อ) ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศจำแนกตามรายได้

National Income at Current market price	2564r	2565p
Net National Income (NNI)	12,585,718	13,748,195
Plus : Consumption of fixed capital	3,040,598	3,130,027
Gross National Income, (GNI) ^{1/}	15,626,316	16,878,222
Less : Primary income from the rest of the world, net	-562,295	-499,795
Gross Domestic Product (GDP)	16,188,611	17,378,017

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (data.go.th)

ข้อมูลบัญชีประชาชาติมีประโยชน์ดังนี้ รายงานภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นผลของการพัฒนาประเทศที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมา เป็นแนวทางในการวางแผนส่วนรวมของประเทศ กำหนดเป้าหมายของแผนงานอย่างเหมาะสม ใช้ประกอบการปรับปรุงแผนงาน โครงการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยการวิเคราะห์เฉพาะเรื่องเช่น การใช้จ่ายภาครัฐ วิเคราะห์ความแตกต่างของรายได้ระหว่างสาขาการผลิตหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อประกอบการวางแผนการผลิตของประเทศ ลดช่องว่างรายได้ของประชาชน ใช้เปรียบเทียบกับรายได้กับต่างประเทศ เพื่อวัดระดับการพัฒนาโดยใช้ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อบุคคล(GDP per Capita) และใช้วางแผนการผลิต การจำหน่ายในภาคเอกชน

ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด (Gross Regional and Provincial Product หรือ GRP, GPP)

เป็นการวัดมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการที่ผลิตในพื้นที่ที่กำหนด ระดับจังหวัด หรือระดับภาค จากคู่มือการจัดทำสถิติผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า เดิมการจัดทำข้อมูลผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด ทางกองบัญชีประชาชาติดำเนินการจัดทำข้อมูลเอง โดยกระจายค่ามูลค่าเพิ่มระดับประเทศออกเป็นภาคหรือจังหวัดในแต่ละสาขาการผลิต ทั้งรูปแบบ ณ ราคาประจำปี และ ณ ราคาคงที่ เรียกว่าการคิดแบบ Top Down ต่อมาได้มีแนวคิดให้จังหวัดดำเนินการจัดทำข้อมูลผลิตภัณฑ์จังหวัดเอง เพื่อให้ทราบศักยภาพในระดับพื้นที่ เรียกว่าการคิดแบบ Bottom up ซึ่งข้อมูลที่ได้ทั้งสองวิธีจะแตกต่างกัน และมีการปรับปรุงแบบการคิดแบบ Top down โดยเพิ่มเติมรายละเอียดกิจกรรมในสาขาการผลิตในครอบคลุม ปรับรูปแบบการคิดจากการคิดปีฐานคงที่ เป็นการคิดแบบลูกโซ่

ผลิตภัณฑ์ภาค เรียกว่า Gross Regional Product และ ผลิตภัณฑ์จังหวัด เรียกว่า Gross Provincial Product โดยสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้รายงานข้อมูลทางเว็บไซต์หน่วยงาน (nesdc.go.th) จากข้อมูลในตารางที่ 4 เป็นการรายงานผลิตภัณฑ์ภาค ประกอบด้วย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(Northeastern) ภาคเหนือ (Northern) ภาคใต้ (Southern) ภาคตะวันออก (Eastern) ภาคตะวันตก (Western) ภาคกลาง (Central)กทม.และปริมณฑล (Bangkok & Vicinities) ตามสาขาการผลิต ที่ แบ่งเป็น 2 สาขาหลัก คือ สาขาเกษตร (Agriculture) สาขาไม่ใช่เกษตร (Non-Agriculture) ซึ่งมีสาขาย่อยเป็น สาขาอุตสาหกรรม (Industrial) และ สาขาบริการ (Services)

ตารางที่ 4 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาตลาด แยกตามภาค พ.ศ. 2564 (GDP at current market prices classified by regions in 2021)

หน่วย : ล้านบาท

	Northeastern	Northern	Southern	Eastern	Western	Central	Bangkok & Vicinities	Whole Kingdom
1.Agriculture	336,268	296,136	367,146	185,577	123,749	52,558	46,414	1,407,848
Agriculture, forestry and fishing	336,268	296,136	367,146	185,577	123,749	52,558	46,414	1,407,848
2.Non-Agriculture	1,335,634	955,322	910,661	2,756,955	448,242	829,389	7,522,548	14,758,750
2.1 Industrial	370,719	270,571	220,177	1,915,556	178,578	529,024	1,733,877	5,218,502
Mining and quarrying	14,593	40,167	41,918	222,342	10,446	20,122	2,276	351,863
Manufacturing	311,042	199,513	146,620	1,552,190	123,106	449,633	1,611,557	4,393,661
Electricity, gas, steam and air conditioning supply	38,205	24,421	28,192	122,501	42,611	56,607	87,707	400,242
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	6,880	6,471	3,447	18,523	2,415	2,662	32,338	72,736
2.2 Services	964,915	684,751	690,484	841,399	269,664	300,365	5,788,671	9,540,248
Construction	72,125	56,974	52,178	47,318	23,105	16,012	170,049	437,761
Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycle	220,748	159,465	157,190	331,507	68,077	98,383	1,601,258	2,636,628
Transportation and storage	44,836	34,031	70,085	110,824	23,530	33,452	419,853	736,612
Accommodation and food service activities	18,442	21,036	41,645	35,468	14,014	5,008	379,831	515,444
Information and communication	14,866	14,491	15,978	14,309	5,200	4,880	389,371	459,095

ตารางที่ 4 (ต่อ)ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาตลาด แยกตามภาค พ.ศ. 2564 (GDP at current market prices classified by regions in 2021)

หน่วย : ล้านบาท

	Northeastern	Northern	Southern	Eastern	Western	Central	Bangkok & Vicinities	Whole Kingdom
Financial and insurance activities	122,642	81,677	70,459	68,009	27,032	25,698	949,934	1,345,451
Real estate activities	73,875	52,062	45,851	43,008	18,887	17,142	185,702	436,529
Professional, scientific and technical activities	1,087	1,856	2,327	6,830	418	10,566	251,205	274,289
Administrative and support service activities	3,102	3,812	3,770	18,309	2,186	4,520	166,061	201,759
Public administration and defence; compulsory social security	90,129	74,072	80,923	76,145	33,818	38,819	658,692	1,052,598
Education	213,136	113,738	93,662	41,459	30,324	22,766	189,639	704,725
Human health and social work activities	69,365	55,113	45,748	31,817	17,494	16,556	174,105	410,197
Arts, entertainment and recreation	5,226	4,498	2,589	2,434	2,202	1,552	89,249	107,750
Other service activities	15,336	11,925	8,077	13,964	3,378	5,011	163,720	221,410
GRP and GDP	1,671,902	1,251,457	1,277,807	2,942,532	571,991	881,947	7,568,962	16,166,598
GRP and GDP Per capita (Baht)	90,998	111,018	131,807	469,872	156,223	277,952	438,760	231,986
Population (1,000 persons)	18,373	11,273	9,695	6,262	3,661	3,173	17,251	69,688

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากข้อมูลในตารางที่ 4 สรุปว่า ในปี พ.ศ. 2564 GDP เป็น 16,166,598 ล้านบาท อยู่ใน พื้นที่ กทม.และปริมณฑล มากที่สุด รองลงมาเป็นภาคตะวันออก ตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เหนือ ตะวันตก และ กลาง ตามลำดับ GDP ส่วนใหญ่เกิดจาก การผลิตสินค้าที่ไม่ใช่สินค้าเกษตร มูลค่า 14,758,750 ล้านบาท ประกอบด้วยสาขาบริการ มูลค่าเป็น 9,540,248 ล้านบาท และสาขาอุตสาหกรรม มูลค่า 5,218,502 ล้านบาท ในขณะที่การผลิตสาขาเกษตรมีมูลค่า 1,407,848 ล้านบาท

พื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิตแต่ละสาขาแตกต่างกัน โดยสาขาเกษตร พื้นที่ภาคใต้ มีมูลค่ามากที่สุด การผลิตสาขาบริการอยู่ในพื้นที่กทม.และปริมณฑล เช่นเดียวกับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม

หากต้องการทราบข้อมูลในระดับจังหวัด สามารถเข้าไปดูรายละเอียดข้อมูลจากเว็บไซต์ของ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (nesdc.go.th) ไปที่เมนู ข้อมูลบัญชีประชาชาติ และ ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด ตามลำดับ

นโยบายการเงินการคลัง

ด้วยระบบเศรษฐกิจไทยเป็นแบบผสม และเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิด การกำหนดนโยบายด้านการเงินและการคลังเป็นเครื่องมือสำคัญในการดูแลระบบเศรษฐกิจให้เป็นไปตามเป้าหมายนโยบาย เศรษฐกิจมหภาคทั้งในด้านการขยายตัวด้านเศรษฐกิจ และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และทำให้ กระแสหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจทั้งภาคการผลิตที่แท้จริง(การผลิตสินค้าและบริการ) และ ภาคการเงิน อยู่ในระดับที่เหมาะสม

จากหนังสือ เศรษฐศาสตร์เล่มเดียวอยู่ ของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่แต่งโดย ดร.ทรงธรรม ปิ่นโต จริยา เปรมาศิลป์และคณะ(2563) กล่าวถึงนโยบายการเงิน การคลัง โดยอ้างถึง ทฤษฎีลูกโป่ง 3 ลูก ของ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ อดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ที่อธิบายการหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจ ที่ถูกขับเคลื่อนด้วยกลไกสำคัญ 3 ด้าน สมมติว่าลูกโป่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการหมุนเวียน กลไกในการ ควบคุมลมของลูกโป่งให้มีขนาดเหมาะสม ไม่เล็ก หรือ ใหญ่เกินไป เปรียบเสมือนเป็นลูกสูบในการเพิ่มหรือ ลดปริมาณลมในลูกโป่ง ประกอบด้วยลูกสูบด้านลูกสูบการคลัง ลูกสูบการเงินภายในประเทศ และ ลูกสูบ การเงินระหว่างประเทศ โดยแรงสูบการคลังที่เป็นแรงสูบเข้าทำให้ลูกโป่งหรือระบบเศรษฐกิจขยายตัวคือ “การใช้จ่ายภาครัฐ” ผ่านงบประมาณ และแรงสูบที่สูบลมออกทำให้ลมในลูกโป่งลดลงคือ “การเก็บภาษี” สำหรับแรงสูบการเงินภายในประเทศที่ทำให้ลูกโป่งหรือระบบเศรษฐกิจขยายตัวคือ “การขยายสินเชื่อของ ระบบสถาบันการเงิน” และแรงสูบลมออกเป็น “การลดสินเชื่อของระบบสถาบันการเงิน” ผ่านเครื่องมือทางการเงิน ทั้งอัตราดอกเบี้ย หรือวงเงินการปล่อยสินเชื่อ และลูกสูบการเงินระหว่างประเทศ โดยแรงลม สูบเข้าได้จากการการชำระเงินเข้าประเทศผ่านการส่งออก นักท่องเที่ยวต่างชาติมาเที่ยวไทย การเข้ามา ลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ และแรงลมสูบออกได้จากการชำระเงินออกนอกประเทศผ่านการนำเข้า การท่องเที่ยวต่างประเทศ การชำระหนี้ต่างประเทศ อธิบายด้วยภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การทำงานของลูกโป่ง 3 สูด ตามทฤษฎีลูกโป่ง 3 สูด ดร.ป๋วย อึ้งภากรณ์
ที่มา : ทิมา : ทธธรรม ปิ่นโต, จริญญา เปรมศิลป์ และคณะ(2563)

ในส่วนนโยบายการคลัง ยังกล่าวถึง เครื่องมือของรัฐในการดำเนินนโยบายการคลังคือ การเก็บภาษีและการใช้จ่ายภาครัฐ ถ้าต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจจะใช้นโยบายการคลังเพื่อเพิ่มเงินเข้าไปในระบบเศรษฐกิจ ผ่านการซื้อสินค้า บริการ การลงทุนภาครัฐ หรือ ลดภาษีเพื่อให้ประชาชนมีเงินเหลือสำหรับใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น หรือ โอนเงินให้เปล่าให้ประชาชน เช่น เบี้ยผู้สูงอายุ เงินช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย นโยบายซื้อช่วยเหลือชาติ เป็นต้น เรียกว่าเป็น “นโยบายการคลังแบบขยายตัว” หรือ “นโยบายงบประมาณแบบขาดดุล” ซึ่งภาครัฐมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าต้องการชะลอเศรษฐกิจไม่ให้ขยายตัวในอัตราสูงเกินไป รัฐบาลจะใช้นโยบายการคลังเพื่อดึงเงินในระบบเศรษฐกิจออกมา โดยลดการใช้จ่ายหรือเพิ่มภาษี มีผลให้การผลิตและการจ้างงานลดลง การขยายตัวทางเศรษฐกิจจะชะลอตัวลง เรียกนโยบายการคลังแบบนี้ว่า “นโยบายการคลังแบบหดตัว” หรือนโยบายงบประมาณแบบเกินดุล

ในทางปฏิบัติ การกำหนดนโยบายด้านการคลังเป็นไปตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 (อ้างอิงเว็บไซต์ กระทรวงการคลัง) ซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธาน ปลัดกระทรวงการคลัง เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นเลขาธิการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ กำหนดวินัยทางการเงินการคลังเพิ่มเติมจากที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ฉบับนี้ หรือกฎหมายอื่น เพื่อให้หน่วยงานรัฐถือปฏิบัติ ทบทวนแผนการคลังระยะปานกลาง เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ การจัดเก็บรายได้ การบริหารหนี้สาธารณะ การบริหารทรัพย์สิน

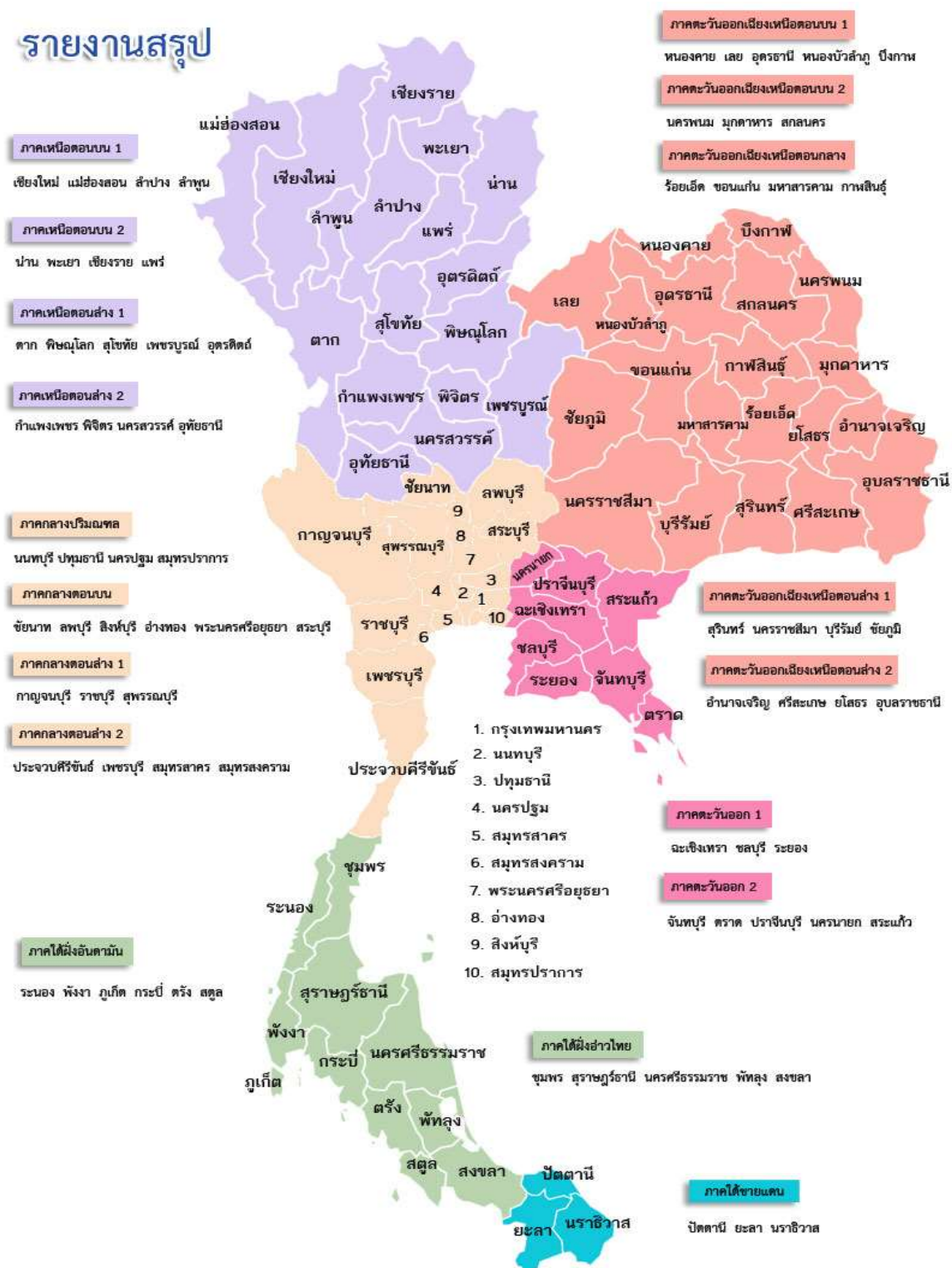
หรือปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้อง กำหนดสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น สัดส่วนงบประมาณเพื่อการชำระหนี้ภาครัฐ สัดส่วนการก่อหนี้ผูกพัน กำหนดนโยบายและกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยงทางการคลัง กำหนดอัตราการชดเชยค่าใช้จ่ายหรือการสูญเสียรายได้ของหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินกิจกรรม

ปีงบประมาณ 2566 การใช้จ่ายงบประมาณปี 2566 ไปตามพระราชบัญญัติงบประมาณปี 2566 อ้างจากเว็บไซต์ของสำนักงานงบประมาณ https://bbstore.bb.go.th/cms/1663732116_1148.pdf โดยงบประมาณรายจ่าย เป็น 3,185 ล้านล้านบาท เป็นงบประมาณรายจ่ายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 62,438 ล้านบาท ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้รับการจัดสรร 1,804 ล้านบาท นอกจากนั้น กระทรวงเกษตรยังได้รับจัดสรรงบรายจ่ายบุคลากรภาครัฐ 24,184 ล้านบาท กรมปศุสัตว์ได้รับจัดสรร 3,369 ล้านบาท สำหรับรายจ่ายบุคลากรภาครัฐ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ มีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด 21,500 ล้านบาท จัดสรรลงพื้นที่กลุ่มจังหวัด 18 กลุ่ม 6 ภาค ซึ่งแบ่งพื้นที่ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนพิเศษ 281 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 รายละเอียดพื้นที่ตามภาพที่ 5 เปรียบเทียบกับเขตปศุสัตว์พบว่า

- เขตปศุสัตว์ที่ 1 เป็นพื้นที่ภาคกลางปริมณฑล ภาคกลางตอนบน
- เขตปศุสัตว์ที่ 2 เป็นพื้นที่ภาคตะวันออก 1 และ ภาคตะวันออก 2
- เขตปศุสัตว์ที่ 3 เป็นพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 และ ตอนล่าง 2
- เขตปศุสัตว์ที่ 4 เป็นพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ตอนบน 2 และตอนกลาง
- เขตปศุสัตว์ที่ 5 เป็นพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 1 และ ตอนบน 2
- เขตปศุสัตว์ที่ 6 เป็นพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง 1 และ ตอนล่าง 2
- เขตปศุสัตว์ที่ 7 เป็นพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 1 และตอนล่าง 2
- เขตปศุสัตว์ที่ 8 เป็นพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน ยกเว้นสตูล และ ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยยกเว้น สงขลา
- เขตปศุสัตว์ที่ 9 เป็นพื้นที่ภาคใต้ชายแดนรวมกับจังหวัดสตูล และ สงขลา

สำหรับรายงานสถานะการณ์ด้านการคลังของรัฐบาลว่าอยู่ในสถานะเกินดุลและขาดดุลงบประมาณ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นผู้รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และเผยแพร่ “รายงานสถานการณ์ด้านการคลังประจำปีงบประมาณ” เป็นรายเดือน ผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ทางช่องทาง <https://www.fpo.go.th> ซึ่ง สรุปว่าปีงบประมาณ 2566 มีโครงสร้างงบประมาณประจำปี 2566 ประกอบด้วย วงเงินรายจ่ายงบประมาณ 3,185 พันล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 17 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยวงเงินงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.7 จากปีงบประมาณที่ผ่านมา การจัดเก็บรายได้เป็น 2,490 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 13.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และสามารถจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 จากปีที่ผ่านมา จากข้อมูลวงเงินงบประมาณรายจ่ายที่มากกว่ารายได้ ดังนั้นต้องกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุล 695 พันล้านบาท รายละเอียดข้อมูล ตามภาพที่ 6

รายงานสรุป

ภาพที่ 5 การแบ่งกลุ่มจังหวัด ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

ที่มา : เว็บไซต์ https://www.bb.go.th/web/budget/province/province_bud66/

โครงสร้างงบประมาณ	ปีงบประมาณ 2565		ปีงบประมาณ 2566	
	จำนวน (ล้านบาท)	เพิ่ม/(ลด) (ร้อยละ)	จำนวน (ล้านบาท)	เพิ่ม/(ลด) (ร้อยละ)
1. วงเงินงบประมาณรายจ่าย	3,100,000.0	(5.7)	3,185,000.0	2.7
(สัดส่วนต่อ GDP)	17.6		17.0	
- รายจ่ายประจำ	2,373,009.5	(6.5)	2,402,539.7	1.2
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	76.5		75.4	
- รายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลัง	596.7	100.0	0.0	(100.0)
(สัดส่วนต่องบประมาณ)				
- รายจ่ายเพื่อชดใช้เงินทุนสำรองจ่าย	24,978.6	100.0	0.0	(100.0)
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	0.8			
- รายจ่ายลงทุน	611,933.4	(5.8)	689,479.9	12.7
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	19.7		21.6	
- รายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้	100,000.0	1.0	100,000.0	0.0
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	3.2		3.1	
2. รายได้	2,400,000.0	(10.3)	2,490,000.0	3.8
(สัดส่วนต่อ GDP)	13.6		13.3	
3. วงเงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุล	700,000.0	15.0	695,000.0	(0.7)
(สัดส่วนต่อ GDP)				
4. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)	17,634,800.0	9.0	18,781,100.0	6.5

หมายเหตุ: 1. ปีงบประมาณ 2566 รายจ่ายลงทุนจำนวน 689,479.9 ล้านบาท รวมรายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้ที่เป็นรายจ่ายลงทุน กรณีการกู้เงินเพื่อการลงทุนของรัฐวิสาหกิจจำนวน 7,019.6 ล้านบาท (จากรายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้รวมจำนวน 100,000 ล้านบาท)

2. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product (GDP)) ตามแถลงภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่สามของปี 2565 และแนวโน้มปี 2565 - 2566 ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ณ วันที่ 21 พฤศจิกายน 2565

ภาพที่ 6 โครงสร้างงบประมาณประจำปี 2566

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (รายงานสถานการณ์ด้านการคลังปีงบประมาณ 2566 ฉบับเดือนกันยายน)

สำหรับนโยบายการเงิน จากหนังสือเศรษฐศาสตร์เล่มเดียวอยู่ ของ ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้นโยบายการเงินเพื่อดูแลเสถียรภาพด้านราคา โดยรูปแบบที่ธนาคารกลางแต่ละประเทศใช้มีหลายรูปแบบได้แก่ การตั้งเป้าหมายอัตราแลกเปลี่ยน การตั้งเป้าหมายปริมาณเงิน การตั้งเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อ โดยไม่ได้ใช้ตัวใดตัวหนึ่งแต่จะปรับเปลี่ยนแนวนโยบายการเงินตามสถานการณ์สำหรับการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อแบบยืดหยุ่น โดยปรับขึ้นหรือลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพื่อควบคุมอัตราเงินเฟ้อให้อยู่ในเป้าหมาย และดูแลการขยายตัวทางเศรษฐกิจและดูแลเสถียรภาพระบบการเงินควบคู่กัน การดำเนินนโยบายการเงินมี 2 รูปแบบ ได้แก่ 1.นโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย ใช้ในช่วงภาวะเศรษฐกิจซบเซา ไม่มีแรงกดดันเงินเฟ้อ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะประกาศลดดอกเบี้ยนโยบาย ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากลดลง กระตุ้นการลงทุนในภาคธุรกิจและการใช้จ่ายภาคครัวเรือน การผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น การจ้างงานเพิ่มขึ้น 2. นโยบายการเงินแบบตึงตัว ใช้ในช่วงภาวะเศรษฐกิจเติบโตอย่างร้อนแรง ทำให้ราคาสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้น อัตราเงินเฟ้อสูง ผู้ผลิตขยายกิจการ มีความต้องการใช้วัตถุดิบเพิ่มขึ้น ทำให้ราคาเพิ่มขึ้นส่งผลให้ต้นทุนการผลิตและราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะประกาศเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากเพิ่มขึ้น ภาคครัวเรือนจะใช้จ่ายลดลง เพิ่มการออม ภาคธุรกิจลดปริมาณการผลิต ไม่ขยายปริมาณ

การผลิต ราคาสินค้าจะเพิ่มขึ้นช้าลง ลดความร้อนแรงของภาวะเศรษฐกิจ ลดอัตราเงินเฟ้อ ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะดำเนินนโยบายการเงินภายใต้หลักการสำคัญ คำนึงถึงความสอดคล้องกับเป้าหมายการรักษาเสถียรภาพด้านราคา การเติบโตทางเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ ไม่เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ การบริโภคและลงทุนของภาคเอกชนขยายตัวต่อเนื่อง ดำเนินมาตรการไม่เข้าจนก่อให้เกิดปัญหาความไม่สมดุล เช่น คงอัตราดอกเบี้ยต่ำนานเกินไป ส่งผลให้มีการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงหรือไม่เกิดผลิตภาพการผลิตในระยะยาว เช่น การซื้อคอนโด ทองคำ และโภคภัณฑ์อื่น ๆ ซึ่งอาจจะสะสมจนเกิดเศรษฐกิจฟองสบู่ และส่งผลต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ

แผนแม่บทประเด็นเกษตรภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ในเอกสารเผยแพร่รายละเอียดยุทธศาสตร์ชาติ ที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจัดทำขึ้น ผ่านช่องทาง <http://nscr.nesdc.go.th> พบว่าในยุทธศาสตร์ชาติ มีแผนแม่บททั้งหมด 23 แผนแม่บท ประกอบด้วย ความมั่นคง การต่างประเทศ การเกษตร อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต การท่องเที่ยว พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ เขตเศรษฐกิจพิเศษ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การพัฒนาการเรียนรู้ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี ศักยภาพการกีฬา พลังทางสังคม เศรษฐกิจฐานราก ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม การเติบโตอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

แผนแม่บทเกษตรที่จัดทำขึ้นเป็นการวางรากฐานการพัฒนา แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ กำหนดทิศทางการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันภาคเกษตรทั้ง พืช ปศุสัตว์และประมง ซึ่งทำให้เกิดการสร้างรายได้ สร้างความมั่นคงทางอาหารและพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้กับเกษตรกรในระยะ ๒๐ ปี ให้มีความสำคัญกับการยกระดับการผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย การใช้ประโยชน์จากความโดดเด่นและเอกลักษณ์ของสินค้าเกษตร รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในแต่ละพื้นที่ การพัฒนาสินค้าเกษตรและการแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าให้กับสินค้าเกษตร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ในการผลิตและการจัดการฟาร์ม รวมทั้งยังมีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบนิเวศ ของภาคเกษตร เพื่อเสริมสร้างให้การพัฒนาการเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง ประกอบด้วย ๖ แผนย่อย ได้แก่

1.เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและนวัตกรรม การขึ้นทะเบียนและคุ้มครองสิทธิให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของสินค้าและผลิตภัณฑ์ และการสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและชุมชน ในการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่น รวมทั้งสร้างอัตลักษณ์หรือเรื่องราวแหล่งกำเนิด สร้างความแตกต่างและ ความโดดเด่น และสร้างแบรนด์ให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ พื้นถิ่นทั้งในระดับประเทศและเพื่อการส่งออก

2.เกษตรปลอดภัย พัฒนาคุณภาพมาตรฐานและระบบการรับรองความปลอดภัยในระดับต่างๆ รวมถึงการตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย เพิ่มความสามารถในการเข้าถึงอาหารอย่างทั่วถึง และปลอดภัย สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิตและผู้บริโภคถึงความสำคัญของเกษตรปลอดภัย และส่งเสริม

ด้านการขยายตลาดบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัย รวมทั้งสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่ระดับอินทรีย์วิถีสวนบ้าน เพื่อต่อยอดสู่เกษตรอินทรีย์เชิงพาณิชย์ที่ได้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล

3.เกษตรชีวภาพ สนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพทางการเกษตรเพื่อนำไปสู่การผลิตและขยายผลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ และประยุกต์ใช้นวัตกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเพื่อการแปรรูปสินค้าจากความหลากหลายชีวภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ รวมถึงพัฒนาเชื่อมโยงไปสู่ภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และใช้ฐานการทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อใช้ประโยชน์และ ต่อยอดไปสู่สินค้าเกษตรชีวภาพ รวมทั้งส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสม และส่งเสริมให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้องกับชีวภาพ

4.เกษตรแปรรูป สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ และผลิตภัณฑ์คุณภาพสูงที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และผลักดันเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ ตลอดจนให้ความสำคัญกับตราสินค้าและปกป้องสิทธิ ในทรัพย์สินทางปัญญา ส่งเสริมการใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทานให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร รวมทั้งสนับสนุนการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการควบคุมคุณภาพและความปลอดภัย ติดตามผลิตภัณฑ์ระหว่างขนส่ง และยืดอายุของอาหารและสินค้าเกษตรในบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้า

5.เกษตรอัจฉริยะ ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกลและอุปกรณ์ทางการเกษตร รวมถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรแห่งอนาคต เพื่อนำมาใช้ในการบวนการผลิตและ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตรทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร เทคโนโลยีอวกาศและ ภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อวางแผนการเกษตร และพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะที่มีขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมการทำระบบฟาร์มอัจฉริยะ โดยถ่ายทอดและสนับสนุนเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกรในราคาที่เข้าถึงได้ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

6.ระบบนิเวศการเกษตร ให้ความสำคัญกับมาตรการสนับสนุนที่จะช่วยให้การสร้างมูลค่า ในภาคเกษตรดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการทรัพยากรทางการเกษตร และการพัฒนาฐานข้อมูลทรัพยากรทางการเกษตร เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการเกษตรและระบบติดตาม เฝ้าระวังและเตือนภัยสินค้าเกษตรให้ทันกับสถานการณ์ การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สนับสนุนภาคการเกษตรที่สอดคล้องกับความต้องการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภค การส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรใน

รูปแบบต่างๆ การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการค้าและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการให้มีความรวดเร็ว และการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาในการส่งสินค้า และมีเป้าหมาย

จากแผนย่อยภายใต้แผนแม่บทเกษตร เป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาสินค้าเกษตรที่เน้นการใช้ทรัพยากรที่มีท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยกับผู้บริโภค ใช้นวัตกรรมในการผลิตเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต ทำให้การผลิตสินค้าเกษตรสามารถแข่งขันได้ ในระบบเศรษฐกิจที่เป็นระบบเปิดจากนโยบายการค้าเสรี การเปิดตลาดสินค้าและบริการภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีในรูปแบบพหุภาคี และ ทวิภาคี การผลิตต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ใช้ปัจจัยการผลิตในระดับที่เหมาะสมเพื่อจะได้มีปัจจัยการผลิตสำหรับผลิตสินค้าและบริการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังเน้นการบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์สินค้าเกษตรเพื่อให้การส่งมอบสินค้าเกษตรถึงผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างรวดเร็วและไม่กระทบคุณภาพสินค้า ในแผนเกษตรได้กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดในแต่ละช่วงเวลา โดย เป้าหมายที่ 1 คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัดคือ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละต่อปี และเป้าหมายที่ 2 คือผลิตภาพการผลิตเกษตรเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัดคือ อัตราผลิตภาพการผลิตภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละต่อปี กำหนดค่าเป้าหมายรอบละ 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 – 2580 โดยในช่วงแรกอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 ต่อปี หลังจากนั้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี ในขณะที่อัตราผลิตภาพการผลิตภาคเกษตรเพิ่มขึ้น อยู่ในช่วง 1 - 1.3 ต่อปี ซึ่งอัตราผลิตภาพการผลิตในทางทฤษฎีเป็นการวัดความสามารถของปัจจัยการผลิตในการผลิตสินค้า ความสามารถของแรงงานหรือทุน หากแรงงานมีทักษะเพิ่มขึ้นจะมีความสามารถในการผลิตเพิ่มขึ้นหรือว่ามีทุนในระดับที่เหมาะสม เช่น ลงทุนใช้เครื่องมือเครื่องจักรหรืออุปกรณ์เพิ่มขึ้น ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

แหล่งข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาค

การให้บริการข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาค เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน ได้แก่

1. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผ่านช่องทาง <https://www.nesdc.go.th/> โดยเผยแพร่ข้อมูลบัญชีประชาชาติ ทั้งผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และผลิตภัณฑ์ภาค และ ผลิตภัณฑ์จังหวัด แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. ธนาคารแห่งประเทศไทย ผ่าน ช่องทาง <https://www.bot.or.th> โดยเผยแพร่ข้อมูลทางด้านการเงิน อัตราดอกเบี้ยนโยบาย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ดุลบัญชีชำระเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น
3. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ผ่านช่องทาง <https://www.fpo.go.th/> โดยเผยแพร่ข้อมูลสถานะทางการคลังเป็นรายเดือน ทำให้ทราบฐานะทางการคลังของภาครัฐ
4. การให้บริการข้อมูลหน่วยงานภาครัฐ มีการบูรณาการเป็นช่องทางเดียว เรียก Open data ผ่านช่องทาง <https://data.go.th/> โดยให้บริการชุดข้อมูล แยกตามกลุ่มชุดข้อมูล เพียงป้อนคำค้นระบบจะแสดงไฟล์ข้อมูล สามารถดาวน์โหลดมาใช้ประโยชน์ได้ แต่จะใช้เวลาค้นหาไฟล์นาน เนื่องจากมีไฟล์จำนวนมาก แต่เว็บไซต์สามารถนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ Dashboard ได้แก่ GPP Dashboard ที่นำเสนอข้อมูล GPP เป็นรายจังหวัด แสดงรายละเอียดมูลค่าการผลิตแต่ละสาขา สามารถเลือกการแสดงผลข้อมูลเป็นกราฟเส้น แสดงการเปลี่ยนแปลงข้อมูลอนุกรมเวลา

บทที่ 4

การวิเคราะห์เศรษฐกิจในระดับจุลภาค

การวิเคราะห์เศรษฐกิจในระดับจุลภาค เป็นการวิเคราะห์ในระดับสินค้าและบริการ ศึกษากลไกการกำหนดราคาสินค้าและบริการที่ถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานสินค้านั้น สินค้าปศุสัตว์ที่ทางกลุ่มวิจัย เศรษฐกิจการปศุสัตว์ได้ติดตามสถานการณ์การผลิตการตลาดโดยใช้แนวทางการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้า สมดุลการผลิตการตลาดสินค้า ประกอบด้วย โคเนื้อ โคนม สุกร ไก่เนื้อ และ ไก่ไข่ โดยจัดทำรายงานในรูปแบบ Fact Sheet เพื่อติดตามสถานการณ์การผลิต ราคา การนำเข้าและส่งออก รายงานเป็นรายเดือน

การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานสินค้าปศุสัตว์ในระดับพื้นที่

การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานสินค้าปศุสัตว์ในระดับพื้นที่ เพื่อต้องการติดตามสถานการณ์ราคาสินค้าชนิดนั้น เนื่องจากราคาสินค้าปศุสัตว์ที่เกษตรกรจำหน่ายออกจากฟาร์ม จะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ขึ้นอยู่กับความต้องการซื้อสินค้าหรือเรียกว่าอุปสงค์(Demand) และความต้องการขายสินค้าหรือเรียกว่าอุปทาน(Supply) โดย สังกร ปัญญาธิกุล วลัย ขวลิตร่าง และสุพพตา ปิยะเกศิน (2539) ได้กล่าวถึงบทบาทของอุปสงค์และอุปทานไว้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาสินค้าที่ยอมรับได้ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคดังนี้

บทบาทของอุปสงค์ ในระบบตลาดสินค้าแบบเสรี ราคาสินค้าจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทาน หรือผู้บริโภคจะยินยอมซื้อสินค้าและบริการในราคาที่ยินดีจ่าย ในขณะที่หน่วยธุรกิจที่มุ่งหวังกำไรจะยื่นเสนอขายสินค้าและบริการในราคาระดับต่าง ๆ กัน อุปสงค์สินค้าเป็นปริมาณสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ ณ ระดับราคาที่แตกต่างกัน ภายในระยะเวลาที่กำหนด เมื่อราคาสินค้าลดต่ำลง จะส่งผลให้ผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อราคาสินค้าปรับเพิ่มขึ้น ความต้องการซื้อสินค้าจะลดลง เป็นการเปลี่ยนแปลงปริมาณการซื้อที่เพิ่มหรือลดลงตามราคาสินค้า อุปสงค์ที่เกิดจากผู้บริโภคแต่ละราย เรียกว่าอุปสงค์ส่วนบุคคล ส่วนอุปสงค์สินค้าในตลาดเกิดจากผลรวมของอุปสงค์ผู้บริโภคแต่ละคน การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่นที่มีใช้ราคาสินค้าและบริการ และส่งผลให้ปริมาณความต้องการซื้อเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนจำนวนประชากรหรือผู้บริโภคในพื้นที่ รายได้ของผู้บริโภค การใช้ประโยชน์ทางใหม่ของสินค้าเดิม การมีสินค้าอื่นที่ใช้แทนกันได้ สิ่งเหล่านี้เรียกว่า ผลกระทบภายนอก(externality) ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ของตลาดสินค้าชนิดนั้น ปรับเพิ่มขึ้นหรือลดลง

ตัวอย่าง ผลกระทบภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักท่องเที่ยวของประเทศไทย เดิมก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นโรคระบาดอุบัติใหม่ในคน จำนวนนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาเที่ยวประเทศไทย ปีละ 40 ล้านคน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565) เมื่อรัฐบาลประกาศปิดประเทศเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรค ส่งผลให้นักท่องเที่ยวไม่มี กระทั่งโดยตรงต่อธุรกิจบริการท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร ต้องใช้มาตรการป้องกันที่เข้มงวด กระทั่งปริมาณการให้บริการ และส่งผลสืบเนื่องถึงความต้องการบริโภคสินค้าปศุสัตว์ลดลงทั้งเนื้อสัตว์ นม และ ไข่ ที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการปรุงอาหารให้นักท่องเที่ยว ในขณะที่ร้านอาหารไม่สามารถให้บริการลูกค้าแบบรับประทานที่ร้าน ปรับรูปแบบการให้บริการเป็นสั่งอาหาร delivery ผ่านบริการที่ใช้ แพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น line, Grab, Food panda เป็นต้น โดยลูกค้าต้องชำระสินค้าในราคาที่แพงขึ้น นอกจากนั้น ยังมีผลกระทบต่อพฤติกรรม การซื้อสินค้าเนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์นม และ ไข่ ของผู้บริโภค อาจใช้ บริการสั่งซื้อออนไลน์ ไม่ต้องซื้อเนื้อสัตว์ ที่ตลาดสด หรือ ซูเปอร์มาร์เก็ต สามารถสั่งซื้อออนไลน์ สิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบภายนอกที่ส่งผลต่ออุปสงค์

สินค้าปศุสัตว์ ในช่วงแรกเมื่อจำนวนผู้บริโภคที่ลดลง กระทบปริมาณความต้องการซื้อ แต่ผลกระทบไม่มากนักเนื่องจากสินค้าปศุสัตว์เป็นสินค้ากลุ่มอาหาร จำเป็นต่อการบริโภค เพียงแต่ต้องปรับรูปแบบการส่งมอบสินค้าให้ผู้บริโภค ปรับรูปแบบบริการเป็นแบบออนไลน์ ใช้ช่องทางสื่อสังคม(Social Media) ผ่านแพลตฟอร์ม Facebook TikTok เพื่อรักษาอุปสงค์ หรือ ขยายความต้องการซื้อ

ในด้านรายได้ของผู้บริโภคที่แสดงถึงความพร้อมหรือความยินดีที่จะจ่ายของผู้บริโภค เมื่อรายได้ของครอบครัวลดลงเนื่องจากต้องลดจำนวนวันทำงาน นายจ้างจ่ายเงินลดลง เคยซื้อเนื้อสุกรบริโภคอาทิตย์ละ 1 กิโลกรัม ซื้อลดลงเหลือ ครึ่งกิโลกรัม และไปซื้อเนื้อไก่ที่ราคาถูกกว่าเพิ่มขึ้นแทน

กรณี พฤติกรรมการบริโภคคนมพร้อมดื่มของคนไทย แต่เดิมที่ยังไม่มีบริการร้านกาแฟ กลุ่มคนที่บริโภคนมสดพร้อมดื่ม มีเพียงเด็ก วัยรุ่น ที่ดื่มนม เป็นอาหารเช้า ต่อมาการให้บริการร้านกาแฟมีเมนูกาแฟที่ผสมนม ทำให้การบริโภคนมพร้อมดื่มเปลี่ยนรูปแบบไป เป็นการบริโภคกาแฟสูตรลาเต้ หรือ เมนูเครื่องดื่มอื่นที่ใช้นมเป็นส่วนผสมของสูตร จึงส่งผลให้ความต้องการนํ้านมโคสดเพิ่มขึ้น

บทบาทของอุปทาน เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในฝั่งผู้ผลิตที่แสดงถึงความยินดีที่จะขายสินค้าชนิดหนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่ง ณ ระดับสินค้าที่แตกต่างกัน หากราคาสินค้าในตลาดปรับเพิ่มขึ้นผู้ขายมีความยินดีที่จะขายสินค้าชนิดนั้นเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน หากราคาสินค้าถูกลง ความยินดีที่จะขายย่อมลดลง เช่นเดียวกับอุปสงค์ กล่าวคืออุปทานมีทั้งอุปทานส่วนบุคคลและอุปทานตลาดของสินค้าชนิดนั้น นอกจากราคาซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยภายในที่กระทบอุปทานหรือปริมาณสินค้าและบริการที่ผู้ผลิตเสนอขาย ยังมีปัจจัยภายนอก ที่ทำให้อุปทานสินค้าเพิ่มขึ้นหรือลดลง ได้แก่ ราคาปัจจัยการผลิตที่ส่งผลต่อต้นทุนการผลิตสินค้า หากมีราคาเพิ่มขึ้น กระทบกับระดับกำไรที่เคยได้รับของผู้ผลิตหากขายราคาเดิม จึงต้องเพิ่มราคาจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น หรือถ้าผู้ผลิตสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต ด้วย การใช้เทคโนโลยี การใช้เครื่องมือเครื่องจักร การปรับปรุงสูตรเพื่อลดต้นทุนใช้วัตถุดิบทดแทน ใช้เวลาเท่ากันแต่สามารถผลิตสินค้าได้เพิ่มขึ้น ผู้ผลิตยินดีที่จะเพิ่มปริมาณการขายหรืออุปทานสินค้าจะเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นยังมีปัจจัยที่ส่งผลต่ออุปทาน ได้แก่ ภัยธรรมชาติ โรคระบาดที่ส่งผลโดยตรงให้เกิดความเสียหายกับอุปทานสินค้า กรณีสินค้าปศุสัตว์ เป็น ปัญหาโรคระบาดในสัตว์ โดยเฉพาะโรคระบาดที่ไม่มีวัคซีน จึงไม่สามารถป้องกันการเกิดโรคได้ อย่างไรก็ตามโรคระบาดบางตัวมีวัคซีน แต่ต้องใช้แนวทางการควบคุมป้องกันโรคอื่น ร่วมกับการฉีดวัคซีน เช่น ความร่วมมือของเกษตรกรเจ้าของสัตว์ ประกอบกับการพัฒนาของเชื้อไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคมีการปรับตัว จำเป็นต้องมีการคิดค้นพัฒนาวัคซีนให้มีความคุ้มโรคอย่างต่อเนื่อง

ทั้งอุปสงค์และอุปทานมีบทบาทร่วมกันในการกำหนดราคาสินค้าและบริการในตลาด ราคาสินค้าและบริการที่เกิดขึ้นในตลาดเกิดจากความต้องการที่ตรงกันของผู้ซื้อและผู้ขาย หากความต้องการไม่ตรงกัน โดยความต้องการขายสินค้าของผู้ผลิตมากกว่าความต้องการซื้อของผู้บริโภค จะเกิดปัญหาที่เรียกว่าสินค้าล้นตลาด (Over Supply) ซึ่งทำให้ราคาสินค้าในตลาดต้องปรับตัวลดลงจนทำให้ผู้บริโภคยินดีที่จะจ่ายเพื่อซื้อสินค้าชนิดนั้น ในทางตรงกันข้าม หากความต้องการซื้อของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น จากความนิยม รสนิยม ที่เปลี่ยนแปลงไป จะเกิดปัญหาสินค้าขาดแคลน ผู้บริโภคยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้ครอบครองสินค้าที่ตนต้องการ หรือเข้าถึงสินค้าดังกล่าวก่อน ราคาสินค้าจะปรับเพิ่มขึ้น

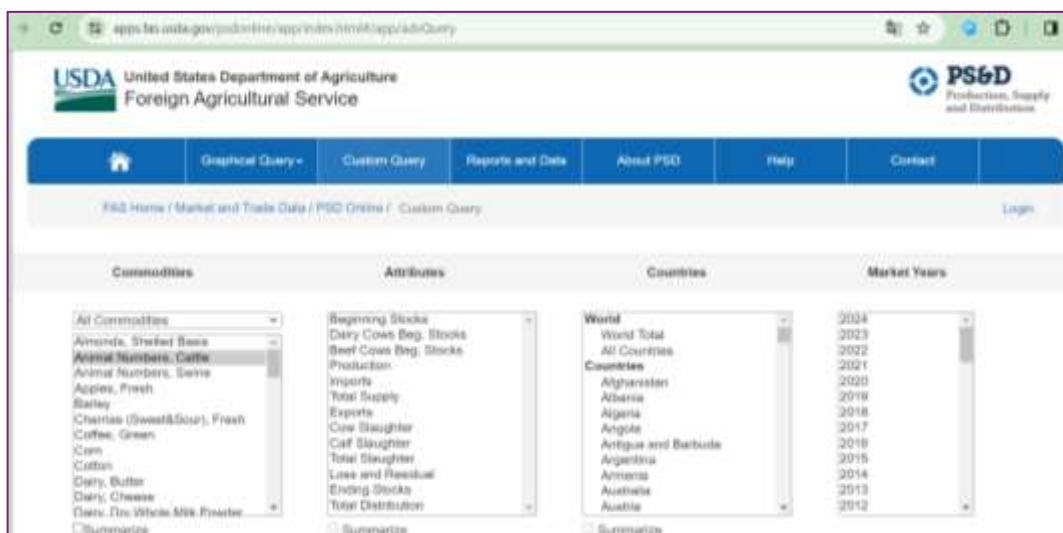
สังกร ปัญญาติลก วลัย ขวลิธธำรง และสุพพตา ปิยะเกศิน (2539) ยังกล่าวถึงเครื่องมือในการประมาณการอุปสงค์สินค้า ประกอบด้วย

การทดลองตลาด โดยใช้กับสินค้าใหม่ที่ต้องการนำมาจำหน่ายในตลาด แต่ยังไม่ทราบราคาขายที่เหมาะสม โดยทำการทดลอง กำหนดราคาสินค้าขายที่แตกต่างกัน ใน ตลาดแต่ละที่ เพื่อหาระดับราคาสินค้าที่ผู้บริโภคยอมรับ กรณีกรรมปศุสัตว์ที่มีแนวทางการพัฒนาสินค้าอัตลักษณ์ สินค้าเฉพาะถิ่น ออกจำหน่าย ควรทำการทดลอง เพื่อกำหนดราคาที่เหมาะสม จะได้เกิดอุปสงค์สินค้าอย่างต่อเนื่อง

การใช้แบบสอบถามแก่ผู้บริโภค เพื่อสำรวจความต้องการของลูกค้า ในการตัดสินใจซื้อสินค้า ณ ระดับราคาที่แตกต่างกัน เป็นวิธีที่ผู้ผลิตจะได้นำข้อมูลมาใช้ในการกำหนดราคาสูงสุด หรือ ต่ำสุด

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในอดีต โดยรวบรวมข้อมูลการเปลี่ยนแปลงราคาที่เกิดขึ้นในปีต่าง ๆ เปรียบเทียบกับปริมาณเสนอขายในช่วงเวลาเดียวกัน แต่ปัญหาสำคัญคือ ราคาที่เปลี่ยนแปลงไปมีปัจจัยอื่น มาเกี่ยวข้อง เช่น รายได้ การจัดทำโปรโมชั่น การโฆษณา การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าคู่แข่ง

ในทางปฏิบัติ กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ วิเคราะห์อุปสงค์และอุปทานสินค้าปศุสัตว์ของประเทศไทย โดยใช้กรอบแนวคิดสมดุล อุปสงค์เท่ากับอุปทาน ซึ่งกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำข้อมูลระดับโลกเป็นรายสินค้า เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา ที่ช่องทาง <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/app/index.html#/app/advQuery> รายละเอียดตามภาพที่ 7 ซึ่งนักส่งเสริมสามารถเลือกชนิดสินค้า (Commodities) เช่น Animal Number หรือจำนวนสัตว์ ที่นำเสนอตามคุณลักษณะ(Attribute) ประกอบด้วย Total Supply หรืออุปทานทั้งหมด Total Distribution ซึ่งเป็นข้อมูลการใช้ประโยชน์สินค้าชนิดนั้น ณ ช่วงเวลาเดียวกัน เช่นเดียวกับอุปสงค์สินค้า สามารถเลือกประเทศ และ ช่วงเวลาที่ต้องการใช้ข้อมูล

ภาพที่ 7 การเข้าถึงข้อมูลอุปสงค์อุปทานสินค้าเกษตร ผ่านเว็บไซต์กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา

ที่มา : ช่องทาง <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/app/index.html#/app/advQuery>

อ้างอิง Production Supply and Distribution ที่รายงานโดยหน่วยงานของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา ชื่อ United States Department of Agriculture Foreign Agricultural Service เพื่อจัดทำสมการสมดุลการผลิต การตลาด สินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์สำคัญ โดยปริมาณอุปทานทั้งหมดเท่ากับปริมาณการกระจายสินค้าทั้งหมด รายละเอียดตามชนิดสินค้าดังนี้

1. สิ้นค้าโค(Cattle)

1.1 ปริมาณอุปทานทั้งหมด(Total Supply : TS) ประกอบด้วย จำนวนสต็อกต้นปี(Beginning Stocks) จำนวนนำเข้า(Imports) ผลผลิต (Production : Calf Production)

1.2 ปริมาณการกระจายสินค้าทั้งหมด(Total Distribution) ประกอบด้วย จำนวนเข้าฆ่าทั้งหมด (Total Slaughter) จำนวนส่งออก(Exports) จำนวนสูญเสีย(Loss and Residual)และจำนวนสต็อกปลายปี (Ending Stocks)

2. สุกร(Swine)

2.1 ปริมาณอุปทานทั้งหมด(Total Supply : TS) ประกอบด้วย จำนวนสต็อกต้นปี(Beginning Stocks) จำนวนนำเข้า(Imports) ผลผลิต (Production)

2.2 ปริมาณการกระจายสินค้าทั้งหมด(Total Distribution) ประกอบด้วย จำนวนเข้าฆ่าทั้งหมด (Total Slaughter) จำนวนส่งออก(Exports) จำนวนสูญเสีย(Loss and Residual) และจำนวนสต็อกปลายปี (Ending Stocks)

3. เนื้อโคและลูกโค(Beef and Veal Meat)

3.1 ปริมาณอุปทานทั้งหมด(Total Supply : TS) ประกอบด้วย ปริมาณสต็อกต้นปี(Beginning Stocks) ปริมาณนำเข้า(Imports)ปริมาณผลผลิต (Production)

3.2 ปริมาณการกระจายสินค้าทั้งหมด(Total Distribution) ประกอบด้วย ปริมาณบริโภคในประเทศ(Domestic Consumption) ปริมาณส่งออก(Exports) ปริมาณสต็อกปลายปี(Ending Stocks)

4. เนื้อสุกร(Swine Meat)

3.1 ปริมาณอุปทานทั้งหมด(Total Supply : TS) ประกอบด้วย ปริมาณสต็อกต้นปี(Beginning Stocks) ปริมาณนำเข้า(Imports)ปริมาณผลผลิต (Production)

3.2 ปริมาณการกระจายสินค้าทั้งหมด(Total Distribution) ประกอบด้วย ปริมาณบริโภคในประเทศ(Domestic Consumption) ปริมาณส่งออก(Exports) ปริมาณสต็อกปลายปี(Ending Stocks)

5. เนื้อไก่(Broiler Meat)

5.1 ปริมาณอุปทานทั้งหมด(Total Supply : TS) ประกอบด้วย ปริมาณสต็อกต้นปี(Beginning Stocks) ปริมาณนำเข้า(Imports)ปริมาณผลผลิต (Production)

5.2 ปริมาณการกระจายสินค้าทั้งหมด(Total Distribution) ประกอบด้วย ปริมาณบริโภคในประเทศ(Domestic Consumption) ปริมาณส่งออก(Exports) ปริมาณสต็อกปลายปี(Ending Stocks)

6. นม(Fluid Milk)

6.1 ปริมาณอุปทานทั้งหมด(Total Supply : TS) ประกอบด้วย ผลผลิตนมโค(Cows Milk Production) ผลผลิตนมอื่น(Other Milk Production)ปริมาณนำเข้า (Imports)

6.2 ปริมาณการกระจายสินค้าทั้งหมด(Total Distribution) ประกอบด้วย ปริมาณแปรรูปผลิตภัณฑ์นม (Factory Use Consumption) ปริมาณผลิตอาหารสัตว์(Feed Use Domestic Consumption) ปริมาณบริโภคนมในประเทศ (Fluid Use Domestic Consumption) ส่งออก(Exports)

สำหรับการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าปศุสัตว์ที่ทางกลุ่มวิจัยเศรษฐกิจดำเนินการเก็บข้อมูล และรายงานเป็นเอกสาร Fact Sheet ประจำเดือน จำนวน 5 ชนิดสัตว์ ได้แก่ โคเนื้อ โคนม สุกร ไก่เนื้อ และ ไก่ไข่ โดยเริ่มต้นจากการประมาณการทั้งปี และติดตามการเคลื่อนไหวของปริมาณการผลิต ซึ่งเป็นอุปทานควบคู่กับการติดตามและรายงานราคาสินค้าที่เกษตรกรขายได้ และ ปริมาณการนำเข้าและส่งออกสินค้า

ปศุสัตว์ในแต่ละเดือน เป็นแนวทางในการวิเคราะห์อุปสงค์และอุปทานที่เกิดขึ้น รายละเอียดตาม ภาพที่ 8 ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าโคเนื้อของไทย ภาพที่ 9 ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าโคนมของไทย ภาพที่ 10 ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าสุกรของไทย ภาพที่ 11 ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าไก่เนื้อของไทย และภาพที่ 12 ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าไก่ไข่ของไทย

จากตัวอย่างรายงาน ในภาคที่ 8 - ภาพที่ 12 ตามชนิดสินค้าปศุสัตว์สำคัญ สรุปประเด็นการวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทาน สินค้าดังนี้

1. การผลิตและการตลาดสินค้าปศุสัตว์ของไทย ปี 2566-2567 เป็นการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอุปทานที่ประกอบด้วย จำนวนคร้วเรือนเลี้ยงสัตว์ จำนวนสัตว์ ผลผลิต ต้นทุนการผลิต ปริมาณนำเข้าสุทธิ (ปริมาณนำเข้าหักด้วยปริมาณส่งออก) ตัวแปรอุปสงค์เป็นปริมาณคงเหลือบริโภค (ผลผลิต บวก ปริมาณนำเข้าสุทธิ) หน่วยเป็นตัว และแปรสภาพเป็นเนื้อซึ่งคิดจาก น้ำหนักเฉลี่ยสัตว์มีชีวิตคูณด้วยเปอร์เซ็นต์ซาก (โคเนื้อ คิดน้ำหนักเฉลี่ยตัวละ 350 กิโลกรัม เปอร์เซ็นต์ซากคิดร้อยละ 48 สุกรคัต น้ำหนักเฉลี่ยตัวละ 100 กิโลกรัม เปอร์เซ็นต์ซากคิดร้อยละ 75 ไก่เนื้อคัตน้ำหนักเฉลี่ยจากน้ำหนักไก่เข้าฆ่าโรงฆ่าในประเทศร้อยละ 20 และ น้ำหนักไก่เข้าฆ่าโรงฆ่าเพื่อการส่งออกร้อยละ 80 เฉลี่ยประมาณ ตัวละ 2.56 กิโลกรัม เปอร์เซ็นต์ซากร้อยละ 66) ปริมาณการนำเข้าเนื้อสัตว์สุทธิ(ปริมาณนำเข้าหักด้วยปริมาณส่งออก) ปริมาณบริโภคในประเทศ คิดจาก ปริมาณเนื้อสัตว์ที่ผลิตได้ บวกด้วย ปริมาณนำเข้าเนื้อสัตว์สุทธิ และอัตราการบริโภคเฉลี่ย (กก./คน/ปี) คิดจากปริมาณบริโภคในประเทศหารด้วยจำนวนประชากรไทยทั้งหมด

2. การผลิตและการค้าเนื้อสัตว์ของโลก ปี 2566-2567 เป็นการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงตัวแปรอุปสงค์และอุปทานเนื้อสัตว์ในตลาดโลก โดยใช้ข้อมูลกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย ปริมาณการผลิต ปริมาณการบริโภค ปริมาณการส่งออก และ ปริมาณนำเข้า

3. รายงานสถานการณ์ปัจจุบัน/ทิศทางแนวโน้ม เป็นการรายงานข้อมูลพยากรณ์ผลผลิตปี 2567 ทั้งปี และ รายงานสถานการณ์ผลผลิต ณ เดือนปัจจุบัน รวมทั้งรายงานราคาสัตว์มีชีวิตที่เกษตรกรขายได้รายเดือน เปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ปริมาณการส่งออกสินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์สำคัญ

4. ปัญหาอุปสรรค ที่เกิดขึ้นกับระบบการผลิตและระบบตลาดสินค้าปศุสัตว์แต่ละชนิด

5. มาตรการดำเนินการ ระบุมาตรการที่ภาครัฐดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการผลิตการตลาด เช่น มาตรการชะลอการนำเข้า นำผ่าน มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาสุกร มาตรการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิต มาตรการส่งเสริมการผลิตสินค้าคุณภาพ เป็นต้น

สถานการณ์ การผลิต การตลาดและแนวโน้มสินค้าปศุสัตว์ที่สำคัญ ประจำเดือน มกราคม 2567

1. โคเนื้อ การวิเคราะห์สถานการณ์การผลิต การตลาดโคเนื้อ และผลิตภัณฑ์ (กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์)

1.1 การผลิตและการตลาดโคเนื้อของไทย ปี 2566 – 2567

รายการ	2566	2567 (ก)	% +/-
๑.ครัวเรือน (ราย)	1,425,414	1,439,668	1.00%
๒.โคเนื้อทั้งหมด (ตัว)	9,655,380	9,945,041	3.00%
๓.ผลผลิตโคเนื้อ (ตัว)	1,297,478	1,399,176	7.80%
๔.ตัวขุนเฉลี่ย (บาท/กก.)	94.01	94.00	-0.01%
๕.นำเข้าโคมีชีวิต (ตัว)	50,444	50,000	-0.88%
๖.ส่งออกโคมีชีวิต (ตัว)	87,144	150,000	72.13%
๗.คอกหรือโคปรือโค (ตัว)	1,260,778	1,299,176	3.05%
๘.คิดเป็นเนื้อโค (พันตัน)	211.81	218.26	3.05%
๙.นำเข้าสด-แปรรูป (พันตัน)	25.30	25.00	-1.19%
๑๐.ส่งออกสด-แปรรูป (พันตัน)	0.87	1.00	14.94%
๑๑.บริโภคในประเทศ (พันตัน)	236.24	242.26	2.55%
๑๒.บริโภคเฉลี่ย (กก./คน/ปี)	3.58	3.67	2.63%
๑๓.ประชากร (คน)	66,052,615	66,000,272	-0.08%

ที่มา : ข้อมูลกรมปศุสัตว์, ข้อมูลปี 2567 เป็นข้อมูลประมาณการ

แผนที่แสดงความหนาแน่นของจำนวนการเลี้ยงโคเนื้อ รายจังหวัด ปี 2566

แหล่งผลิตที่สำคัญ

สุรินทร์ 6.28 %
นครราชสีมา 5.98 %
บุรีรัมย์ 5.79 %
ศรีสะเกษ 5.62 %
อุบลราชธานี 5.60 %

ฟาร์มมาตรฐาน	179	ฟาร์ม
โรงฆ่าทั้งหมด	581	โรง
- กษ ๑๑	573	โรง
- ได้ GMP	3	โรง
- สังกัด ก	5	โรง

1.2 การผลิตและการค้าเนื้อโคของโลก ปี 2566 – 2567

รายการ	2566	2567	% +/-
1.ผลผลิตโคเนื้อ (ล้านตัว)	289,697	288,865	-0.29
2.ผลิตเนื้อโค (พันตัน)	59,374	59,489	0.19
3.บริโภค (พันตัน)	57,833	57,717	-0.20
4.ส่งออก (พันตัน)	11,932	12,086	1.29
5.นำเข้า (พันตัน)	10,328	10,281	-0.46

ที่มา : ข้อมูล USDA Jan 2024

1.3 สถานการณ์ปัจจุบัน/ทิศทางแนวโน้ม

1) สถานการณ์ ผลผลิตโคเนื้อปี 2567 มีจำนวน 1.399 ล้านตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วร้อยละ 7.22 เนื่องจาก ในช่วงปี 2566 ประเทศไทยมีการดำเนินการเจรจาเปิดตลาดโคเนื้อมีชีวิตไปยังตลาดต่างประเทศในหลายประเทศ ซึ่งคาดว่าจะสามารถส่งออกโคมีชีวิตเพิ่มขึ้น ประกอบกับการท่องเที่ยวในประเทศที่ฟื้นตัวจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่งผลให้เกษตรกรขยายการผลิตเพื่อรองรับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ผลผลิต โคเนื้อเดือน ธันวาคม 2566 จำนวน 0.090 ล้านตัวคิดเป็นเนื้อโค 15.056 พันตัน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 16.28

ราคา โคมีชีวิตเดือนมกราคม 2567 ราคาเฉลี่ย 80.10 บาท/กก. ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 9.12 เนื่องจากปริมาณการส่งออกที่ลดลงเป็นแรงกดดันที่พาให้ราคาโคมีชีวิตในประเทศลดลง ประกอบกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นส่งผลให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง และเลือกบริโภคแหล่งโปรตีนอื่นที่มีราคาถูกกว่าทดแทน

ราคาโคมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้ ณ หน้าฟาร์ม 2566 – 2567

รายการ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
2566	94.52	95.03	94.54	94.40	94.24	94.42	96.03	94.88	94.80	94.61	94.50	94.41	94.47
2567	88.14	87.02	86.52	86.54	86.35	86.75	88.83	84.49	84.04	84.43	84.32	80.97	85.00
chg 66/67 (%)	-5.12	-5.12	-5.12	-5.12	-5.12	-5.12	-5.12	-5.12	-5.12	-5.12	-5.12	-5.12	-5.12

ที่มา: กรมปศุสัตว์, หมายเหตุ: ราคาปี 2566 มีการปรับปรุงราคาข้อมูลใหม่

2) การส่งออก โคเนื้อมีชีวิตปี 2566 (ม.ค.-ธ.ค.) จำนวน 87,144 ตัว ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 44.46 ตลาดคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ ลาว 48% มาเลเซีย 41% เวียดนาม 5% กัมพูชา 5% อื่น ๆ 1%

ปริมาณการส่งออกเนื้อโคของประเทศไทย 2565 – 2566

รายการ	นำเข้าโคเนื้อ มีชีวิต (ตัว)	ส่งออกโคเนื้อ มีชีวิต (ตัว)	นำเข้าเนื้อสด /แปรรูป (ตัน)	ส่งออกเนื้อสด /แปรรูป (ตัน)
2565 (ม.ค.-ธ.ค.)	170,755	156,910	28,258.31	1,581.37
2566 (ม.ค.-ธ.ค.)	50,444	87,144	25,300.15	868.41
chg 66/65 (%)	-70.46	-44.46	-10.47	-45.08

ที่มา: กรมปศุสัตว์

3) ศึกษาการแข่งขันทางการค้าโคเนื้อ และเนื้อโคของไทย

3.1) ออสเตรเลียเป็นคู่แข่งด้านการค้าในอาเซียน ซึ่งส่งออกโคเนื้อมีชีวิตเฉลี่ย 0.65 ล้านตัว/ปี และเนื้อโค 1.43 ล้านตัน/ปี จึงครองตลาดในอาเซียน

3.2) ญี่ปุ่นเป็นคู่ค้าหลักกับไทย ซึ่งมีศักยภาพแข่งขันอาหารพร้อมบริโภค

1.4 ปัญหาและอุปสรรค

- ความสะอาดของโรงฆ่าที่ได้ กม.1 • โรงฆ่ามาตรฐานไม่มีโคเข้าฆ่า
- ตั้งแต่เดือน ก.ค.64 สปป.ลาวไม่อนุญาตให้นำเข้าโคกระบือระยะสั้นเพื่อการค้าส่งออก อนุญาตให้นำเข้าได้เฉพาะพ่อพันธุ์แม่พันธุ์และโค-กระบืออายุไม่เกิน 6 เดือน เพื่อนำมาปรับปรุงพันธุกรรม ซึ่งจะส่งผลให้ไทยไม่สามารถส่งออกโค - กระบือ ไปยังประเทศจีน และเวียดนามผ่านทาง สปป.ลาวได้ ยกเว้นหากมีความต้องการของสองประเทศสามารถใช้อำนาจในการอนุญาตให้มีการนำเข้าได้
- มีการลักลอบการใช้สารเร่งเนื้อแดงในโคขุนสำหรับการส่งออก ทำให้ประเทศคู่ค้าระงับการนำเข้า

1.5 มาตรการดำเนินการในปี 2566

ประเทศไทยขอการนำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งโคหรือซากโค จากกระบือออกจากอาณาเขตสุขภาพเมื่อ พ.ศ. 2566 ตั้งแต่วันที่ 21 พ.ย. 66 - 18 ก.พ. 67 เพื่อลดความเสี่ยงของโรคปากและเท้าเปื่อย (Food and Mouth Disease: FMD) และขอการนำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งโค หรือซากโค จากกระบือ จากราชอาณาจักรกัมพูชา พ.ศ. 2566 ตั้งแต่วันที่ 13 พ.ย. 66 - 10 ก.พ. 67 เพื่อลดความเสี่ยงของโรคฝีดาษลิง (Lumpy Skin Disease: LSD)

ภาพที่ 8 ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าโคเนื้อของไทย

ที่มา : กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

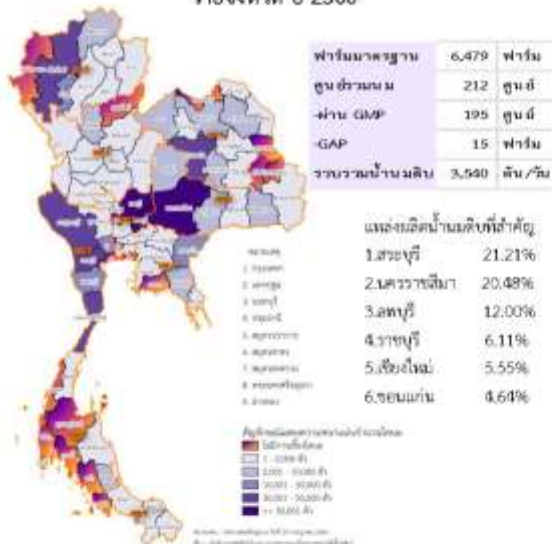
2. ไคโนม สถานการณ์การผลิต การตลาดนม และผลิตภัณฑ์ ประจำเดือน มกราคม 2567 (กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์)

2.1 การผลิต/ตลาดโคนม-นม-ผลิตภัณฑ์ของไทย ปี 2566 - 2567

รายการ	2566	2567 (F)	%+/-
1.ควัวเรือน (ราย)	22,507	20,651	-8.25
2.โคนมทั้งหมด	774,461	716,888	-7.43
-แม่โครีดนม (ตัว)	345,791	310,118	-10.32
-ผลผลิตน้ำนมดิบ (พันตัน)	1,184	1,026	-13.35
3.ต้นทุนผลิต (บาท/กก.)	18.00	19.00	5.56
4.ราคาน้ำนมดิบ (บาท/กก.)	20.00	21.00	5.00
5.ส่งออกโคนมมีชีวิต (ตัว)	-	-	-
-นม-ผลิตภัณฑ์ (พันตัน)	357.14	332.40	-6.93
6.นำเข้านมผงผลิตในสห (พันตัน)	221.36	231.55	4.60
7.บริโภคนมพร้อมดื่ม (พันตัน)	905.52	877.96	-3.04
เฉลี่ยนมพร้อมดื่ม (กก./คน/ปี)	13.71	13.3	-2.99
8.บริโภคนมทั้งหมด (พันตัน)	1,915.44	2,025.01	5.72
เฉลี่ยนมทั้งหมด (กก./คน/ปี)	29	30.68	5.79
9.ประชากร (คน)	66,052,615	66,000,272	-0.08

ที่มา: กรมปศุสัตว์

แผนที่แสดงความหนาแน่นของจำนวนการเลี้ยงโคนม
รายจังหวัด ปี 2566

2.2 การผลิตและการค้านม-ผลิตภัณฑ์ของโลก ปี 2566 - 2567

รายการ	2566	2567	%+/-
1.นมโค (ล้านตัน)	141.391	141.704	0.22
2.ผลิตน้ำนม (พันตัน)	549,768	552,031	0.41
3.บริโภค (พันตัน)	194,656	196,124	0.75
4.ส่งออกผลิตภัณฑ์ (พันตัน)	8,366	8,484	1.41
5.นำเข้าผลิตภัณฑ์ (พันตัน)	5,318	5,377	1.11

หมายเหตุ : ผลิตภัณฑ์นม ได้แก่ นมผง (39%)

ที่มา: ข้อมูล USDA, ธ.ค. 2024

นมผงชนิดเข้มข้น (28%) นมผงชนิดไขมันต่ำ (21%) นม (12%)

2.3 สถานการณ์ปัจจุบัน/ทิศทางแนวโน้ม

- 1) การผลิต ปริมาณการผลิตน้ำนมดิบ ปี 2567 เป็น 1,026 พันตัน ลดลงจากปี 2566 ร้อยละ 11.01 ผลผลิตน้ำนมดิบปี 2566 เดือน ธันวาคม ปริมาณน้ำนมโคเป็น 2,871 พันตันวัน ปรับลดร้อยละ 4.91 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมาแต่เพิ่มขึ้นจากเดือนที่ผ่านม ร้อยละ 7.92
- 2) ตลาดน้ำนมดิบ ราคาที่เกษตรกรขายได้ เดือนมกราคม 2567 เฉลี่ย 20.00 บาท/กก. เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว ร้อยละ 4.70

ไตรมาส	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ต.ค.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	อ.ย.	พ.ย.	ธ.ย.
2566 (บาท)	19.11	19.17	19.22	19.34	19.34	19.31	19.36	19.42	19.55	19.71	19.82	19.91
2567 (บาท)	19.88											
% (ปี)	4.31											

ที่มา: สำนักข่าวเศรษฐกิจการเกษตร

3) ปริมาณน้ำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์นม ปี 2566

เดือน ม.ค.- ธ.ค. น้ำเข้า 274,603.92 ตัน เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 6.55 และปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.18 เป็น 357,138.33 ตัน Global Dairy Trade รายงานราคาผลิตภัณฑ์นมในตลาดโลก ดังนี้ เดือนมกราคมราคานมผงชนิดเข้มข้นเฉลี่ย 2,626 ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน ลดลงร้อยละ 7.55 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ราคานมผงชนิดเข้มข้นเฉลี่ย 3,322 ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.38 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน

4) ศักยภาพการแข่งขันนมและผลิตภัณฑ์นมของไทย

- (1) คู่แข่งชั้นออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ส่งออกผลิตภัณฑ์นมไปจำหน่าย และขยายฐานผลิตในอาเซียนแข่งกับไทย
- (2) คู่ค้าสมาชิกอาเซียนต้องการนำเข้าของไทย ซึ่งมีศักยภาพการเลี้ยงโคนมและพัฒนาสายพันธุ์ได้เหมาะสมกับภูมิอากาศจึงเป็นจุดแข็ง
- (3) ความสามารถผู้ประกอบการไทยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์นมที่หลากหลาย

2.4 ปัญหาและอุปสรรค

- 1) ต้นทุนการผลิตน้ำนมโคปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นจากราคาอาหารขึ้นที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น รวมทั้งค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าไฟ
- 2) อาหารหยาบสำหรับโคนมมีปริมาณไม่เพียงพอ
- 3) จำนวนแม่โคที่ไม่ให้ผลผลิตในฝูงของเกษตรกรมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นทั้งโคที่โรคติดต่อ และโคที่มีปัญหาสุขภาพจากที่เคยเป็นโรคสืบพันธุ์
- 4) ตลาดนมพร้อมดื่มมีการแข่งขันเพิ่มขึ้นจากเครื่องดื่มชนิดอื่นๆ ที่มีคุณสมบัติเฉพาะ และราคาถูกกว่า

2.5. มาตรการดำเนินการที่ผ่านมา

- ปรับปรุงโครงสร้างการผลิตและส่งเสริมเกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับโคนม
- ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตน้ำนมโคที่มีคุณภาพตลอดห่วงโซ่การผลิต

ภาพที่ 9 ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าโคนมของไทย

ที่มา : กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

3. สู้กร สถานการณ์การผลิต การตลาดสุกร และผลิตภัณฑ์ ประจำเดือน มกราคม 2567 (กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์)

3.1 การผลิตและการตลาดสุกรของไทย ปี 2565 - 2566

รายการ	2566	2567 (F)	% +/-
1.เกษตรกรเลี้ยงสุกร (ราย)	150,343	150,000	- 0.23
2.ผลผลิตสุกร (ล้านตัว)	20.46	21.48	4.99
3.ต้นทุนผลิต (บาท/กก.)	87.58	75.00	- 14.36
4.ราคาสุกรมีชีวิต (บาท/กก.)	94.82	80.00	- 15.63
5.ส่งออกสุกรมีชีวิต (ตัว)	120,933	200,000	65.38
6.เหลือสุกร (ล้านตัว)	20.24	21.28	5.29
7.คิดเป็นเนื้อสุกร (พันตัน)	1,525	1,596	4.66
8.นำเข้าเนื้อสุกรแปรรูป (ตัน)	312.57	296.94	- 5.00
9.ส่งออกเนื้อสุกรแปรรูป (ตัน)	9,750	11,865	21.69
10.คงเหลือเนื้อสุกร (พันตัน)	1,915	1,565	- 4.59
11.เฉลี่ย กก./คน/ปี	22.91	26.01	4.80
12.ประชากร (คน)	66,156,565	66,000,272	- 0.24
13.น้ำส้วมวันละคน (ลิตร)	20,979.61	19,930.63	- 5.00
14.ส่งออกวันละคน (ลิตร)	885.75	930.03	5.00
15.คงเหลือน้ำโลกภายใน (ลิตร)	20,093.86	19,000.60	- 5.44

ที่มา : ข้อมูลกรมปศุสัตว์ ข้อมูลปี 2567 เป็นข้อมูลประมาณการ
ปรับ น้ำหนักสุกรเข้าสำ เป็นหัวละ 100 กก.

แผนที่แสดงความหนาแน่นของจำนวนการเลี้ยงสุกร

รายจังหวัด ปี 2566

- ฟาร์มสุกร 150,343 ฟาร์ม ไม้มาตรฐาน 6,590 ฟาร์ม (จำนวน 13,56 ล้านตัว)
- โรงฆ่า กว.1= 1,259 โรง 41,705 ตัว/วัน GMP 33 โรง 22,250 ตัว/วัน ส่องยา 14 โรง 10,620 ตัว/วัน
- โรงงานแปรรูปสุกร 1 โรง สุกรและสัตว์ปีก 31 โรง

แหล่งผลิตที่สำคัญ

- ราชบุรี 10.85 %
- กาญจนบุรี 6.81 %
- ลพบุรี 5.82 %
- สุพรรณบุรี 4.61 %
- พิจิตร 4.08 %

ข้อมูลนี้แสดงจำนวนการเลี้ยงสุกร

- สีเข้ม = 10,000 ตัว
- สีเข้ม = 5,000 ตัว
- สีเข้ม = 1,000 ตัว
- สีเข้ม = 500 ตัว
- สีเข้ม = 100 ตัว
- สีเข้ม = 50 ตัว
- สีเข้ม = 10 ตัว
- สีเข้ม = 5 ตัว
- สีเข้ม = 1 ตัว

3.2 การผลิตและการค้าเนื้อสุกรโลก ปี 2566 - 2567

รายการ	2566	2567	% +/-
1.ผลผลิตสุกร (ล้านตัว)	1,279.19	1,249.74	- 2.30
2.ผลิตเนื้อสุกร (พันตัน)	115,215	114,151	- 0.92
3.บริโภค (พันตัน)	114,485	113,751	- 0.64
4.ส่งออก (พันตัน)	10,007	10,185	1.78
5.นำเข้า (พันตัน)	9,196	9,641	4.84

ที่มา : ข้อมูล USDA Jan 2024

3.3 สถานการณ์ปัจจุบัน/ทิศทางแนวโน้ม

- 1) ปริมาณผลผลิตสุกรขุนคาดการณ์ ปี 2567 เป็น 21.48 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละ 4.99 เนื่องจากประสิทธิภาพของแม่พันธุ์สุกร ปรับปรุงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้จำนวนสุกรขุนออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น ผลผลิตสุกรขุนเดือนธันวาคม 2566 เป็น 1.93 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2565 ร้อยละ 20.58 และลดลงจากเดือนที่ผ่านมาร้อยละ 3.78 รวมทั้งปี 2566 ผลผลิตสุกรขุน เป็น 20.46 ล้านตัว
- 2) ราคาสุกรมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้ เดือนมกราคม 2567 เฉลี่ย กิโลกรัมละ 72.40 บาท ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว ร้อยละ 26.24 และเพิ่มขึ้นจากเดือนที่แล้วร้อยละ 1.47

รหัสสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
2566(บาท/กก.)	91.15	88.80	85.75	84.40	83.30	77.38	88.90	87.36	85.74	83.25	81.35	76.38
2567(บาท/กก.)	72.40											72.40
ค่าเฉลี่ย	-26.24	-300.00	-300.00	-300.00	-300.00	-300.00	-300.00	-300.00	-300.00	-300.00	-300.00	-346

3) การส่งออก มกราคม - ธันวาคม 2566

ปริมาณส่งออกสุกรมีชีวิต เป็น 132,185 ตัว เป็นสุกรขุน 120,933 ตัว สุกรพันธุ์ 11,252 ตัว การส่งออกเนื้อสุกรสด แช่เย็นแช่แข็งเพิ่มขึ้นร้อยละ 35.81 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี ที่แล้ว เป็น 2,384.52 ตัน มูลค่า 303.95 ล้านบาท ในขณะที่เนื้อสุกรแปรรูป ปริมาณการส่งออกลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปี ที่แล้วร้อยละ 12.11 เป็น 7,365.78 ตัน มูลค่า 1,465.07 ล้านบาท

3.4 ปัญหาและอุปสรรค

- 1) ต้นทุนการผลิตสุกร จากค่าอาหารสัตว์ ค่าไฟ ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่ราคาซื้อขายได้ ปรับลดลง
- 2) การส่งออกเนื้อสุกร และเนื้อสุกรแปรรูปของไทยไปต่างประเทศค่อนข้างจำกัด เนื่องจากประเทศไทยยังไม่ได้ รับรองให้ปลอดโรค FMD และมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่า ประเทศคู่แข่ง จึงมีความสามารถในการแข่งขันน้อยกว่า
- 3) ภาครัฐควรลงทุนสูงขึ้นเพื่อจัดทำระบบป้องกันโรค ASF ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ที่มีผลกระทบรุนแรง
- 4) การลักลอบนำเข้าเนื้อเถื่อนที่ไม่ผ่านการตรวจรับรอง

3.5 มาตรการดำเนินการที่ผ่านมา

- 1.การเฝ้าระวังโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรตั้งแต่ระดับฟาร์ม โรงฆ่า และสถานที่จำหน่าย
- 2.ใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ (E-smart + Surveillance)
- 3.กำหนดแนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงและฟื้นฟูการเลี้ยงสุกร รายย่อยและรายเล็ก

ภาพที่ 10 ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าสุกรของไทย

ที่มา : กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

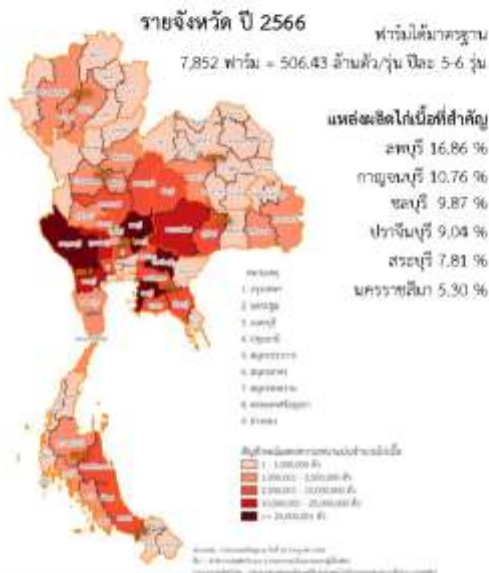
4. ไก่เนื้อ สถานการณ์การผลิต และการตลาดไก่เนื้อ ประจำปีเดือน มกราคม 2567 (กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์)

4.1 การผลิตและการตลาดไก่เนื้อของไทย ปี 2566-2567

รายการ	2566	2567 (F)	% +/-
1.ครัวเรือน(ราย)	31,428	31,742	1.00
2.ผลผลิตไก่เนื้อ(ล้านตัว)	1,974	1,994	1.00
4.เนื้อไก่ (พันตัน)	3,368	3,395	0.80
3.ต้นทุนผลิต(บาท/กก.)	43.22	42.00	-2.82
4.ราคาไก่เนื้อมีชีวิต(บาท/กก.)	39.87	40.00	0.33
5.ส่งออก เป้าหมาย (ตัน)	1,128,397	1,157,154	2.55
4.เนื้อไก่สด-แปรรูป (พัน)	1,145,697	1,157,154	1.00
6.บริโภคในประเทศ(พันตัน)	2,222	2,238	0.70
เฉลี่ย (กก./คน/ปี)	33.64	33.91	0.78
7.ประชากร(คน)	66,052,615	66,000,272	-0.08

ที่มา: ข้อมูลกรมปศุสัตว์ ข้อมูลปี 2567 เป็นข้อมูลประมาณการ

แผนที่แสดงแนวโน้มของจำนวนการเลี้ยงไก่เนื้อ

5. ไข่ไก่ สถานการณ์การผลิตและการตลาดไข่ไก่ ประจำเดือน มกราคม 2567 (จัดทำโดย กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์)

5.1 การผลิตและการตลาดไข่ไก่ของไทย ปี 2566 - 2567

รายการ	2566	2567 (f)	%+/-
1.ครัวเรือน(ราย)	143,999	145,439	1.00
2.แม่ไก่ไข่(ล้านตัว)	52.43	51.50	-1.77
3.ผลผลิตไข่ไก่(ล้านฟอง)	15,885	15,602	-1.78
4.ต้นทุนผลิต(บาท/ฟอง)	3.67	3.67	0.00
5.ส่งออกไข่ (ล้านฟอง)	441.06	445.00	0.89
6.บริโภคในประเทศ (ล้านฟอง)	15,444	15,157	-1.86
เฉลี่ย (ฟอง/คน/ปี)	234	230	-1.78
7.ประชากร(คน)	66,052,615	66,000,272	-0.08

ที่มา: กรมปศุสัตว์

แผนที่แสดงความหนาแน่นของจำนวนการเลี้ยงไก่ไข่ราย

จังหวัด ปี 2566

- ฟาร์มไก่ไข่รวม 1,650 ฟาร์ม (96.96%)
จากฟาร์มอิสระ 1,709 ฟาร์ม
มีปริมาณไข่ 87 ล้านตัว
- ศูนย์รวมรวมไข่ไก่ ขึ้นทะเบียน 204 แห่ง
(37.30 ล้านฟอง/วัน)
ได้ GAP 39 แห่ง (9.61 ล้านฟอง/วัน)
ส่งออก 9 แห่ง (3.52 ล้านฟอง/วัน)
โรงงานแปรรูปไข่ไก่ จำนวน 22 โรง

แหล่งผลิตที่สำคัญ

นครนายก 12.46 %

ฉะเชิงเทรา 12.34 %

ชลบุรี 8.66 %

เชียงใหม่ 4.34 %

สุพรรณบุรี 4.78 %

ราคาไข่ละหน้าฟาร์มที่เกษตรกรขายได้ 2566 - 2567

ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
2566	3.96	3.30	3.35	3.48	3.70	3.80	3.90	4.00	4.08	4.08	4.30	3.90	3.76
2567	3.70												3.70
%/ปี	3.30												

ที่มา : กรมการค้าภายใน

2) การส่งออก ไข่ไก่สดปี 2566 (ม.ค.-ธ.ค.) จำนวน 441.06 ล้านฟอง มูลค่า 1,963.68 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 51.00 และ 67.57 ตามลำดับ เนื่องจากมีการระบาดของโรคไข้หวัดนกในบางประเทศ ทำให้ประเทศผู้นำเข้าหันมานำเข้าไข่ไก่จากประเทศไทยแทน ประเทศคู่ค้าที่สำคัญได้แก่สิงคโปร์ 74% ฮองกง 16% และไต้หวัน 6% ญี่ปุ่น 3%

ปริมาณการส่งออกไข่ไก่ของประเทศไทย 2565 - 2566

ส่งออก	ไข่ไก่สด		ไข่ไก่แปรรูป	
	ล้านฟอง	ล้านบาท	ตัน	ล้านบาท
2565 (ม.ค.-ธ.ค.)	292.09	1,171.83	5,006.66	492.71
2566 (ม.ค.-ธ.ค.)	441.06	1,963.68	7,363.29	882.85
Chg66/65(%)	51.00	67.57	47.07	79.18

ที่มา : กรมการค้าภายใน

3) ศึกษาภาพการแข่งขัน ฟาร์มไก่ไข่ขนาดใหญ่ของไทยมีศักยภาพผลิตได้ตามมาตรฐาน/ส่วนการส่งออกไข่ไก่สดแข่งขันสูง ต้องลดต้นทุนการผลิต

5.3 ปัญหาอุปสรรค

- 1) ราคาอาหารสัตว์สูง วัตถุดิบหลักสูงกว่าราคาตลาดโลก เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งค่าน้ำมันปรับตัวเพิ่มขึ้น
- 2) EU ยังไม่รับรองไข่ไก่ และห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่มีไข่จากไทยผสม
- 3) สถานการณ์ผู้รับระหว่างรัสเซีย - ยูเครนทำให้ปัจจัยการผลิตปรับราคาเพิ่มสูงขึ้น

5.4 ผลดำเนินการของคณะกรรมการนโยบายพัฒนาไก่ไข่และผลิตภัณฑ์

ปี 2566 Egg board กำหนดแผนการนำเข้า GP 3,800 ตัว PS 440,000 ตัว มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ของ EB ปี 2566

- (1) ขอความร่วมมือผู้เลี้ยงไก่ไข่ทุกรายเร่งปลดไก่ไข่ในกรงที่อายุไม่เกิน 80 สัปดาห์ ยกเว้นรายย่อยที่เลี้ยงต่ำกว่า 30,000 ตัว ที่ไม่ใช้ฟาร์มในระบบเกษตรพันธสัญญาของผู้ประกอบการรายใหญ่
 - (2) ขอความร่วมมือผู้เลี้ยงไก่ไข่รายใหญ่ที่เลี้ยงตั้งแต่ 100,000 ตัวขึ้นไปปลดแม่ไก่ไข่ในกรงที่อายุไม่เกิน 78 สัปดาห์จนถึงสิ้นเดือนธันวาคม 2566
 - (3) ขอความร่วมมือผู้ประกอบการไก่ไข่พันธุ์ (PS) ร่วมกันส่งออกหรือปลดไก่ไข่ในกรงก่อนกำหนดเพื่อลดปริมาณไข่ไก่ในท้องตลาดรวม 78 ล้านฟอง ระหว่างเดือน ก.ย.-ธ.ค. 66
- ผลการดำเนินงาน (เดือน ธ.ค. เป้าหมาย 78 ล้านฟอง ณ วันที่ 31 ธ.ค. 66)
- มีการเก็บรวบรวมไข่ไก่เพื่อการส่งออก จำนวน 69,526,731 ฟอง
 - ปลดไข่ไก่ก่อนกำหนด จำนวน 1,344,897 ตัว (เทียบเท่าส่งออกไข่ไก่ 26,376,069 ฟอง) รวมดำเนินการแล้ว 95,902,800 ฟอง คิดเป็นร้อยละ 122.95 จากเป้าหมาย

5.2 สถานการณ์ปัจจุบัน/ทิศทางแนวโน้ม

1) สถานการณ์

ปริมาณผลผลิต การตลาด และแนวโน้ม ปี 2567

-ปริมาณการผลิตไข่ไก่ ปี 2567 คาดว่ามีปริมาณไข่ไก่ขึ้นกรง 51.50 ล้านตัว ปริมาณการผลิตไข่ไก่ 15,602 ล้านฟอง

-ผลผลิตไข่ไก่และไข่ไก่เดือนธันวาคม ไข่ไก่ขึ้นกรงจำนวน 52.24 ล้านตัว ผลผลิตไข่ไก่เฉลี่ยวันละ 43.36 ล้านฟอง/วัน ปริมาณและผลผลิต เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 1.82 และ 1.51 ตามลำดับ

-ราคาไข่ไก่คละ ปี 2567 เดือนมกราคม เฉลี่ยฟองละ 3.70 บาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 3.93

ภาพที่ 12 ตัวอย่างรายงานผลการวิเคราะห์อุปสงค์อุปทานสินค้าไข่ไก่ของไทย

ที่มา : กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

อุปทานสินค้าปศุสัตว์ เป็นปริมาณสินค้าที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในฐานะผู้ผลิตเสนอขายออกสู่ตลาดในรูปแบบสัตว์มีชีวิต หรือผลิตภัณฑ์ ได้แก่ นำนมโคดิบ ไข่ไก่ ผ่านผู้รวบรวม ผู้แปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์เบื้องต้น ได้แก่ เนื้อโคสด เนื้อสุกรสด เนื้อไก่สด ส่งต่อถึงผู้บริโภคผ่านช่องทางการตลาดต่าง ๆ หลายระดับ ทั้งค้าส่งและค้าปลีก ปัจจุบัน มีช่องทางออนไลน์ การเก็บข้อมูลอุปทานแต่ละชนิดสัตว์ เป็นดังนี้

1. อุปทานสัตว์มีชีวิตที่จะถูกแปรรูปเป็นเนื้อสัตว์จะใช้ข้อมูลในระบบเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์(e Movement) รวบรวม โดยเจ้าหน้าที่กองสารวัตรและกักกัน โดยใช้ข้อมูลประเภทเคลื่อนย้ายภายในราชอาณาจักร แจ้งวัตถุประสงค์เคลื่อนย้ายสัตว์มีชีวิตเข้ามา ประกอบกับการประเมินความสามารถของฝูงแม่พันธุ์ที่ได้จากการสำรวจข้อมูลประจำปีโดยเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอรวบรวมมายังศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์ ปัจจุบันพัฒนาใช้การรายงานผ่านระบบทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ (DLD e – Regist) ซึ่งศูนย์สารสนเทศฯ จะเผยแพร่ จำนวนสัตว์ตามโครงสร้างฝูง เป็นรายจังหวัด รายเขตปศุสัตว์

โดยโคเนื้อประเมินจากความสามารถในการให้ลูกโคของแม่พันธุ์เมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากโคที่พร้อมแปรรูปต้องมีอายุมากกว่า 2 ปี โดยคิดเฉพาะโคเพศผู้ที่เหลือจากการเก็บไว้ทำพันธุ์ รวมกับ พ่อแม่พันธุ์ที่คัดทิ้งในแต่ละปี (พ่อพันธุ์คัดทิ้งร้อยละ 10 แม่พันธุ์คัดทิ้งร้อยละ 20) โดยแม่พันธุ์พื้นเมืองมีอัตราให้ลูกร้อยละ 65 และ แม่พันธุ์ลูกผสมอัตราให้ลูกร้อยละ 55

สำหรับสุกร ประเมินจากฝูงแม่พันธุ์คิดความสมบูรณ์ของแม่พันธุ์ที่ร้อยละ 80 – 90 ของฝูงความสามารถในการให้สุกรขุนต่อปี ตามมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการวิเคราะห์การผลิตการตลาดภายใต้คณะกรรมการนโยบายพัฒนาสุกรและผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่ปี 2566 แม่สุกร 1 ตัว ให้สุกรขุน ปีละ 22.12 ตัว

อุปทานไก่เนื้อ จากข้อมูลจำนวนไก่เนื้อ ณ ต้นปี ประเมินความสามารถในการผลิตตามอายุการเลี้ยงไก่เนื้อ(broiler) ที่ 38 – 45 วัน รวมพักเล้า และ ระยะเวลารอคอยคิวไก่เพื่อเข้าเลี้ยง ใน 1 ปี จะผลิตไก่เนื้อได้ 5-6 รุ่น

2. ในส่วนของอุปทานนํ้านมได้จากข้อมูลรายงานปริมาณนํ้านมโคที่รวบรวมผ่านศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบทั่วประเทศผ่านปศุสัตว์เขตและรายงานมายังกลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบฟาร์มโคนม กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ เป็นข้อมูลปริมาณนํ้านมที่รวบรวม ณ วันเดียว ของแต่ละเดือน หรือข้อมูล ปริมาณนํ้านมดิบเฉลี่ยต่อวัน นำมาคูณขยายเป็นปริมาณการผลิตนํ้านมดิบต่อเดือน รวบรวมสะสม เป็นรายปี

3. ในส่วนอุปทานไข่ไก่ ได้จากข้อมูลที่รวบรวมโดย สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ ที่รวบรวมรายงานแม่ไก่ยืนกรังเป็นรายเดือนจากฟาร์มเพื่อการค้าทั่วประเทศ คัดอัตราการให้ไข่ของแม่ไก่ที่ร้อยละ 83 กล่าวคือแม่ไก่ในฝูง 100 ตัว จะให้ไข่ทุกวันร้อยละ 83 ของฝูง

อุปสงค์สินค้าปศุสัตว์ พิจารณาทั้งอุปสงค์ที่เกิดในประเทศและอุปสงค์จากตลาดต่างประเทศ ที่มี การนำเข้าและส่งออก โดยกลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ใช้ข้อมูลจาก 3 หน่วยงาน คือ ข้อมูลกองสารวัตรและ กักกันที่รวบรวมจากระบบเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์(e Movement) แจ้งการ เคลื่อนย้ายออกนอกราชอาณาจักรทั้งนำเข้า และ ส่งออก และ ข้อมูลจากสำนักพัฒนาระบบและรับรอง มาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ที่รายงานปริมาณส่งออกเนื้อไก่แปรรูป เนื้อสุกรแปรรูป และ เนื้อโคแปรรูป ข้อมูลศูนย์ เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ รวบรวมจากกรมศุลกากร โดยใช้ข้อมูลการนำเข้าและ ส่งออก สินค้าผลิตภัณฑ์นม พิกัด 0401 – 0406 และ นมพร้อมดื่ม ยู เอช ที พิกัด 2202 สินค้าไข่ไก่ พิกัด 0407 และ 0408

ทางกลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ กำหนดขอบเขตพื้นที่ คือ ประเทศไทย หากนักส่งเสริมในระดับ พื้นที่ต้องการวิเคราะห์ในระดับเขตปศุสัตว์ หรือ ระดับจังหวัด สามารถประยุกต์ใช้แนวทางเดียวกับกลุ่มวิจัย เศรษฐกิจปศุสัตว์ โดยการกำหนดกรอบการวิเคราะห์ให้ชัดเจน ใช้ข้อมูลภายในกรมปศุสัตว์ โดยปริมาณการ ผลิต ต้องนำข้อมูลการเคลื่อนย้ายเข้าออกในราชอาณาจักร ประเภทเนื้อสัตว์ มากระทบยอดปริมาณเนื้อสัตว์ที่ได้ จากการเคลื่อนย้ายเข้าเข้าสู่พื้นที่ โดยใช้ยอดการเคลื่อนย้ายซากสุทธิ (ย้ายเข้า หัก ย้ายออก)

สำหรับราคาสินค้าปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้ ทางกลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์รวบรวมจาก แหล่งข้อมูลแตกต่างกันดังนี้

1. ราคาสูกรมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้ จากสมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติที่ประกาศราคาทุกวันพระ เป็น การประกาศราคาเป็นภาค (ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้)
2. ราคาไก่เนื้อมีชีวิต จากสมาคมผู้เลี้ยงไก่พันธ์ สอบถาม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
3. ราคาโคเนื้อ ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดรายงาน เป็นรายเดือน ส่งมายังจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ของกลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ (ext_econ@dld.go.th) เป็นการรายงานราคาโคเนื้อมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้ ขนาดกลาง (น้ำหนักเฉลี่ย 350 กิโลกรัมต่อตัว)
4. ราคาน้ำนมที่เกษตรกรขายได้ จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สอบถามเป็นรายสัปดาห์
5. ราคาไข่ไก่คละหน้าฟาร์ม จากเว็บไซต์กรมการค้าภายใน

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสินค้าปศุสัตว์

ในการตัดสินใจเพื่อผลิตสินค้าปศุสัตว์ จำเป็นต้องทราบต้นทุนการผลิตเพื่อใช้เป็นข้อมูล ประกอบการตัดสินใจ เลือกผลิตสินค้า กำหนดปริมาณการผลิตสินค้า โดย สังกร ปัญญาติล วลัย ขวลิขิตอารง และสุพพตา ปิยะเกศิน ได้กล่าวไว้ในหนังสือเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องในการใช้งาน(Relevant Cost) เป็นต้นทุนเฉพาะเวลานำมาใช้ประโยชน์ ในการประกอบธุรกิจ ต้นทุนที่นำมาพิจารณาประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายที่จ่ายในอดีตและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีความสัมพันธ์กับการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตทุก ครั้งเนื่องจาก

1. ต้นทุนที่เกี่ยวข้องในการใช้งาน ขึ้นกับ การใช้ประโยชน์ของต้นทุนในทางอื่น โดยมูลค่าของ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานถูกกำหนดโดยมูลค่าของต้นทุนในทางเลือกอื่นที่ดีที่สุดเพียงทางเดียว
2. ต้นทุนที่เกี่ยวข้องในการใช้งาน รวมถึงต้นทุนทุกชนิดที่เกี่ยวข้องในการใช้งานและต้นทุนที่ถูก กระทบกระเทือนโดยตรง ต้นทุนที่เกี่ยวข้องในการใช้งานลักษณะนี้คือแนวคิดในเรื่องต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น

กล่าวคือ ถ้าต้นทุนไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากผลการตัดสินใจของธุรกิจแล้ว ต้นทุนที่เกี่ยวข้องในการใช้งานที่เพิ่มขึ้นจากการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งของธุรกิจจะมีค่าเท่ากับศูนย์

3. การวิเคราะห์ต้นทุนต้องนำเอาต้นทุนทั้งหมดทั้งต้นทุนที่มองเห็นได้ และ ต้นทุนแอบแฝง โดยต้นทุนที่มองเห็นได้ เป็นต้นทุนการผลิตที่มีรายจ่ายในรูปตัวเงิน เช่น ต้นทุนค่าแรง ค่าวัตถุดิบ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเวชภัณฑ์ เป็นต้น ส่วนต้นทุนแอบแฝง เป็นต้นทุนที่ไม่ได้มีรายจ่ายในรูปตัวเงิน เป็นค่าเสียโอกาสจากการตัดสินใจใช้ประโยชน์ปัจจัยการผลิตเพื่อการผลิตสินค้าชนิดนั้น เช่น ตัดสินใจนำเงินสดที่มีมาลงทุนเลี้ยงไก่เนื้อ ต้นทุนแอบแฝง จะเป็น รายได้จากการนำเงินสดดังกล่าวไปลงทุนในกิจการอื่นที่มีความเสี่ยงเท่ากัน

การนำต้นทุนที่เกี่ยวข้องในการใช้งานมาวิเคราะห์ต้นทุน ต้องเข้าใจสมการต้นทุนซึ่งความสัมพันธ์ของต้นทุนและจำนวนผลผลิตของธุรกิจ โดยสมการต้นทุนกำหนดจาก สมการการผลิตที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตและผลผลิต และ สมการอุปทานของตลาดปัจจัยการผลิตที่กำหนดราคาของปัจจัยการผลิตและส่งผลกระทบต่อสมการต้นทุน

ในการผลิตสินค้ามีระยะเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง ในระยะสั้น ผู้ผลิตไม่สามารถเพิ่มหรือลดปัจจัยการผลิตบางตัวเช่น โรงเรือนอีแร็บ ในไก่เนื้อ เป็นต้น แต่ในระยะยาว หากมีกำไรหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ผู้ผลิตสามารถ เพิ่มโรงเรือนอีแร็บ ได้ ดังนั้นการตัดสินใจทางการจัดการใช้ต้นทุนการผลิตระยะสั้นใช้ตัดสินใจในงานประจำวัน และ ต้นทุนการผลิตระยะยาวใช้ในการวางแผนของธุรกิจ ในการผลิตระยะสั้น ต้นทุนการผลิตขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิตชนิดผันแปรได้ เช่น ประสิทธิภาพของอาหารสัตว์ที่มีผลต่ออัตราการเจริญเติบโตของสัตว์ที่เลี้ยง หรือ ปริมาณน้ำนมที่แม่โคผลิตได้ หรือ ปริมาณไข่ไก่ที่แม่ไก่ผลิตได้ต่อวัน กล่าวคือ ถ้าเกษตรกรเลือกใช้สูตรอาหารสัตว์ที่เหมาะสม ทำให้ผลผลิตที่ได้เพิ่มขึ้น ต้นทุนการผลิตระยะสั้นจะลดลง แต่ถ้าเลือกใช้ไม่เหมาะสมทำให้ผลผลิตลดลง ต้นทุนการผลิตระยะสั้นจะเพิ่มขึ้น สำหรับต้นทุนการผลิตระยะยาว ซึ่งมีระยะเวลาเพียงพอให้เพิ่มหรือลดปัจจัยการผลิตได้ทุกชนิด การตัดสินใจขึ้นอยู่กับภาระประหยัดหรือไม่ประหยัดต่อขนาดธุรกิจ ถ้าธุรกิจมีการประหยัดต่อขนาด ธุรกิจจะมีค่าความยืดหยุ่นของต้นทุนน้อยกว่า 1 ดังนั้นต้นทุนการผลิตจะลดลงเมื่อผลิตเพิ่มขึ้น แต่ถ้าธุรกิจมีการไม่ประหยัดต่อขนาด จะมีค่าความยืดหยุ่นของต้นทุนมากกว่า 1 เมื่อผลิตเพิ่มขึ้น ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อหน่วยจะเพิ่มขึ้น

ในการผลิตระยะยาว ผู้ผลิตต้องพิจารณา ขนาดการผลิตต่ำสุดที่มีประสิทธิภาพ (Minimum Efficient Scale : MES) ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการตัดสินใจของโรงงานและธุรกิจและการแข่งขันในระหว่างอุตสาหกรรม แม้ว่าผู้ผลิตต้องการที่จะผลิตสินค้าโดยมีต้นทุนที่ต่ำที่สุด แต่ความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น ทำให้ธุรกิจจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกระหว่างการมีต้นทุนการผลิตต่ำสุดและการปรับขนาดการผลิต ในกรณีนี้ ผู้ผลิตต้องสำรวจโอกาสในการกระจายอุปสงค์ของสินค้าที่ผลิตได้และความแตกต่างของต้นทุนในการใช้เทคนิคการผลิตที่ต่างกัน ซึ่งจะทำให้ผู้ผลิตเลือกทางเลือกที่ให้มูลค่ามากที่สุดแก่ธุรกิจได้ การผลิตในระยะยาวทำให้ผู้ผลิตเกิดการเรียนรู้ มีประสบการณ์ มีความชำนาญในการผลิตเพิ่มขึ้น ปรับปรุงวิธีการผลิต เลือกใช้เครื่องมือ เครื่องจักรที่ทำให้การผลิตลดความสิ้นเปลืองลง ส่งผลให้ต้นทุนรวมเฉลี่ยลดลง

การวิเคราะห์ต้นทุน ปริมาณผลผลิตและกำไร เป็นเครื่องมือสำคัญอีกประการหนึ่งในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปร รายรับและกำไรของธุรกิจ การใช้การวิเคราะห์ดังกล่าวรวมถึงการวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงขนาดการยกระดับการดำเนินการของธุรกิจและการ

วิเคราะห์กำไรที่เพิ่มขึ้นโดยใช้การแนวคิดเรื่องกำไรที่เป็นส่วนหนึ่งที่เหลือหลังจากได้มีการหักต้นทุนผันแปรออกแล้ว

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการต้นทุนการผลิตสุกร ภายใต้คณะกรรมการนโยบายพัฒนาสุกรและผลิตภัณฑ์ ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการต้นทุนการผลิตไก่ไข่ และผลิตภัณฑ์ ภายใต้คณะกรรมการนโยบายพัฒนาไก่ไข่และผลิตภัณฑ์ และ ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกำหนดข้อเสนอราคามูลและผลิตภัณฑ์นมภายใต้คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม ได้กำหนดโครงสร้างต้นทุนการผลิตตามแนวทางการวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ ไว้ดังนี้

1. ต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ค่าแรงงาน ค่าวัสดุ (ค่าพันธุ์สัตว์ ค่าอาหาร ค่ายาและเวชภัณฑ์ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และอื่นๆ ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร) ค่าบริหารจัดการ และ ค่าเสียโอกาสในการลงทุน
2. ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย ค่าเช่าที่ดิน ค่าเสื่อมโรงเรือนและอุปกรณ์ ค่าเสียโอกาสโรงเรือนและอุปกรณ์
3. ต้นทุนทั้งหมด เป็นผลรวมของต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่
4. ต้นทุนทั้งหมดหักผลพลอยได้ เป็นการนำต้นทุนทั้งหมดที่เกิดขึ้นในรอบการผลิต ลบด้วย ผลพลอยได้ที่เกิดจากการผลิตที่เกษตรกรสามารถจำหน่ายสร้างรายได้ ได้แก่ มูลสัตว์ แม่ไก่ปลดระวาง

แนวทางการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสินค้าปศุสัตว์

1. สมการการผลิต หรือ ฟังก์ชันการผลิต เป็น ปริมาณการผลิตสินค้าปศุสัตว์ 1 หน่วย ที่เกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิตในปริมาณและสัดส่วนที่เหมาะสม ใน 1 รอบการผลิต ปัจจัยการผลิตแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยคงที่ เป็นปัจจัยการผลิตที่ ปริมาณการใช้ไม่เปลี่ยนแปลง ตามปริมาณการผลิต เช่น โรงเรือน เครื่องมือ เครื่องจักรที่ใช้ในฟาร์ม เป็นต้น และ ปัจจัยผันแปร เป็นปัจจัยการผลิตที่ ปริมาณการใช้เปลี่ยนแปลง ตามปริมาณการผลิต เช่น พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ ยาเวชภัณฑ์ สารานุโภภค เป็นต้น
2. รายการค่าใช้จ่ายจากการใช้ปัจจัยการผลิต 1 รอบการผลิต เพื่อผลิตสินค้าจำนวนหนึ่งตามประเภทของปัจจัยการผลิตซึ่งมีทั้งค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินและค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่ตัวเงิน ได้แก่ ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย ค่าเช่าที่ดิน ค่าเสื่อมและค่าเสียโอกาสปัจจัยคงที่ และ ต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ค่าแรงงาน ค่าวัสดุ ค่าเสียโอกาสในการลงทุน
3. ต้นทุนการผลิตทั้งหมด เท่ากับ ผลรวมของต้นทุนคงที่ และ ต้นทุนผันแปร
4. ต้นทุนการผลิตทั้งหมดหักผลพลอยได้ คิดจากต้นทุนการผลิตทั้งหมด หักด้วยมูลค่าผลพลอยได้ที่เกิดขึ้นในรอบการผลิต เช่น มูลสัตว์ สัตว์ปลดระวาง เป็นต้น
5. ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย เท่ากับ ต้นทุนการผลิตทั้งหมดหารด้วยปริมาณผลผลิตในรอบการผลิต
6. การวิเคราะห์ พิจารณาจากค่าสัดส่วนของรายการค่าใช้จ่ายในต้นทุนคงที่ หรือ ต้นทุนผันแปร หากรายการค่าใช้จ่ายใดมีสัดส่วนเทียบกับต้นทุนการผลิตทั้งหมดในสัดส่วนสูง แสดงว่าค่าใช้จ่ายรายการดังกล่าวมีความสำคัญต่อต้นทุนการผลิต หากปรับเพิ่มหรือลด ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต นอกจากนั้น ยังวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลา เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงต้นทุนการผลิตที่เกิดขึ้นจากราคาปัจจัยการผลิตในแต่ละรายการ

ตารางที่ 5 ตัวอย่างผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตน้ำมันโคเคิลี พ.ศ. 2564-2565

รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท)		สัดส่วน (ร้อยละ)		+/- (ร้อยละ)
	2564	2565	2564	2565	
1. ต้นทุนผันแปร	1,232.00	1,317.00	85.32	86.36	6.9
1.1 ค่าแรงงาน	190.00	194.00	13.16	12.72	2.11
ค่าแรงงานในการเลี้ยง	93.00	96.00	6.44	6.30	3.23
ค่าแรงงานในการรีด	97.00	98.00	6.72	6.43	1.03
1.2 ค่าวัสดุ	1,036.00	1,116.00	71.75	73.18	7.72
ค่าผสมพันธุ์	5.00	5.00	0.35	0.33	0.00
ค่าอาหารชั้น	684.00	736.00	47.37	48.26	7.60
ค่าอาหารหยาบ	278.00	308.00	19.25	20.2	10.79
ค่ายาป้องกันโรคฯ	8.00	8.00	0.55	0.52	0.00
ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า	6.00	7.00	0.42	0.46	16.67
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และอื่นๆ	4.00	5.00	0.28	0.33	25.00
ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	11.00	10.00	0.76	0.66	-9.09
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	4.00	4.00	0.28	0.26	0.00
ค่าขนส่งนม	19.00	19.00	1.32	1.25	0.00
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	16.00	16.00	1.11	1.05	0.00
1.3 ค่าเสียโอกาสในการลงทุน	6.00	6.00	0.42	0.39	0.00
2. ต้นทุนคงที่	213.00	208.00	14.75	13.64	-2.35
2.1 ค่าเช่าที่ดิน	4.00	4.00	0.28	0.26	0.00
2.2 ค่าเสื่อมโรงเรือนและอุปกรณ์	44.00	43.00	3.05	2.82	-2.27
2.3 ค่าเสื่อมแม่พันธุ์โคนม	82.00	80.00	5.68	5.25	-2.44
2.4 ค่าเสียโอกาสโรงเรือนและอุปกรณ์	41.00	40.00	2.84	2.62	-2.44
2.5 ค่าเสียโอกาสแม่พันธุ์โคนม	41.00	41.00	2.84	2.69	0.00
3. รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด	1,444.00	1,525.00	100	100	5.61
4. ต้นทุนทั้งหมด ต่อน้ำหนัก 1 กก.	14.00	15.00	0.97	0.98	7.14
5. น้ำมันดิบเฉลี่ย (กก.ต่อตัวต่อวัน)	12.12	12.57			3.71

ที่มา : ตัวอย่างรายการข้อมูล จาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ประมวลผลสัดส่วนและการเปลี่ยนแปลง

การวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนการผลิตนํ้านมโค

จากข้อมูลตัวอย่างในตารางที่ 5 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนการผลิตนํ้านมโคได้ดังนี้

1. การผลิตนํ้านมโค 100 กิโลกรัม ต้องใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ได้แก่ ที่ดิน แม่โครีดนม แรงงาน อาหารข้น อาหารหยาบ ยาป้องกันโรค (ยาและวัคซีน) สาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) วัสดุสิ้นเปลือง (นํ้ายาล้างเต้า นํ้ายาทดสอบเต้านมอีกเสบ เป็นต้น) โรงเรือน อุปกรณ์
2. ปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อผลิตนํ้านมโค 100 กิโลกรัม แสดงออกในรูปค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ซึ่งเกิดจากผลคูณระหว่างปริมาณปัจจัยการผลิตกับราคาปัจจัยการผลิตต่อหน่วย
3. แม่โครีดนมมีอัตราการให้นํ้านมเฉลี่ยปี 2565 เป็น 12.57 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน อธิบายได้ว่า การผลิตนํ้านมโค 100 กิโลกรัมต้องใช้เวลาเลี้ยงแม่โค 1 ตัว เท่ากับ 7.96 วัน (เทียบบัญญัติไตรยางค์) เปรียบเทียบกับ ปี 2554 อัตราการให้นํ้านมแม่โคน้อยกว่า แสดงว่าต้องใช้เวลาเลี้ยงแม่โคมากกว่า นั่นหมายความว่าประสิทธิภาพการผลิตในปี 2565 ดีกว่า
4. ในการผลิตนํ้านมโค 100 กิโลกรัม ปี 2565 พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมด 1,525 บาท ประกอบด้วยต้นทุนผันแปร 1,317 บาท (ร้อยละ 86.36) และ ต้นทุนคงที่ 208 บาท (ร้อยละ 13.64) ต้นทุนผันแปร ส่วนใหญ่เป็นค่าวัสดุ รายการค่าใช้จ่ายอาหารข้น 736 บาท (ร้อยละ 48.26 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด) และ ค่าใช้จ่ายอาหารหยาบ 308 บาท (ร้อยละ 20.20 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด) ในส่วนต้นทุนคงที่ ส่วนใหญ่เป็นค่าเสื่อมแม่โคนมและค่าเสียโอกาสแม่โคนมรวมกัน เป็น 121 บาท (ร้อยละ 7.94 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด)
5. ต้นทุนการผลิตนํ้านมโคปี 2565 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 15 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ร้อยละ 7.14 โดยส่วนประกอบของต้นทุนการผลิตนํ้านมโคค่าใช้จ่ายรายการสำคัญคือ อาหารข้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.60 อาหารหยาบเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.79 ในขณะที่ประสิทธิภาพการผลิตที่วัดจากนํ้านมดิบเฉลี่ย ปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.71 จึงทำให้ต้นทุนการผลิตปรับเพิ่มขึ้นในอัตราต่ำกว่าค่าใช้จ่ายด้านอาหารที่ปรับเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 6 ตัวอย่างผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสุกรเฉลี่ย พ.ศ. 2564-2565

รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท)		สัดส่วน (ร้อยละ)		+/- (ร้อยละ)
	2564	2565	2564	2565	
1. ต้นทุนผันแปร	7,696.00	8,370.00	98.63	98.69	8.76
1.1 ค่าแรงงาน	123.00	143.00	1.58	1.69	16.26
1.2 ค่าวัสดุ	7,298.00	7,943.00	93.53	93.66	8.84
ค่าพันธุ์สัตว์	3,469.00	3,398.00	44.46	40.07	-2.05
ค่าอาหาร	3,520.00	4,158.00	45.11	49.03	18.13
ค่ายาและเวชภัณฑ์	236.00	320.00	3.02	3.77	35.59
ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า	60.00	54.00	0.77	0.64	-10.00
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และอื่นๆ	5.00	6.00	0.06	0.07	20.00
ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	4.00	4.00	0.05	0.05	0.00
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	4.00	4.00	0.05	0.05	0.00
1.3 ค่าบริหารจัดการ	92.00	93.00	1.18	1.10	1.09
1.4 ค่าเสียโอกาสในการลงทุน	183.00	191.00	2.35	2.25	4.37
2. ต้นทุนคงที่	107.00	111.00	1.37	1.31	3.74
2.1 ค่าเช่าที่ดิน	6.00	6.00	0.08	0.07	0.00
2.2 ค่าเสื่อมโรงเรือนและอุปกรณ์	69.00	72.00	0.88	0.85	4.35
2.3 ค่าเสียโอกาสโรงเรือนและอุปกรณ์	32.00	32.00	0.41	0.38	0.00
3. รวมต้นทุนทั้งหมด	7,803.00	8,481.00	100	100.00	8.69
น้ำหนักเฉลี่ย (กก./ตัว)	100.00	100.00			0.00
4. ต้นทุนทั้งหมด ต่อน้ำหนัก 1 กก.	78.00	85.00			8.97
5. ต้นทุนทั้งหมดเมื่อหักผลพลอยได้	7,755.00	8,433.00			8.74
6. ต้นทุนทั้งหมดเมื่อหักผลพลอยได้ (ต่อน้ำหนัก 1 กก.)	78.00	84.00			7.69
7. อัตราแลกเนื้อ	2.82	2.82			
8. อัตราสูญเสีย(ร้อยละ)	8	20			
9. จำนวนวันที่เลี้ยง	139	139			

ที่มา : ตัวอย่างรายการข้อมูล จาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ประมวลผลสัดส่วนและการเปลี่ยนแปลง

การวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนการผลิตสุกรขุนขนาดน้ำหนัก 100 กิโลกรัมต่อตัว

จากข้อมูลตัวอย่างในตารางที่ 6 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนการผลิตน้ำนมโคได้ดังนี้

1. การผลิตสุกรขุนขนาดน้ำหนักตัวละ 100 กิโลกรัม ต้องใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ได้แก่ ที่ดิน แร่งงาน ลูกสุกรขนาดน้ำหนักตัวละ 20 กิโลกรัม อาหารชั้น ยาและเวชภัณฑ์ (รวมน้ำยาฆ่าเชื้อ) สาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) วัสดุสิ้นเปลือง (ไม้กวาด เป็นต้น) โรงเรือน(แบบเปิด) อุปกรณ์ (ถังอาหาร)

2. ปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อผลิตสุกร 1 ตัว ขนาด 100 กิโลกรัม แสดงออกในรูปค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ซึ่งเกิดจากผลคูณระหว่างปริมาณปัจจัยการผลิตกับราคาปัจจัยการผลิตต่อหน่วย

3. ด้านประสิทธิภาพการผลิต พบว่า ทั้ง 2 ปี สุกรที่เลี้ยงมีอัตราแลกเนื้อเท่ากับ 2.82 อธิบายได้ว่า น้ำหนักเพิ่มขึ้น 1 กิโลกรัมต้องกินอาหาร 2.82 กิโลกรัม ดังนั้น จากการเลี้ยงลูกสุกรน้ำหนัก 20 กิโลกรัม ให้มีน้ำหนัก 100 กิโลกรัม หรือ น้ำหนักเพิ่ม 80 กิโลกรัม ต้องใช้อาหารทั้งหมด 225.6 กิโลกรัม ใช้เวลาเลี้ยง 139 วัน ในขณะที่อัตราสูญเสียของการเลี้ยงสุกรในปี 2565 เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 20 จากปัญหาความเสียหายที่เกิดจากโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ทั้งนี้ฟาร์มที่เสียหายโดยสิ้นเชิง สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรไม่นำมาคิด

4. ในการผลิตสุกรขุนขนาดน้ำหนักตัวละ 100 กิโลกรัม ปี 2565 พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมด 8,481 บาท ประกอบด้วยต้นทุนผันแปร 8,370 บาท (ร้อยละ 98.69) และ ต้นทุนคงที่ 111 บาท (ร้อยละ 1.31) ต้นทุนผันแปร ส่วนใหญ่เป็นค่าวัสดุ รายการค่าใช้จ่ายอาหาร 4,158 บาท (ร้อยละ 49.03 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด) และ ค่าพันธุ์สัตว์(ลูกสุกร) 3,398 บาท (ร้อยละ 40.07 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด โดยเป็นราคาลูกสุกรย้อนหลังไป 139 วัน) ในส่วนต้นทุนคงที่ ส่วนใหญ่เป็นค่าเสื่อม ค่าเสียโอกาสโรงเรือนและอุปกรณ์ 104 บาท (ร้อยละ 1.29 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด)

5. ในการผลิตสุกร 1 รอบ มีผลพลอยได้จากการเลี้ยงสุกรที่เกษตรกรสามารถขายเป็นรายได้ และ ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง โดยมีผลพลอยได้คิดเป็นมูลค่าตัวละ 48 บาท ดังนั้น ต้นทุนการผลิตสุกรเมื่อหักผลพลอยได้ ปี พ.ศ. 2565 เป็น ตัวละ 8,433 บาท หรือ กิโลกรัมละ 84 บาท ปรับเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2564 คิดเป็นร้อยละ 7.69 โดยค่าอาหารที่เป็นค่าใช้จ่ายรายการสำคัญ ปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.13 สำหรับค่ายาและเวชภัณฑ์ แม้ว่าจะมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 3.77 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด แต่ ปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 35.59 เนื่องจาก ปัญหาความเสียหายจากโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรซึ่งเป็นโรคระบาดอุบัติใหม่ ในสุกร เกษตรกรจำเป็นต้องใช้ยาฆ่าเชื้อฉีดพ่น พร้อมทั้งดูแลสุขภาพของสุกรอย่างเข้มข้นเพิ่มขึ้น ในขณะที่ต้นทุนคงที่ ปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.74 เนื่องจาก การปรับปรุงแบบการเลี้ยงที่ลดความหนาแน่นลง

ตารางที่ 7 ตัวอย่างผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตไข่เฉลี่ย พ.ศ. 2564-2565

รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท)		สัดส่วน (ร้อยละ)		+/- (ร้อยละ)
	2564	2565	2564	2565	
1. ต้นทุนผันแปร	937.50	1,050.20	96.95	97.25	12.02
1.1 ค่าแรงงาน	27.60	27.90	2.85	2.58	1.09
1.2 ค่าบริหารจัดการ	8.70	8.80	0.90	0.81	1.15
1.3 ค่าวัสดุ	842.00	945.50	87.07	87.55	12.29
1) ค่าพันธุ์สัตว์	151.20	155.30	15.64	14.38	2.71
2) ค่าอาหาร	649.30	747.40	67.15	69.21	15.11
3) ค่าวัคซีนและยาป้องกันโรคฯ	14.70	14.90	1.52	1.38	1.36
4) ค่าน้ำ,ค่าไฟฟ้า	19.00	19.40	1.96	1.80	2.11
5) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	4.00	4.70	0.41	0.44	17.5
6) ค่าวัสดุสิ้นเปลือง และอื่นๆ	2.30	2.30	0.24	0.21	0
7) ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	1.60	1.60	0.17	0.15	0
1.4 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	59.20	68.00	6.12	6.30	14.86
2. ต้นทุนคงที่	29.50	29.70	3.05	2.75	0.68
2.1 ค่าเช่าที่ดิน	1.00	1.00	0.10	0.09	0
2.2 ค่าเสื่อมโรงเรือนและอุปกรณ์	19.70	19.90	2.04	1.84	1.02
2.3 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในทรัพย์สิน	8.80	8.80	0.91	0.81	0
3. ต้นทุนการผลิตทั้งหมด	967.00	1,079.90	100.00	100.00	11.68
4. จำนวนไข่ไก่(ฟอง/ตัว/รุ่น)	341	346			1.31
5. ต้นทุนทั้งหมด ต่อไข่ 1 ฟอง	2.83	3.12			10.23
6. ต้นทุนทั้งหมดเมื่อหักไก่ปลดและผลพลอยได้	903.90	998.10			10.42
7. ต้นทุนทั้งหมดเมื่อหักผลพลอยได้ฯ ต่อ 1 ฟอง	2.65	2.89			8.99
8. อัตราการให้ไข่ (%ไข่)	78.65	78.42			-0.3
9. ระยะเวลาการให้ไข่(สัปดาห์)	62	63			
10.ราคาไข่เมื่อปลดขายต่อตัว	58.09	76.77			32.15
-น้ำหนักไข่ปลดตรง (กก./ตัว)	1.95	1.95			0
-ราคาไข่ปลดตรง (บาท/กก.)	29.79	39.37			32.15
11. ผลพลอยได้จากการเลี้ยงไข่	5.02	5.02			0

ที่มา : ตัวอย่างรายการข้อมูล จาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ประมวลผลสัดส่วนและการเปลี่ยนแปลง

การวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนการผลิตไข่ไก่ จากการเลี้ยงแม่ไก่ 1 ตัว

จากข้อมูลตัวอย่างในตารางที่ 7 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนการผลิตไข่ไก่ ได้ดังนี้

1. การผลิตไข่ไก่ ต้องเลี้ยงแม่ไก่สาวที่อายุ 18 สัปดาห์ จนกระทั่งปลดที่อายุ 80 สัปดาห์ รวมระยะเวลาเลี้ยง 62 สัปดาห์ ต้องใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ไก่สาวอายุ 18 สัปดาห์ ที่ซื้อมาเลี้ยงเมื่อ 62 สัปดาห์ที่ผ่านมา อาหารชั้น ยาและเวชภัณฑ์ (รวมน้ำยาฆ่าเชื้อ) สารอนุโภค (น้ำ ไฟ) วัสดุสิ้นเปลือง (ไม้กวาด เป็นต้น) โรงเรือน(แบบเปิด) อุปกรณ์ (รางน้ำ รางอาหาร กรงตับ)

2. ปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อผลิตไข่ไก่ 1 ฟอง แสดงออกในรูปค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ซึ่งเกิดจากผลคูณระหว่างปริมาณปัจจัยการผลิตกับราคาปัจจัยการผลิตต่อหน่วย

3. ด้านประสิทธิภาพการผลิต พบว่า ปี 2565 แม่ไก่ไข่ให้ไข่เฉลี่ย 346 ฟองต่อ หนึ่ง มติที่ประชุม คณะอนุกรรมการต้นทุนการผลิตไข่ไก่ เห็นชอบปรับจำนวนวันที่เลี้ยงแม่ไก่ยืนกรงเพิ่มขึ้นจาก 62 สัปดาห์เป็น 63 สัปดาห์ โดยเริ่มปรับในเดือน มีนาคม พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป โดยจำนวนผลผลิตไข่ไก่ที่แม่ไก่ 1 ตัวสามารถผลิตได้ คิดจาก อัตราการให้ไข่เฉลี่ยในช่วงเวลาที่ให้ไข่

4. ในการผลิตเลี้ยงแม่ไก่ 1 ตัว ปี 2565 พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมดตัวละ 1,079.90 บาท ประกอบด้วยต้นทุนผันแปร 1,050.20 บาท (ร้อยละ 97.25) และ ต้นทุนคงที่ 29.70 บาท (ร้อยละ 2.75) ต้นทุนผันแปร ส่วนใหญ่เป็นค่าวัสดุ รายการค่าใช้จ่ายอาหาร 747.40 บาท (ร้อยละ 69.21 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด) และ ค่าพันธุ์สัตว์(แม่ไก่สาวยืนกรง) 155.30บาท (ร้อยละ 14.38 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด โดยเป็นราคาไก่สาวย้อนหลังไป 63 สัปดาห์ ในส่วนต้นทุนคงที่ ส่วนใหญ่เป็นค่าเสื่อมโรงเรือนและอุปกรณ์ 19.90 บาท (ร้อยละ 1.84 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด)

5. ในการผลิตไข่ไก่ 1 รอบ มีผลพลอยได้จากการเลี้ยงไข่ไก่ และการจำหน่ายแม่ไก่ไข่ปลดระวาง เกษตรกรสามารถขายเป็นรายได้ และ ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง โดย ปี 2565 รายได้จากการจำหน่ายแม่ไก่ปลด ตัวละ 76.77 บาท และผลพลอยได้คิดเป็นมูลค่าตัวละ 5.02 บาท ดังนั้น ต้นทุนการผลิตแม่ไก่ยืนกรงเมื่อหักผลพลอยได้ ปี พ.ศ. 2565 เป็น ตัวละ 998.10 บาท ให้ไข่จำนวน 346 ฟองต่อรุ่น ดังนั้น ต้นทุนทั้งหมดเมื่อหักไก่ปลดและผลพลอยได้เฉลี่ยฟองละ 2.89 บาท ปรับเพิ่มขึ้นจากปี 2564 คิดเป็นร้อยละ 8.99 โดยค่าอาหารที่เป็นค่าใช้จ่ายรายการสำคัญ ปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.11 ค่าพันธุ์สัตว์เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.71

การวิเคราะห์โครงสร้างตลาดสินค้าปศุสัตว์

ความหมายของตลาดอ้างอิงจาก เอกสารบรรยายของภาควิชาพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หัวข้อ “การตลาดเกษตร” ตลาด หมายถึง การที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างกัน ดังนั้นองค์ประกอบของตลาดได้แก่ ผู้ซื้อ ผู้ขาย สินค้าหรือบริการ เงื่อนไขหรือกรรมวิธีการตลาดซึ่งเป็นระบบการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ซื้อเกี่ยวกับการตั้งราคา การส่งเสริมการตลาด การจำหน่าย แจกจ่ายสินค้าและบริการเพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้ซื้อที่เป็นลูกค้าทั้งในปัจจุบันและอนาคต หน้าที่ของการตลาด(Marketing) ประกอบด้วย หน้าที่ในการแลกเปลี่ยน หน้าที่ทางกายภาพ(แปรรูป เก็บรักษา ขนส่ง) และหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก(กำหนดมาตรฐานสินค้า ข่าวสารด้านการตลาด การเงิน และ รับภาระการเสี่ยงภัย) ผ่านกระบวนการทางการตลาดที่ประกอบด้วย การรวบรวมสินค้า การปรับให้เกิดการสมดุลระหว่างการผลิตและการบริโภค การกระจายสินค้าไปสู่ผู้บริโภค

สินค้าและบริการถูกส่งจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภคผ่านวิธีการตลาดหรือช่องทางการตลาด ซึ่งเป็นเส้นทางการเคลื่อนย้ายผลผลิตจากแหล่งผลิตไปสู่ผู้บริโภคคนสุดท้าย ต้องผ่านกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การรวบรวม การแปรรูป การเก็บรักษา การจำหน่ายจ่ายแจก ซึ่งมีต้นทุนการตลาด(Marketing Cost) ที่เป็นตัวค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เช่น ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง ค่าแปรรูป ค่าดอกเบี้ย ค่าเสื่อม เป็นต้น และเกิดส่วนเหลือการตลาดในทุกครั้งที่มีการกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ส่งผ่านเป็นราคาขายปลีกที่ผู้บริโภคจะเป็นผู้ตัดสินใจซื้อและยินยอมจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าผู้ขายต้องมี ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) เป็นเครื่องมือในการส่งผ่านสินค้าของตนเองให้ถึงมือผู้บริโภค (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี,2563) ประกอบด้วย 4P’S ได้แก่

1. Product (ตัวสินค้า) เป็นสิ่งที่เสนอขายหรือสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการ ต้องมีประโยชน์และมีคุณค่ากับผู้บริโภค การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ต้องพิจารณาองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ คือ หน้าที่และประโยชน์ใช้สอยพื้นฐาน รูปร่างลักษณะ คุณภาพ การบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า
2. Price (ราคาสินค้า) เป็นคุณค่าหรือมูลค่าของตัวผลิตภัณฑ์ที่แสดงในรูปตัวเงิน เป็นสิ่งที่ผู้บริโภคเปรียบเทียบได้ง่าย โดยเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าที่ได้รับว่าเหมาะสมกับราคา การกำหนดราคาพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ผู้บริโภคหรือผู้ใช้ ต้นทุนการผลิต ราคาของคู่แข่ง
3. Place (สถานที่จำหน่าย หรือ ช่องทางการจัดจำหน่าย) เกี่ยวกับที่ตั้ง รูปแบบสถานที่ให้บริการ ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่า สถานที่ตั้งของร้านค้าต้องพิจารณา กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย คู่แข่งหรือร้านค้าที่มีผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน ปริมาณคนในบริเวณที่ตั้ง เดินทางสะดวก ปลอดภัย
4. Promotion(การส่งเสริมการขาย) เป็นการสื่อสารระหว่างผู้ให้บริการ และผู้บริโภค เพื่อกระตุ้นการขายและสร้างทัศนคติที่ดีกับผลิตภัณฑ์ โดยผ่านเครื่องมือส่งเสริมการตลาด ได้แก่ การโฆษณา การขายโดยใช้พนักงานขาย การตลาดทางตรง การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การเลือกใช้เครื่องมือพิจารณาความเหมาะสมกับลูกค้า ผลิตภัณฑ์ คู่แข่งขัน

การวิเคราะห์โครงสร้างตลาดสินค้าปศุสัตว์ เพื่อทราบกลไกกำหนดราคาสินค้าปศุสัตว์ โดยโครงสร้างตลาด อ้างอิง สังกว ปัญญาดิลก วลัย ขวลิขิตธำรง และ สุพพตา ปิยะเกศิน (2539) ประกอบด้วย 4 รูปแบบ ได้แก่ ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ตลาดผูกขาดสมบูรณ์ ตลาดผู้ขายน้อยราย และ ตลาดผู้ขายมากมาย

ความแตกต่างของโครงสร้างตลาดทั้ง 4 รูปแบบ ขึ้นอยู่กับ จำนวนธุรกิจ ความแตกต่างของสินค้า ความสามารถของผู้ขายที่จะมีอิทธิพลต่อราคาตลาดของสินค้า ทั้งนี้ตลาดแข่งขันสมบูรณ์เป็นเพียงแนวคิดที่ไม่สามารถนำมาใช้ในการวัดค่าทางเศรษฐกิจและสังคมของการแข่งขันในรูปแบบอื่น ๆ ได้ ตลาดแต่ละประเภทมีลักษณะสำคัญดังนี้

ตลาดแข่งขันสมบูรณ์

1. มีจำนวนผู้ซื้อ ผู้ขายมากมาย สินค้าในตลาดประเภทนี้มีความเหมือนกัน คุณภาพเท่ากัน
2. ผู้ซื้อ ผู้ขาย ครอบรู้สภาวะตลาดและราคาสินค้าเป็นอย่างดี
3. ผู้ขาย มีอิสระในการเข้าออกตลาด ผลิตหรือขายสินค้าโดยเสรี รวมถึงการขายกิจการ ทรัพย์สิน หรือการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์โดยเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของปัจจัยการผลิตตลอดเวลา แรงงานและทุนที่เป็นปัจจัยการผลิตหลัก เคลื่อนย้ายได้เสรี
4. ราคาสินค้าถูกกำหนดโดยผู้ซื้อและผู้ขาย หรืออุปสงค์และอุปทานของตลาด มีผู้ขายจำนวนมากพอที่ผู้ซื้อจะซื้อสินค้าได้ง่าย ผู้ขายแต่ละคนต้องยอมรับราคาตลาดที่กำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานรวม

ในทางเศรษฐศาสตร์ ตลาดแข่งขันสมบูรณ์มีข้อดีคือ ผู้บริโภคได้รับความพอใจสูงสุด ธุรกิจสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในทางเศรษฐกิจ และ ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าในราคาต่ำสุด

ตลาดผูกขาด

1. มีผู้ผลิตหรือผู้ขายเพียงรายเดียว
2. ไม่มีสินค้าและบริการอื่นใดใช้แทนสินค้าหรือบริการของผู้ผูกขาดได้เลย
3. ผู้ขายมีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้า โดยปรับเพิ่มหรือลดปริมาณผลผลิต
4. การผูกขาดเกิดขึ้นจากการมีข้อจำกัดทางกฎหมายหรือทางเศรษฐกิจ ในการห้ามไม่ให้ธุรกิจอื่นเข้ามาแข่งขันในอุตสาหกรรม เกิดจาก การประหยัดต่อขนาด เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เกิดจากการควบคุมวัตถุดิบ การมีสิทธิบัตร การใช้กลยุทธ์ในการแข่งขัน

ตลาดผู้ขายมากมาย

1. เป็นภาวะตลาดผสมระหว่างผูกขาดกับการแข่งขัน จึงสามารถควบคุมอุปทานหรือราคาได้บ้าง แต่เพียงภายในขอบเขตจำกัด
2. มีจำนวนธุรกิจมากมายผลิตหรือขายสินค้าที่คล้ายคลึงกันหรือสามารถใช้แทนกันแต่ไม่ใช่สินค้าที่เหมือนกัน อุปสงค์สินค้าในตลาดไม่ค่อยยืดหยุ่น เพราะความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานั้นขึ้นอยู่กับผู้ขายที่จะพิจารณาจากความแตกต่างของสินค้าเอง
3. สินค้าคล้ายกัน แต่มีความแตกต่างกันอยู่บางประการ เช่นบรรจุภัณฑ์ เครื่องหมายการค้า
4. ราคาสินค้าเป็นราคาที่กำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานหรือเป็นราคาที่ธุรกิจกำหนด การแข่งขันในด้านราคา ธุรกิจเน้นความแตกต่างของสินค้าโดยในการโฆษณาหรือการบรรจุหีบห่อให้แตกต่างกันแทน

ตลาดผู้ขายน้อยราย

1. จำนวนผู้ผลิตหรือผู้ขายเพียง 2-3 รายในตลาด ผลิตภัณฑ์สินค้าที่คล้ายคลึงกันแต่ไม่เหมือนกัน ทำให้ธุรกิจในตลาดมีอิทธิพลเหนือราคาตลาด อาจมีผู้ขายมากราย แต่สามารถรวมกลุ่มกันกำหนดราคาสินค้าเป็นราคาเดียวกัน จำนวนผู้ขายน้อย หากผู้ผลิตรายใดเปลี่ยนแปลงจำนวนผลผลิตออกสู่ตลาด จะมีผลต่อราคาสินค้าทันที ธุรกิจในตลาดแบบนี้จะได้รับกำไรหรือไม่ ขึ้นกับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้าในธุรกิจ
2. ไม่แข่งขันด้านราคา เน้นสร้างความแตกต่างของสินค้า จึงจำเป็นต้องใช้การโฆษณาบ่อย แต่อาจทำให้เกิดการลอกเลียนแบบ จนทำให้ไม่เกิดความแตกต่างของสินค้า
3. การทำให้ราคาสินค้าในตลาดผู้ขายน้อยรายมีเสถียรภาพได้แก่ การตั้งราคาตามข้อตกลง การตั้งราคาตามผู้นำ การตั้งราคา ณ จุดฐาน เป็นการตั้งราคาตามค่าขนส่งของสินค้าที่คำนวณจากจุดที่เป็นสถานที่ขายส่ง การตั้งราคาตามความแตกต่างระหว่างสินค้า ราคาที่ฝ่ายบริหารกำหนดซึ่งผู้ผลิต ผู้ค้าปลีกและผู้ขายอื่น ๆ ร่วมกำหนดราคาตามต้นทุนการผลิตทั้งหมด พร้อมกับการประมาณการณ์ยอดขายและกำไรที่คาดว่าจะได้

ในระบบการตลาดสินค้าปุ๋ยสัตว์ ภายหลังเกษตรกรเลี้ยงสัตว์จนได้ขนาดตามที่ตลาดต้องการ สินค้าจะถูกส่งผ่านไปยังผู้รวบรวมเพื่อส่งต่อไปยังสถานจำหน่ายค้าส่ง และ ค้าปลีก ตามลำดับ และบางชนิดต้องแปรรูปจากสัตว์มีชีวิตเป็นเนื้อสัตว์ ก่อน ส่งต่อไปยังสถานจำหน่ายค้าส่ง และ ค้าปลีก ดังนั้น จำเป็นต้องศึกษาโครงสร้างตลาดผู้ซื้อ ซึ่งเป็นผู้ซื้อสัตว์มีชีวิต ไช้ หรือน้ำนม จากฟาร์มเกษตรกร ตลาดของผู้ซื้อ หากแบ่งตามระดับการแข่งขัน สามารถแบ่งได้เป็นดังนี้

1. ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ มีผู้ซื้อจำนวนมาก ทุกคนทราบสถานะทางการตลาดและราคาซื้อเป็นอย่างดี ไม่มีผู้ซื้อคนใดเปลี่ยนแปลงอุปสงค์รวมหรือมีอิทธิพลเหนือราคาตลาด
2. ตลาดผู้ซื้อคนเดียว
3. ตลาดผู้ซื้อน้อยราย มีผู้ซื้อเพียง 2-3 ราย ผู้ซื้อจึงควบคุมอุปสงค์และราคาของสินค้าได้
4. ตลาดผู้ซื้อมากราย เสนอความต้องการขายต่าง ๆ แก่ผู้ขาย

การตั้งราคาดังกล่าวข้างต้นเป็นการตั้งราคาตามโครงสร้างตลาด ในทางปฏิบัติ มีแต่ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ที่ใช้ราคาตลาด กำหนดโดยอุปสงค์และอุปทาน แต่ตลาดแบบอื่น นิยมใช้การตั้งราคาตามประเพณีนิยมหรือราคาเดิมที่เคยกำหนด ส่วนใหญ่นิยมใช้เทคนิคการตั้งราคาโดยใช้ต้นทุนเป็นพื้นฐาน โดยบวกกำไรกับต้นทุนการผลิตทั้งหมด บางธุรกิจ ตั้งราคาสินค้าให้แตกต่างกัน แต่ต้องพิจารณาทางการตลาดและความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาประกอบด้วย การตั้งราคาตามกลุ่มของสินค้านิยมใช้ในร้านค้าปลีก โดยตั้งราคาตามกลุ่มประเภทของสินค้า ตามคุณภาพสินค้า ส่วนการตั้งราคาแบบชั่วคราว ได้แก่ การตั้งราคาถูกในช่วงแรก เพื่อเข้าตลาด หลังจากนั้นปรับราคาเพิ่มขึ้น หรือสินค้าบางตัวอาจตั้งราคาสูงในช่วงแรก แล้ว ค่อย ๆ ลดราคาลง

แหล่งข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจจุลภาค

1. **กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์** กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ จัดทำบทวิเคราะห์เศรษฐกิจ รายงานข้อมูลการผลิตการตลาดสินค้าปศุสัตว์ภาพรวมระดับประเทศ เป็น รายชนิดสัตว์สำคัญ ได้แก่ โคเนื้อ โคนม สุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ รายงานเป็นรายเดือน รายไตรมาส ส่วนสินค้าอื่น ได้แก่ กระบือ แพะ เป็ดไข่ เป็ดเนื้อ จัดทำเป็นบางวาระ นำเสนอผู้บริหาร และ เผยแพร่ สำนักงานปศุสัตว์เขต สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ในส่วนการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสินค้า ทางกลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์สามารถวางแผนการเก็บข้อมูลต้นทุนการผลิตสินค้าปศุสัตว์ในระดับพื้นที่ ตามกรอบสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ช่องทางการติดต่อ โทร 0-2653-4474 จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ext_econ@dld.go.th

เฟสบุ๊ค : กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์

2. หน่วยงานภายในกรมปศุสัตว์ ตามชนิดข้อมูล

2.1 ข้อมูลจำนวนสัตว์ และ จำนวนเกษตรกร ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2 ข้อมูลปริมาณการผลิตเนื้อสัตว์ กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ คำนวณและประมวลผลจากข้อมูลการเคลื่อนย้ายสัตว์มีชีวิตและซากสัตว์ ตามวัตถุประสงค์ ของกองสารวัตรและกักกัน

2.3 ข้อมูลราคาสินค้าปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรวบรวมจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ตามตัวชี้วัดที่กำหนด และกลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์สอบถามสมาคม หรือ หน่วยงานราชการ ที่เกี่ยวข้องตามรายชนิดสัตว์และสืบค้นในเว็บไซต์กรมการค้าภายใน

2.4 ข้อมูล จำนวนโรงฆ่าสัตว์ โรงงานแปรรูปที่ผ่านการรับรองผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์เพื่อการส่งออก สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์

2.5 ข้อมูล จำนวนฟาร์มมาตรฐาน สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์

2.6 ข้อมูล ปริมาณและมูลค่าการส่งออกเนื้อสัตว์แปรรูป สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์

2.7 ข้อมูลปริมาณและมูลค่าการนำเข้าและส่งออก สัตว์มีชีวิตและซากสัตว์ ของกองสารวัตรและกักกัน

ในระดับพื้นที่ หน่วยงานในระดับจังหวัดที่มีข้อมูล ในหัวข้อ 2.1 – 2.6 ตามหน่วยงานในสังกัด กล่าวคือ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็น กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศการปศุสัตว์ , กองสารวัตรและกักกันสัตว์ เป็น กลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์ , สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ เป็น กลุ่มพัฒนาคุณภาพสินค้าปศุสัตว์

3. กรมการค้าภายใน เผยแพร่ข้อมูลราคาขายส่งและขายปลีกสินค้าเกษตรตลาดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแหล่งบริโภคสำคัญ ผ่านเว็บไซต์ www.dit.go.th ภายใต้หัวข้อ “ราคาสินค้าเกษตรในพื้นที่กรุงเทพมหานคร” ซึ่งเป็นราคาขายส่ง และ ราคาขายปลีก โดยราคาขายส่งจะสะท้อนราคาที่เกษตรกรขายได้ เนื่องจากเป็นราคาที่ผู้แปรรูป หรือ ผู้รวบรวมรับซื้อจากเกษตรกร ระบบรายงานข้อมูล เป็น รายสัปดาห์ รายเดือน รายปี ผู้ใช้ข้อมูลเลือกประเภทราคาขายส่ง หมวดสินค้าเนื้อสัตว์ รายการสินค้าที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ลูก

สุกรทั่วไป สุกรมีชีวิตทั่วไป สุกรมีชีวิตฟาร์ม ไก่มีชีวิตทั่วไป ไก่มีชีวิต(ซีพี) ไข่เป็ดคละ ณ แหล่งผลิต ไข่ไก่คละ ณ แหล่งผลิต

4. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เผยแพร่ข้อมูลราคาสินค้าที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา ผ่านเว็บไซต์ www.oae.go.th โดยรายงานข้อมูลราคาเฉลี่ยทั้งประเทศ สินค้าสุกร ไข่ไก่สด ไข่ไก่เบอร์ 4 ไก่รุ่นพันธุ์เนื้อ ไข่ไก่เบอร์ 3 และบริการข้อมูลราคาน้ำมันที่เกษตรกรขายได้ ราคาโค ราคากระบือ ขนาดกลาง ผ่านช่องทางโทรศัพท์ 0-2561-2870 หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ prcai@oae.go.th

5. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รายงานข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม(E Statistics) ปริมาณการผลิต การจำหน่ายสินค้า ปริมาณสินค้าคงคลัง รายการสินค้าตามระบบ TSIC (Thailand Standard Industrial Classification) เป็นสินค้าในหมวดการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งใช้วัตถุดิบจากฟาร์มที่เป็นแหล่งผลิตสินค้าปศุสัตว์ จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การแปรรูปและการถนอมเนื้อสัตว์ ซึ่งประกอบด้วย การฆ่าสัตว์และการบรรจุเนื้อสัตว์(ยกเว้นสัตว์ปีก) การฆ่าสัตว์และการบรรจุเนื้อสัตว์ปีกสด การแปรรูปและการถนอมผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์และเนื้อสัตว์ปีก การผลิตผลิตภัณฑ์นม เผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ <https://www.oie.go.th/> โดยในระบบฐานข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม พบข้อมูลการฆ่าสัตว์ปีก การผลิตเนื้อไก่แช่เย็น แช่แข็ง การผลิตเนื้อสัตว์รมควัน การผลิตไส้กรอก การผลิตนมสด นมพาสเจอร์ไรส์ การผลิตโยเกิร์ต นมเปรี้ยว พบว่ามีเพียงข้อมูลการผลิตเนื้อไก่แช่เย็นแช่แข็ง เนื้อไก่แปรรูป ไส้กรอก เบคอน และแฮม นมพาสเจอร์ไรส์ นมเปรี้ยว โยเกิร์ต

5. กรมโรงงานอุตสาหกรรม ให้บริการข้อมูลโรงงานแยกตามรายพื้นที่ ผ่านทางเว็บไซต์ <https://www.diw.go.th/webdiw/s-data/> นักส่งเสริมสามารถสืบค้นเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางการขนส่งระหว่างฟาร์มปศุสัตว์ กับโรงงานแปรรูป

บทที่ 5

แนวทางการวิเคราะห์เศรษฐกิจในระดับพื้นที่

การวิเคราะห์เศรษฐกิจในระดับพื้นที่ กำหนดกระบวนการทำงานตามหลักวงจรบริหารงานคุณภาพ P D C A ในส่วน การลงมือปฏิบัติ(Doing : D) ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจ การวิเคราะห์ค่าข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจ และ การอธิบายผลการวิเคราะห์

การประยุกต์ใช้วงจรบริหารงานคุณภาพ

วงจรบริหารคุณภาพ เป็นเครื่องมือที่สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นเพื่อให้ นักส่งเสริมสามารถใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์เศรษฐกิจในการพัฒนางานด้านส่งเสริม สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ที่ระบุในบทบรรยายลักษณะ (Jop Description) นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ ในสำนักงานปศุสัตว์เขต โดยแนวทางการประยุกต์ใช้เป็นดังนี้

1. การวางแผน(Planing) ใช้แผนปฏิบัติราชการกรมปศุสัตว์ แผนปฏิบัติการรายชนิดสัตว์ แผนพัฒนาจังหวัด พิจารณาตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องในด้านเศรษฐกิจและงานที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ ตัวชี้วัด ด้านรายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้นร้อยละ X ด้านต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ Y ด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP)เพิ่มขึ้น ร้อยละ Z
2. การลงมือปฏิบัติ (Doing) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจปศุสัตว์ เริ่มจากการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจ การวิเคราะห์ค่าข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจ และการอธิบายผลการวิเคราะห์ ร่วมกับเจ้าหน้าที่กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ เพื่อได้รับคำแนะนำ แลกเปลี่ยนข้อมูลในระดับพื้นที่ และ ระดับประเทศ
3. การตรวจสอบ (Checking) เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจปศุสัตว์ ที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดที่ระบุในแผนปฏิบัติการรายชนิดสัตว์ เช่น ในแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นมระยะที่ 1 กำหนดรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี นำผลการวิเคราะห์ มาเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดที่กำหนด ในขั้นตอนนี้ ควรใช้กลไกการพิจารณาจากคณะทำงาน คณะอนุกรรมการ หรือ คณะกรรมการ ในระดับพื้นที่ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือ ผู้เกี่ยวข้อง
4. การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม(Acting) เป็นการนำประโยชน์จากการวิเคราะห์เศรษฐกิจการปศุสัตว์เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือตัวชี้วัดที่กำหนดอยู่ในแผน

การเก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจปศุสัตว์

เป็นขั้นตอนแรกในการลงมือปฏิบัติวิเคราะห์เศรษฐกิจการปศุสัตว์ หลังจากที่มีเป้าหมายตัวชี้วัดที่ต้องวิเคราะห์ตามภารกิจหลักที่นักส่งเสริมเกี่ยวข้อง ในด้านรายได้เกษตรกร ด้านลดต้นทุนการผลิตสินค้าปศุสัตว์ ด้านเพิ่มมูลค่าสินค้า เป็นต้น โดยต้องใช้แหล่งข้อมูลที่สอดคล้องกับตัวแปรว่าเป็นตัวแปรเศรษฐกิจมหภาค หรือ ตัวแปรเศรษฐกิจจุลภาค หากเป็นตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคให้ใช้แหล่งข้อมูลตามที่ได้ระบุไว้ในบทที่ 3 การวิเคราะห์เศรษฐกิจในระดับมหภาค และ หากเป็นตัวแปรเศรษฐกิจในระดับจุลภาคได้ระบุไว้ในบทที่ 4 การวิเคราะห์เศรษฐกิจในระดับจุลภาค ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลของกรมปศุสัตว์ กรณีการวิเคราะห์ในระดับจุลภาค หากไม่มีข้อมูลทุติยภูมิที่หน่วยงานจัดทำไว้แล้ว ต้องดำเนินการจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากฟาร์มเกษตรกร ให้ปศุสัตว์เจ้าหน้าที่กลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ กองส่งเสริมและพัฒนากการปศุสัตว์ ในการให้คำแนะนำการวางแผนเก็บข้อมูลปฐมภูมิ ตัวอย่าง ต้นทุนการผลิตสินค้าปศุสัตว์ ในระดับฟาร์ม เป็นต้น เพื่อวางแผนการรวบรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ค่าข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจปศุสัตว์

ในการวิเคราะห์ค่าข้อมูลตัวแปรทางเศรษฐกิจ ต้องกำหนดกรอบในการวิเคราะห์เบื้องต้น เพื่อให้การวิเคราะห์ครบทุกมิติ ครอบคลุมประเด็นตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น ต้องการวิเคราะห์รายได้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่มีขนาดการเลี้ยงไม่เกิน 50 ตัวต่อฟาร์ม นักส่งเสริมต้องทราบภาพรวมการเลี้ยงสุกรในพื้นที่ จำนวนสุกรในแต่ละฟาร์ม คัดเลือกฟาร์มตามกรอบการวิเคราะห์ ทราบวงจรการผลิตสุกรของผู้เลี้ยงสุกรกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่ ระดับเริ่มต้นการใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อเลี้ยงสุกร การเลี้ยงสุกร การรวบรวมสุกร การแปรรูปเป็นเนื้อสุกร การจัดจำหน่ายสุกร ในระดับค้าส่งและค้าปลีก เป็นต้น

เครื่องมือทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการหาความสำคัญของตัวแปร การเคลื่อนไหวของตัวแปร การเปลี่ยนแปลงข้อมูลระหว่างช่วงเวลา โดยใช้การวิเคราะห์ตัวเลขทางพีชคณิตประกอบด้วย

1. ค่าสัดส่วน(ร้อยละ) โดย นำค่าที่ต้องการคิดสัดส่วนหารด้วยค่าทั้งหมดและคูณด้วย 100

ตัวอย่าง การคิดสัดส่วนรายได้จากเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรใน ปี 2566 ภายหลังเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากเกษตรกรในพื้นที่ตามแหล่งที่มาของรายได้ ประกอบด้วย รายได้จากการขายไข่ไก่เป็น 10,000 บาท รายได้ทั้งหมดของเกษตรกร เป็น 20,000 บาท ดังนั้นเกษตรกรมีรายได้จากการขายไข่ไก่คิดเป็นร้อยละ 50 ของรายได้ทั้งหมด (คิดจาก นำค่า 10,000 หารด้วย 20,000 เมื่อได้ผลลัพธ์ คูณด้วย 100)

2. ค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงเวลา ได้แก่ ระหว่างเดือน ระหว่างไตรมาส ระหว่างปี เป็นการคิดความแตกต่างระหว่างค่าของตัวแปรในช่วงเวลาที่กำหนดเทียบกับค่าเดิมและคูณด้วย 100 เพื่อปรับค่าเป็นร้อยละ

ตัวอย่าง จากการรวบรวมข้อมูลรายได้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่ พบว่า ปี 2565 ปริมาณน้ำนมที่รวบรวมหน้าศูนย์รวมน้ำนม เป็น 500 ตัน ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายน้ำนมได้เป็นกิโลกรัมละ 20 บาท ดังนั้น รายได้จากการขายน้ำนมเป็น 10,000,000 บาท (คิดจากผลคูณของปริมาณและราคา) ในปี 2566 เกษตรกรปรับปรุงระบบการเลี้ยงทำให้น้ำนมโคมีคุณค่าทางโภชนาการเพิ่มขึ้น จำนวนแบคทีเรียในน้ำนมลดลง ราคาที่เกษตรกรขายได้ปรับเพิ่มขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 22 บาท ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 520 ตัน ดังนั้น รายได้ ปี 2566 เป็น 11,440,000 บาท

การคิดรายได้ที่เพิ่มขึ้นในปี 2566 เทียบกับปี 2565 คิดจาก มูลค่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นหารด้วย มูลค่าเดิมในปี 2565 คูณด้วย 100 ดังนั้น รายได้ในปี 2566 เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.40 จากปี พ.ศ. 2566 คิดจาก

$$\begin{aligned}\text{ร้อยละของรายได้ที่เพิ่มขึ้น ในปี 2566} &= \{(\text{รายได้ฯ ปี 2566}-\text{รายได้ฯ ปี 2565})/\text{รายได้ปี 2565}\} \times 100 \\ &= \{(11,440,000 - 10,000,000)/ 10,000,000\} \times 100 \\ &= 14.40\end{aligned}$$

นอกจากนั้นยังใช้เครื่องมือทางสถิติ จากโปรแกรม Microsoft Excel ประกอบด้วย การอธิบายค่าตัวแปร ด้วยค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (AVERAGE) ค่าอัตราเติบโตของตัวแปรเฉลี่ยต่อปี (ฟังก์ชัน LOGEST) ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (PEARSON) รายละเอียดดังนี้

1. **ค่าเฉลี่ย** โดยใช้ ฟังก์ชัน AVERAGE แสดงผลค่าเฉลี่ยของตัวแปรอนุกรมเวลาตามช่วงเวลาที่ต้องการ

2. **ค่าอัตราเติบโตของตัวแปรเฉลี่ยต่อปี** โดยใช้ ฟังก์ชัน LOGEST หาค่าของตัวแปรอนุกรมเวลาตามช่วงเวลาที่กำหนด จะแสดงผลค่าที่เปลี่ยนแปลงจาก 1 นำมาเทียบกับ 100 เพื่อหาอัตราที่เปลี่ยนแปลงหน่วยเป็นร้อยละในรอบเวลาที่กำหนด

3. **ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์** Correlation Coefficient หรืออีกชื่อคือ Pearson Correlation แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างค่าของตัวแปรที่เลือกกับช่วงเวลาที่กำหนด ผลลัพธ์ที่ได้เป็นค่าที่บ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวโดยจะแทนด้วยสัญลักษณ์ “r” เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าอยู่ระหว่าง -1.0 จนถึง +1.0 โดยหากพบว่าค่า r เข้าใกล้ -1.0 หมายความว่าตัวแปรทั้งสองตัวมีความสัมพันธ์กันเชิงตรงกันข้าม แต่หากค่า r มีค่าเข้าใกล้ +1.0 หมายความว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน แต่ถ้าตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0 หมายความว่าตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กัน

4. การพยากรณ์ข้อมูลอนุกรมเวลา โดยการใช้ชุดข้อมูลในอดีต พยากรณ์ข้อมูลในอนาคต ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel โดยจัดเตรียมข้อมูลอนุกรมเวลา รายเดือน หรือ รายปี ในรูปแบบตารางข้อมูลประกอบด้วย 2 คอลัมน์หลัก คือ เวลา และ ค่าของตัวแปร ให้มีจำนวนตัวอย่างหรือจำนวนแถวไม่น้อยกว่า 10 เพื่อพยากรณ์ค่าในอนาคต หลังจากเลือกตารางข้อมูล ใช้เมนู forecast sheet จะแสดงผลการพยากรณ์ข้อมูล รายเดือน หรือ รายปี ตามช่วงเวลาที่ต้องการ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

การอธิบายผลการวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์

ในการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ นักส่งเสริมได้กำหนดเป้าหมายในการวิเคราะห์ตามตัวชี้วัดที่ได้รับผิดชอบ หรือตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ เช่น ภาวะราคาสินค้าปศุสัตว์ตกต่ำ ภาวะต้นทุนการผลิตที่ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น สิ่งที่สำคัญคือการอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้ข้อมูลในทางเศรษฐกิจทั้งตัวแปรมหภาคและตัวแปรจุลภาค ที่ผ่านการวิเคราะห์ทางสถิติ หรือ การวิเคราะห์ทางพีชคณิต ประกอบกับองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจมหภาคเพื่ออธิบายภาพรวมของระบบเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมสำคัญที่จะกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระดับจุลภาค หรือ ระดับตลาดสินค้าและบริการปศุสัตว์ ซึ่ง เจ้าของปัจจัยการผลิต เกษตรกร ผู้รวบรวม ผู้แปรรูป ผู้จัดจำหน่าย ผู้บริโภคในพื้นที่ ได้ทำกิจกรรมเศรษฐกิจระหว่างกัน

การจัดทำรายงานบทวิเคราะห์เศรษฐกิจการปศุสัตว์

เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐกิจตามเป้าหมายที่กำหนด ครอบคลุมในประเด็นทางเศรษฐกิจที่กำหนดตามเป้าหมาย โดยอธิบายตัวแปรสำคัญทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับเป้าหมาย พร้อมวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผล เปรียบเทียบกับค่าเป้าหมาย พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางที่จะทำได้ตามเป้าหมายที่กำหนด จัดรูปแบบการนำเสนอให้ สั้น กระชับ ใช้แผนภาพ ภาพกราฟ หรือ ข้อความที่สั้น กระชับ เน้น คำสำคัญ คำสำคัญ ขั้นตอนนี้ต้องใช้เครื่องมือช่วย ได้แก่ Microsoft Powerpoint หรือ CANVA เพื่อจัดทำรูปแบบรายงานบทวิเคราะห์เศรษฐกิจการปศุสัตว์ ให้น่าสนใจเพิ่มขึ้น อาจพัฒนารายงานบทวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์ เป็น คลิปวิดีโอ เพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ สร้างการเข้าถึงบทวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์ และเพิ่มการใช้ประโยชน์

บทที่ 6

การนำคู่มือไปใช้ประโยชน์

การจัดทำคู่มือวิเคราะห์เศรษฐกิจการปศุสัตว์สำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ซึ่งเป็นบุคลากรตัวแทนกรมปศุสัตว์ในพื้นที่ ใกล้ชิดหน่วยครัวเรือนที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และเป็นหน่วยธุรกิจ ในการผลิตสินค้าและบริการด้านปศุสัตว์ มีเป้าหมายการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญมีองค์ความรู้ที่ทันสมัย และมีศักยภาพ พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง ตามแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566-2570 ประกอบกับแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตร ในช่วงเวลาเดียวกัน กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการ ดังนั้น นักส่งเสริมควรมีองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์เศรษฐกิจ ร่วมกับ องค์ความรู้หลักด้านการเลี้ยงสัตว์ การจัดการฟาร์มปศุสัตว์ เพื่อวางแผนการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การใช้ประโยชน์จากคู่มือฉบับนี้ เพื่อสร้างการรับรู้ด้านการวิเคราะห์เศรษฐกิจแบบรอบด้าน ภายใต้แนวคิด สร้างการเข้าถึงองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์เศรษฐกิจให้กับบุคลากรที่ไม่ใช่สายงานเฉพาะ ซึ่งหมายถึง “เกษตรกร” แต่เป็นการพัฒนาช่องทางการทำงานร่วมกัน ระหว่าง “เกษตรกร” ที่มีหน้าที่หลักในการวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์ กับ “นักส่งเสริม” ที่เป็นบุคลากรในพื้นที่ เพื่อร่วมกันพัฒนา ร่วมแก้ไข ปัญหาทางเศรษฐกิจปศุสัตว์ การพัฒนาต้องผ่านกระบวนการ PDCA เพื่อนำผลการวิเคราะห์เศรษฐกิจการปศุสัตว์ไปใช้ประโยชน์และกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

สิ่งที่สำคัญในการใช้ประโยชน์ ต้องสร้างการเข้าถึง “องค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจปศุสัตว์” ผ่านช่องทางออนไลน์ซึ่งทางกลุ่มวิจัยเศรษฐกิจการปศุสัตว์ในฐานะที่มีบุคลากรที่มีบทบาทบรรยายลักษณะงานเกี่ยวข้องโดยตรง ต้องพัฒนาภายใต้ทรัพยากรที่มี ให้ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ ให้เกิดประโยชน์ในการให้บริการเกษตรกร ผู้ประกอบการ และประชาชนผู้สนใจ ได้ใช้ประโยชน์ในวงกว้าง

ในการทำคู่มือครั้งนี้ได้สร้างช่องทางการติดต่อสำหรับนักส่งเสริมโดยใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ชื่อ econom1550dld@gmail.com เพื่อพัฒนารูปแบบการเข้าถึงองค์ความรู้ต่อไปในอนาคต ผ่าน google application ต่าง ๆ เช่น การสนทนา(Chat) การประชุม (Meeting) การแบ่งปัน เอกสาร(google doc) แผนงาน (google Sheet) การนำเสนอ(google slide)

กำหนดแผนการใช้ประโยชน์คู่มือ เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และ การสื่อสารสองทาง ระหว่างผู้เขียนคู่มือและผู้ใช้ประโยชน์คู่มือ โดย การอบรมการใช้ google application ผ่านระบบออนไลน์ ควบคู่กับการจัดเตรียมองค์ความรู้ย่อย องค์ความรู้เฉพาะด้านการวิเคราะห์เศรษฐกิจปศุสัตว์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับกลุ่มเป้าหมาย และสร้างกระบวนการพัฒนางานแบบมีส่วนร่วม

บรรณานุกรม

กรมปศุสัตว์.2566.สถานการณ์ การผลิต การตลาดและแนวโน้มสินค้าปศุสัตว์สำคัญ ประจำเดือน.กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์.

กรมปศุสัตว์.2566.รายงาน Executive Summary สินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์ประจำไตรมาส.กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์.

กรมปศุสัตว์.2566.แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2566-2570.เอกสารอัดสำเนา.

กรมชลประทาน.2560.คู่มือการปฏิบัติงานการวิเคราะห์ด้านเศรษฐศาสตร์และการเงินโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ.ส่วนเศรษฐกิจสังคมและประเมินผลโครงการ สำนักบริหารโครงการ . สืบค้น 16 พฤษภาคม ๒๕๖๖ ,จาก http://oopm.rid.go.th/km/pdf/operationmanual/SD-62-04_2560.pdf.

กรมบัญชีกลาง.2557.เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐกิจและการประมาณการเศรษฐกิจจังหวัด. แหล่งที่มา <http://www.oic.go.th/> [16 พฤษภาคม 2566]

เฉลิมพงศ์ มีสมนัย.2564.รัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ.แหล่งที่มา <https://mgtsci.stou.ac.th/govt2> [30 พฤษภาคม 2566]

ประพันธ์ เสวตนันท์.2541.เศรษฐศาสตร์มหภาค.ตำราลำดับที่ 34 ของโครงการพัฒนาตำราศูนย์บริการเอกสารวิชาการ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทรงธรรม ปิ่นโต จริยา เปรมศิลป์ และคณะ.2563.เศรษฐศาสตร์ เล่มเดียวอยู่ ฉบับปรับปรุงใหม่.ธนาคารแห่งประเทศไทย. แหล่งที่มา <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/economics-book.html> [1 สิงหาคม 2566]

ภาควิชาพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ . การตลาดเกษตร. Available source: https://agecon-extens.agri.cmu.ac.th/Course_online/Course/352103/7.pdf [30 พฤศจิกายน 2566]

วรรณสินธุ์ สัตยานุวัตร.2562.เศรษฐศาสตร์จุลภาค. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สังวร ปัญญาติลก, วลัย ขวลิธธำรง, สุพพตา ปิยะเกตุ .2539.เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ.คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุขสันต์ สุขสงคราม.2564.แนวคิดการบริหารวงจรคุณภาพกับการบริหารโดยใช้คำสอนทางพุทธศาสนา.มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.แหล่งที่มา <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/tmwj/article/view/637> [1 สิงหาคม 2566]

สุธาสิณี โพธิ์จันทร์.2558.บทความเรื่อง PDCA หัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง.สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.แหล่งที่มา <https://www.ftpi.or.th> [30 พฤษภาคม 2566]

สันติยา เอกอัคร.2553.ระบบเศรษฐกิจและองค์กรธุรกิจ.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. แหล่งที่มา <https://www.eco.ku.ac.th/Teaching-Doc/01108101-Chapter2-53.pdf> / [30 พฤษภาคม 2566]

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.2565.ตัวอย่างโครงสร้างต้นทุนการผลิตสินค้าปศุสัตว์(ไก่ไข่,สุกร,น้ำนม).เอกสารอัดสำเนา

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.2566.รายงานสถานการณ์ด้านการคลังปีงบประมาณ 2566. กระทรวงการคลัง . แหล่งที่มา <https://www.fpo.go.th/main/Economic-report/Fiscal-Situation-Report/18657.aspx> [30 พฤศจิกายน 2566]

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์.2564.คำชี้แจง การปรับปรุงการปรับปรุงดัชนีผู้บริโภค ปีฐาน 2562.แหล่งที่มา <https://www.price.moc.go.th/price/> [30 พฤศจิกายน 2566]

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2566.ข้อมูลบัญชีประชาชาติ.แหล่งที่มา https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=national_account [30 พฤศจิกายน 2566]

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2566.แผนแม่บทประเด็นเกษตรภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ.แหล่งที่มา <https://nscr.nesdc.go.th/> [30 พฤศจิกายน 2566]

Foreign Agricultural Service U.S. Department of Agriculture.2023. Production Supply and Distribution Online .[online]. Available: <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/>. Accessed July 2023.